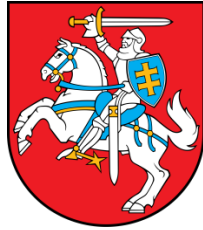

Patvirtinta
Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos
direktoriaus
2025 m. rugpjūčio 6 d. įsakymu Nr. B1-374

LIETUVOS RESPUBLIKOS DAUGIAMETIS NACIONALINIS KONTROLĖS PLANAS

Galioja nuo: 2025 m. sausio 1 d. iki –2027 m. gruodžio 31 d.

**DAUGIAMEČIO NACIONALINIO KONTROLĖS PLANO PARENGIMĄ IR
ATNAUJINIMĄ KOORDINUOJA:**

VALSTYBINĖ MAISTO IR VETERINARIJOS TARNYBA	
Adresas	Siesikų g. 19, LT-07170 Vilnius
El. paštas	info@vmvt.lt; sfs@vmvt.lt
Telefonas	+370 5 242 0108
Svetainė	https://vmvt.lrv.lt/lt/

**UŽ DAUGIAMEČIO NACIONALINIO KONTROLĖS PLANO PARENGIMĄ,
ATNAUJINIMĄ IR ATASKAITINIŲ DUOMENŲ TEIKIMĄ ATSAKINGŲ INSTITUCIJŲ
KONTAKTINIAI DUOMENYS:**

Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba	Siesikų g. 19, LT-07170 Vilnius Tel. +370 5 242 0108, el. paštas info@vmvt.lt kodas 188601279
Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija	Gedimino pr. 19, LT-01103 Vilnius Tel. +370 5 239 1111, el. paštas zum@zum.lt kodas 188675190
Viešoji įstaiga „Ekoagros“	Laisvės al. 67, LT-44304 Kaunas Tel. +370 37 203 181, el. paštas ekoagros@ekoagros.lt kodas 259925770
Valstybinė augalininkystės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos	Ozo g. 4A, LT-08200 Vilnius Tel. +370 5 237 5631, el. paštas info@vatzum.lt kodas 302526112
Nacionalinis maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo institutas	J. Kairiūkščio g. 10, LT-08409 Vilnius Tel. +370 5 278 0470, el. paštas info@nmvrvi.lt kodas 190781293

TURINYS

SANTRUMPOS	4
1. Įvadas	10
2. Bendrieji nacionaliniai strateginiai kontrolės tikslai	11
3. Kompetentingos institucijos, nacionalinės etaloninės laboratorijos	12
4. Bendrieji oficialios kontrolės organizavimo ir valdymo principai	17
4.1. Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba.....	17
4.2. Valstybinė augalininkystės tarnyba prie žemės ūkio ministerijos.....	32
4.3. Viešoji įstaiga „Ekoagros“	54
4.4. Audito tarnybų veiklos organizavimas.....	63
4.5. Kontrolės sistemos pagal sektorius	74
4.5.1. Maistas, maisto sauga, vientisumas ir visavertiškumas bet kuriuo gamybos, perdirbimo ir platinimo etapu, įskaitant taisykles, kuriomis siekiama užtikrinti sąžiningą prekybos praktiką ir apsaugoti vartotojų interesus, ir su maistu besiliečiančių medžiagų ir gaminių gamyba ir naudojimas.....	74
4.5.2. Tyčinis genetiškai modifikuotų organizmų išleidimas į aplinką maisto ir pašarų gamybos tikslu	84
4.5.3. Pašarai ir pašarų sauga bet kuriuo pašarų gamybos, perdirbimo ir platinimo etapu ir pašarų naudojimas, įskaitant taisykles, kuriomis siekiama užtikrinti sąžiningą prekybos praktiką ir apsaugoti vartotojų sveikatą, interesus ir užtikrinti teisingos informacijos pateikimą.....	87
4.5.4. Gyvūnų sveikatos reikalavimai	92
4.5.5. Rizikos žmonių ir gyvūnų sveikatai, kylančios dėl šalutinių gyvūninių produktų ir jų gaminių, prevencija ir mažinimas.....	99
4.5.6. Gyvūnų gerovės reikalavimai	102
4.5.7. Apsaugos priemonės nuo augalų kenkėjų	108
4.5.8. Augalų apsaugos produktų tiekimo rinkai ir naudojimo ir tausiojo pesticidų naudojimo reikalavimai, išskyrus pesticidų purškimui naudojamą įrangą.....	112
4.5.9. Ekologinė gamyba ir ekologiškų produktų ženklavimas	118
4.5.10. Saugomų kilmės vietos nuorodų, saugomų geografinių nuorodų ir garantuotų tradicinių gaminių naudojimas ir ženklavimas.....	122
4.5.11. Pasienio maisto ir veterinarinė kontrolė.....	125
5. Nenumatytų atvejų gyvūnų užkrečiamųjų ligų, maisto ir pašarų srityse valdymas	130
6. Nacionalinių kontrolės planų rengimas, tikslinimas	136

SANTRUMPOS

AAP – augalų apsaugos produktai

AM – Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija

ANK – Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodeksas

Bendrųjų rizikų valdymo principų tvarkos aprašas – Bendrųjų rizikų valdymo principų tvarkos aprašas, patvirtintas Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos direktoriaus 2021 m. spalio 27 d. įsakymu Nr. A1-638 „Dėl Bendrųjų rizikų valdymo principų tvarkos aprašo patvirtinimo“

DG SANTE – Europos Komisijos Sveikatos ir maisto saugos generalinis direktoratas

DNKP – daugiametis nacionalinis kontrolės planas

EK – Europos Komisija

Ekoagros – viešoji įstaiga „Ekoagros“

Ekologinės gamybos taisyklės – Ekologinės gamybos taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2000 m. gruodžio 28 d. įsakymu Nr. 375 „Dėl Ekologinio žemės ūkio taisyklių patvirtinimo“

ES – Europos Sąjunga

FIS – Maisto kontrolės informacinė sistema

FM – Lietuvos Respublikos finansų ministerija

FTL – Fitosanitarinių tyrimų laboratorija (skyrius)

GGP – gerosios gamybos praktika

GHP – gerosios higienos praktika

GMKIS – Gyvūninio maisto kontrolės informacinė sistema

GMM – genetiškai modifikuotas maistas

GMO – genetiškai modifikuoti organizmai

GN – geografinės nuorodos

GTG – garantuotas tradicinis gaminys

ILAC – Tarptautinė laboratorijų akreditacijos organizacija

IS – informacinė sistema

Įvykis – nenumatytas įvykis maisto, geriamojo vandens ir pašarų srityse

Kenkėjai – bakterijos, erkės, fitoplazmos, grybai ir oomicetai, moliuskai, nematodai, vabzdžiai, virusai, viroidai, piktžolių sėklos

Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2019/2072 – 2019 m. lapkričio 28 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2019/2072, kuriuo nustatomos vienodos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/2031 dėl apsaugos priemonių nuo augalų kenkėjų įgyvendinimo sąlygos, panaikinamas Komisijos reglamentas (EB) Nr. 690/2008 ir iš dalies keičiamas Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2018/2019

Korupcijos prevencijos veikslių planų, jų projektų ir planų įgyvendinimo vertinimo tvarkos aprašas – Korupcijos prevencijos veikslių planų, jų projektų ir planų įgyvendinimo vertinimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2021 m. gruodžio 28 d. įsakymu Nr. 2-283 „Dėl Korupcijos prevencijos veikslių planų, jų projektų ir planų įgyvendinimo vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

KVS – vidaus kokybės vadybos sistema

LST EN ISO/IEC 17020 – Lietuvos standartas LST EN ISO/IEC 17020:2012 „Atitikties įvertinimas. Reikalavimai, keliami įvairių tipų kontrolės įstaigų veiklai“

LST EN ISO/IEC 17025 – Lietuvos standartas LST EN ISO/IEC 17025:2018 „Tyrimų, bandymų ir kalibravimo laboratorijų kompetencijai keliami bendrieji reikalavimai“

LST EN ISO 9001:2008 – Lietuvos standartas LST EN ISO 9001:2008 „Kokybės vadybos sistemos. Reikalavimai (ISO 9001:2008)“

LST EN ISO 9001 – Lietuvos standartas LST EN ISO 9001:2015 „Kokybės vadybos sistemos. Reikalavimai (ISO 9001:2015)“

MBM – su maistu besiliečiantys gaminiai ir medžiagos

MPM – medinė pakavimo medžiaga

Muitinės departamentas – Muitinės departamentas prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos

NAB – Nacionalinis akreditacijos biuras

NKP – pagal nacionalinę maisto kokybės sistemą pagaminti produktai

NMA – Nacionalinė mokėjimo agentūra prie Žemės ūkio ministerijos

NMVRVI – Nacionalinis maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo institutas

NVSC – Nacionalinis visuomenės sveikatos centras prie Sveikatos apsaugos ministerijos

NVSPL – Nacionalinė visuomenės sveikatos priežiūros laboratorija

PGR – polimerazinė grandininė reakcija

Policijos departamentas – Policijos departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos

RASFF – Skubių pranešimų apie nesaugų maistą ir pašarus sistema

Reglamentas (ES) Nr. 2017/625 – 2017 m. kovo 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/625 dėl oficialios kontrolės ir kitos oficialios veiklos, kuri vykdoma siekiant užtikrinti maisto ir pašarų srities teisės aktų bei gyvūnų sveikatos ir gerovės, augalų sveikatos ir augalų apsaugos produktų taisyklių taikymą, kuriuo iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (EB) Nr. 999/2001, (EB) Nr. 396/2005, (EB) Nr. 1069/2009, (EB) Nr. 1107/2009, (ES) Nr. 1151/2012, (ES) Nr. 652/2014, (ES) 2016/429 ir (ES) 2016/2031, Tarybos reglamentai (EB) Nr. 1/2005 ir (EB) Nr. 1099/2009 bei Tarybos direktyvos 98/58/EB, 1999/74/EB, 2007/43/EB, 2008/119/EB ir 2008/120/EB, ir kuriuo panaikinami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (EB) Nr. 854/2004 ir (EB) Nr.

882/2004, Tarybos direktyvos 89/608/EEB, 89/662/EEB, 90/425/EEB, 91/496/EEB, 96/23/EB, 96/93/EB ir 97/78/EB bei Tarybos sprendimas 92/438/EEB (Oficialios kontrolės reglamentas)

Reglamentas (ES) Nr. 2021/1355 – 2021 m. rugpjūčio 12 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2021/1355 dėl daugiamečių nacionalinių pesticidų liekanų kontrolės programų, kurias turi nustatyti valstybės narės

Reglamentas (ES) Nr. 2021/2244 – 2021 m. spalio 7 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) 2021/2244, kuriuo Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/625 papildomas konkrečiomis oficialios kontrolės, kaip taikomi mėginių ėmimo metodai pesticidų liekanoms maiste ir pašaruose nustatyti, taisyklėmis

Reglamentas (ES) Nr. 2022/160 – 2022 m. vasario 4 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2022/160, kuriuo pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2017/625 nustatomas vienodas minimalus tam tikros oficialios kontrolės, kuria siekiama patikrinti, ar laikomasi Sąjungos gyvūnų sveikatos reikalavimų, dažnumas ir panaikinami Reglamentai (EB) Nr. 1082/2003 ir (EB) Nr. 1505/2006

Reglamentas (ES) Nr. 2022/931 – 2022 m. kovo 23 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) 2022/931, kuriuo Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/625 papildomas nustatant teršalų maiste oficialios kontrolės vykdymo taisykles

Reglamentas (ES) Nr. 2022/932 – 2022 m. birželio 9 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2022/932 dėl teršalų maiste oficialios kontrolės vienodos praktinės tvarkos, daugiamečių nacionalinių kontrolės planų konkretaus papildomo turinio ir konkrečios papildomos jų rengimo tvarkos

Reglamentas (ES) Nr. 2022/1644 – 2022 m. liepos 7 d. Komisijos deleguotuoju reglamentu (ES) 2022/1644, kuriuo Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/625 papildomas konkrečiais farmakologiškai aktyvių medžiagų, kurias leidžiama naudoti kaip veterinarinius vaistus arba kaip pašarų priedus, naudojimo ir draudžiamų arba neleidžiamų naudoti farmakologiškai aktyvių medžiagų ir jų liekanų oficialios kontrolės vykdymo reikalavimais

Reglamentas (ES) Nr. 2022/1646 – 2022 m. rugsėjo 23 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2022/1646 dėl farmakologiškai aktyvių medžiagų, kurias leidžiama naudoti kaip veterinarinius vaistus arba kaip pašarų priedus, ir draudžiamų arba neleidžiamų naudoti farmakologiškai aktyvių medžiagų naudojimo ir jų liekanų oficialios kontrolės vienodos praktinės tvarkos, konkretaus daugiamečių nacionalinių kontrolės planų turinio ir konkrečios jų rengimo tvarkos

2022–2033 metų nacionalinė darbotvarkė korupcijos prevencijos klausimais – 2022–2033 metų nacionalinė darbotvarkė korupcijos prevencijos klausimais, patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2022 m. birželio 28 d. nutarimu Nr. XIV-1178 „Dėl 2022–2033 metų nacionalinės darbotvarkės korupcijos prevencijos klausimais patvirtinimo“

RVASVT – Rizikos veiksnių analizės ir svarbiųjų valdymo taškų sistema

SAM – Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija

SGN – saugoma geografinė nuoroda

SKVN – saugoma kilmės vietos nuoroda

Stebėsenos ir kontrolės planas – Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos kasmet rengiamas ir tvirtinamas einamųjų metų valstybinės gyvūnų užkrečiamųjų ligų stebėsenos ir kontrolės planas

SVDPT – Saugus valstybinis duomenų perdavimo tinklas

SVP – Strateginis veiklos planas

ŠGP – šalutiniai gyvūniniai produktai

TP – trešiamieji produktai

TRACES – Prekybos kontrolės ir ekspertizių sistema

ŪGR – Ūkinių gyvūnų registras

Ūkio subjektų veiklos patikrinimų taisyklės – Ūkio subjektų veiklos patikrinimų taisyklės patvirtintos Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2015 m. sausio 28 d. įsakymu Nr. B1-59 „Dėl Ūkio subjektų veiklos patikrinimų taisyklių patvirtinimo“

VATIS – Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos informacinė sistema

VATŽŪM – Valstybinė augalininkystės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos

VATŽŪM darbuotojai – Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos valstybės tarnautojai ir darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartis

VATŽŪM Fitosanitarinių tyrimų laboratorija – Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos Fitosanitarinių tyrimų laboratorija (skyrius)

Veiklos ir procesų kontrolės tvarkos aprašas – Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos veiklos ir procesų kontrolės tvarkos aprašas, patvirtintas Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos direktoriaus 2016 m. vasario 22 d. įsakymu Nr. A1-109 „Dėl Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos veiklos ir procesų kontrolės tvarkos aprašo patvirtinimo“

Veiklos kontrolė – vykdomos veiklos / funkcijų ir procesų kontrolės planavimas, organizavimas, įgyvendinimas, tikrinimų atlikimas ir įforminimas dokumentais

Vidaus kokybės auditas – vidaus kokybės vadybos sistemos auditas

Vidaus kokybės auditų planas – parengtas ir Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus patvirtintas metinis vidaus kokybės vadybos sistemos auditų planas

VĮ ŽŪDC – valstybės įmonė Žemės ūkio duomenų centras

Vyriausybės nutarimas Nr. 744 – Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. birželio 28 d. nutarimas Nr. 744 „Dėl Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos nuostatų patvirtinimo“

Vyriausybės nutarimas Nr. 1237 – Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. gruodžio 11 d. nutarimas Nr. 1237 „Dėl Reglamento (ES) Nr. 2017/625 įgyvendinimo“

VMVT – Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba

VMVT darbuotojai – Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos valstybės tarnautojai ir darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartis

VMVT MVPD GSS – Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Maisto ir veterinarijos politikos departamento Gyvūnų sveikatingumo skyrius

VMVT MVPD GGS – Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Maisto ir veterinarijos politikos departamento Gyvūnų gerovės skyrius

VMVT MVPD VVS – Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Maisto ir veterinarijos politikos departamento Veterinarinių vaistų skyrius

VMVT MVPD MS – Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Maisto ir veterinarijos politikos departamento Maisto skyrius

VMVT MVPD GPS – Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Maisto ir veterinarijos politikos departamento Gyvūninių produktų skyrius

VMVT ITS – Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Informacinių technologijų skyrius

VMVT PD – Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Priežiūros departamentas

VMVT PD skyriai – Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Priežiūros departamento apygardos priežiūros skyriai

VMVT PKD – Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Pasienio kontrolės departamentas

VMVT PKD skyriai – Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Pasienio kontrolės departamento apygardos pasienio kontrolės skyriai

VMVT SFS – Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Strategijos ir finansų skyrius

VMVT Paslaugų departamentas – Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Paslaugų departamentas

VMVT Paslaugų departamento skyriai – Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Paslaugų departamento apygardos paslaugų skyriai

VMVT Paslaugų departamento CLIS – Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Paslaugų departamento Centralizuotas leidimų išdavimo skyrius

VMVT PRVPS – Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Priežiūros rizikos vertinimo ir planavimo skyrius

VMVT PPTS – Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Poveikio priemonių taikymo skyrius

VMVT VPS – Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Viešųjų pirkimų skyrius

VMVT TV – Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Turto valdymo skyrius

VMVT KDVS – Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Konsultavimo ir dokumentų valdymo skyriai

VMVT TVRS – Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Tarptautinių ir viešųjų ryšių skyrius

VMVT PD skyrių ULKC – Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Priežiūros departamento apygardos priežiūros skyriaus užkrečiamųjų ligų kontrolės centras

VMVT ULKC – Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Užkrečiamųjų ligų kontrolės centras

VMVT VAS – Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Vidaus audito skyrius

VMVT ŽIVS – Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Žmogiškųjų išteklių valdymo skyrius

VPIDĮ – Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymas

ŽŪA – Žemės ūkio agentūra prie Žemės ūkio ministerijos

ŽŪM – Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija

ŽŪM CVAS – Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos administracinis padalinys – Centralizuoto vidaus audito skyrius

1. ĮVADAS

Reglamento (ES) Nr. 2017/625 109 straipsnis nustato, kad oficialią (valstybinę) kontrolę pagal šį reglamentą kompetentingos ir paskirtosios kontrolės institucijos vykdo remdamosi DNKP.

Lietuvos Respublikos DNKP yra parengtas atsižvelgiant į Reglamento (ES) Nr. 2017/625 110 ir 111 straipsnių nuostatas ir apima šias sritis:

- Maistas, maisto sauga, vientisumas ir visavertisumas bet kuriuo gamybos, perdirbimo ir platinimo etapu, įskaitant taisykles, kuriomis siekiama užtikrinti sąžiningą prekybos praktiką ir apsaugoti vartotojų interesus, ir su maistu besiliečiančių medžiagų ir gaminių gamyba ir naudojimas,
- Tyčinis genetiškai modifikuotų organizmų išleidimas į aplinką maisto ir pašarų gamybos tikslu,
- Pašarai ir pašarų sauga bet kuriuo pašarų gamybos, perdirbimo ir platinimo etapu ir pašarų naudojimas, įskaitant taisykles, kuriomis siekiama užtikrinti sąžiningą prekybos praktiką ir apsaugoti vartotojų sveikatą, interesus ir užtikrinti teisingos informacijos pateikimą,
- Gyvūnų sveikatos reikalavimai,
- Rizikos žmonių ir gyvūnų sveikatai, kylančios dėl šalutinių gyvūninių produktų ir jų gaminių, prevencija ir mažinimas,
- Gyvūnų gerovės reikalavimai,
- Apsaugos priemonės nuo augalų kenkėjų,
- Augalų apsaugos produktų tiekimo rinkai ir naudojimo ir tausiojo pesticidų naudojimo reikalavimai, išskyrus pesticidų purškimui naudojamą įrangą,
- Ekologinė gamyba ir ekologiškų produktų ženklavimas,
- Saugomų kilmės vietos nuorodų, saugomų geografinių nuorodų ir garantuotų tradicinių gaminių naudojimas ir ženklavimas.

2. BENDRIEJI NACIONALINIAI STRATEGINIAI KONTROLĖS TIKSLAI

Bendrieji nacionaliniai strateginiai kontrolės tikslai atitinka 15-ąją valstybės veiklos sritį – žemės ir maisto ūkis, kaimo plėtra, žuvininkystė ir veterinarija ir Devynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Seimo 2024 m. gruodžio 12 d. nutarimu Nr. XV-54 „[Dėl Devynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos](#)“ ir Devynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2025 m. kovo 12 d. nutarimu Nr. 151 „[Dėl Devynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano patvirtinimo](#)“ nuostatas.

Už DNKP rengimą ir atnaujinimą atsakingos institucijos oficialios kontrolės prioritetus ir tikslus peržiūri ir (jei reikia) atnaujina kasmet, atsižvelgdamos į savo įstaigų nuostatus, strateginius ir/arba metinius veikos planus, kurie yra viešai skelbiami šių įstaigų arba įstaigų, kurioms šios įstaigos pavaldžios, interneto svetainėse. Taip pat, įvertinę šių planų įgyvendinimo efektyvumą ir rezultatus, ir atsižvelgdamos į veiklos tikslų pasiekimą, apie kurį informuojama įstaigų metinėse veiklos ataskaitose ir apinebdintoje metinėje DNKP ataskaitoje.

3. KOMPETENTINGOS IR KONTROLĖS INSTITUCIJOS, NACIONALINĖS ETALONINĖS LABORATORIJOS

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. 1237 „Dėl Reglamento (ES) Nr. 2017/625 įgyvendinimo“ paskirtos:

- kompetentingos ir kontrolės institucijos, atsakingos už Reglamento (ES) Nr. 2017/625 nuostatų, įskaitant nuostatas, reglamentuojančias oficialią kontrolę ir kitą oficialią veiklą, įgyvendinimą Lietuvos Respublikoje,

- nacionalinės etaloninės laboratorijos, atsakingos už Reglamento (ES) Nr. 2017/625 101 straipsnyje nustatytų funkcijų ir užduočių įgyvendinimą Lietuvos Respublikoje.

KOMPETENTINGOS INSTITUCIJOS:

<p>Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija</p>	<p>ŽŪM paskirta kompetentinga institucija oficialiai kontrolei, vykdomai Reglamento (ES) 2017/625 1 straipsnio 2 dalies i punkte nustatytoje srityse, organizuoti ir oficialią kontrolę vykdančių kompetentingų institucijų ir kontrolės institucijos auditui Reglamento (ES) 2017/625 1 straipsnio 2 dalies i punkte nustatytoje srityje atlikti.</p> <p>ŽŪM paskirta koordinuojančia institucija, atsakinga už bendradarbiavimo ir ryšių su Europos Komisija ir kitomis valstybėmis narėmis, susijusių su oficialia kontrole ir kita oficialia veikla, koordinavimą Reglamento (ES) 2017/625 1 straipsnio 2 dalies i punkte nurodytoje srityse.</p> <p>Savo veikloje ŽŪM vadovaujasi Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. rugsėjo 15 d. nutarimu Nr. 1120.</p> <p>ŽŪM misija, veiklos prioritetai, uždaviniai, priemonės, jų kriterijai ir siektinos reikšmės nurodytos 3 metų SVP, kuris skelbiamas įستاigos interneto svetainėje: https://zum.lrv.lt/lt/administracine-informacija/planavimo-dokumentai/strateginiai-veiklos-planai?msclkid=e069ea92bbd111eca04e1702d0cdbc5d</p>
---	--

<p>Valstybinė augalininkystės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos</p>	<p>VATŽŪM paskirta kompetentiga institucija oficialiai kontrolei, vykdomai Reglamento (ES) 2017/625 1 straipsnio 2 dalies g ir h punktuose nustatytose srityse ir i punkte nustatytoje ekologiškų produktų (augalų dauginamosios medžiagos) ženklavimo srityje žemės ūkio ministro nustatyta tvarka.</p> <p>VATŽŪM veikla, struktūra ir kompetencija yra apibrėžtos Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2010 m. gegužės 24 d. įsakymu Nr. 3D-490 „Dėl Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos nuostatų patvirtinimo“.</p> <p>VATŽŪM pagal kompetenciją dalyvauja įgyvendinant Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos 3 m. SVP numatytos programos uždavinį „<i>Vykdyti fitosanitarijos, augalų apsaugos, tręšiamųjų produktų, augalų dauginamosios medžiagos, augalų veislių registravimo ir teisinės apsaugos plėtrą ir kontrolę</i>“. SVP viešinamas ŽŪM interneto svetainėje: https://zum.lrv.lt/lt/administracine-informacija/planavimo-dokumentai/strateginiai-veiklos-planai?msclid=e069ea92bbd111eca04e1702d0cdbd5d</p>
<p>Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba</p>	<p>VMVT paskirta kompetentinga institucija oficialiai kontrolei, vykdomai Reglamento (ES) 2017/625 1 straipsnio 2 dalies a, b, c, d, e, f, j punktuose nustatytose srityse ir i punkte nustatytoje ekologiškų produktų ženklavimo (išskyrus augalų dauginamosios medžiagos ženklimą) srityje.</p> <p>VMVT pavesta parengti ir patvirtinti nenumatytų atvejų planus maisto ir pašarų srityje, nurodytus Reglamento (ES) 2017/625 115 straipsnyje, kuriuose būtų nustatytos priemonės, nedelsiant taikytinos nustačius, kad maistas ar pašarai tiesiogiai ar per aplinką kelia didelę riziką žmonių ar gyvūnų sveikatai;</p> <p>VMVT pavesta vykdyti už daugiamečių nacionalinį kontrolės planą atsakingos institucijos funkcijas pagal Reglamento (ES) 2017/625</p>

	<p>109 straipsnio 2 dalį ir teikti Reglamento (ES) 2017/625 113 straipsnyje nurodytą metinę ataskaitą Europos Komisijai.</p> <p>VMVT veikla, struktūra ir kompetencija yra apibrėžtos Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. birželio 28 d. nutarimu Nr. 744.</p> <p>VMVT misija, veiklos prioritetai, uždaviniai, priemonės, jų kriterijai ir siektinos reikšmės nurodytos 3 metų SVP, kuris skelbiamas įstaigos interneto svetainėje: https://vmvt.lrv.lt/lt/veiklos-planai-ir-ataskaitos/planavimo-dokumentai/</p>
--	--

KONTROLĖS INSTITUCIJA:

<p>Viešoji staiga „EKOAGROS“</p>	<p>VĮ Ekoagros paskirta kompetentinga institucija oficialiai kontrolei, vykdomai Reglamento (ES) 2017/625 1 straipsnio 2 dalies i punkte nustatytoje ekologinės gamybos srityje.</p> <p>Ekoagros steigėjas yra ŽŪM. Ekoagros įstatai, kuriuose aprašoma įstaigos veikla ir tikslai patvirtinti Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2025 m. kovo 10 d. įsakymu Nr. 3D-123 „Dėl viešosios įstaigos „Ekoagros“ įstatų patvirtinimo“, kurie įregistruoti Valstybės įmonėje Registrų centras 2025 m.</p> <p>Pagal kompetenciją, Ekoagros prisideda įgyvendinant Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos 3 m. SVP, kuris viešinamas ŽŪM interneto svetainėje.</p> <p>Ekoagros yra oficialiai įtraukta į Europos Komisijos sertifikavimo įstaigų ir institucijų, kurioms suteikta teisė vykdyti ekologinės gamybos kontrolę, sąrašą.</p>
---	---

NACIONALINĖS ETALONINĖS LABORATORIJOS:

<p>Nacionalinis maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo institutas</p>	<p>NMVRVI paskirta nacionaline etalonine laboratorija 39 tyrimų srityse, tyrimų sritys nurodytos šio DNKP.</p>
---	--

	<p>NMVRVI veikla, struktūra ir kompetencija yra apibrėžtos Nacionalinio maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo instituto nuostatuose, patvirtintuose Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2023 m. gruodžio 28 d. įsakymu Nr. 3D-906 (Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2024 m. rugpjūčio 27 d. įsakymo Nr. 3D-611 redakcija).</p> <p>NMVRVI yra Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijai pavaldi ir atskaitinga įstaiga. Pagal kompetenciją, NMVRVI prisideda įgyvendinant Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos 3 m. SVP, kuris viešinamas ŽŪM interneto svetainėje.</p> <p>NMVRVI atitinka LST EN ISO/IEC 17025 reikalavimus ir yra akredituotas atlikti cheminius, fizikinius ir fizikinius-cheminius, imunofermentinius, mikrobiologinius, parazitologinius, serologinius, virusologinius, patologinius anatominius, histologinius, radiologinius, molekulinis tyrimus, genetiškai modifikuotų organizmų (GMO) tyrimus ir juslinę analizę.</p> <p>NMVRVI akreditavimo sritis skelbiama: https://nmvrvi.lrv.lt/lt/laboratoriniai-tyrimai-2/kokybes-vadyba-akreditacija-2247/</p>
<p>Nacionalinė visuomenės sveikatos priežiūros laboratorija</p>	<p>NVSPL paskirta nacionaline etalonine laboratorija su maistu besiliečiančių gaminių ir medžiagų tyrimų srityje.</p> <p>NVSPL savininko teisės ir pareigos 2023 m. liepos 19 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 581 perduotos Nacionaliniam visuomenės sveikatos centrui prie Sveikatos apsaugos ministerijos.</p> <p>NVSPL veikla, struktūra ir kompetencija yra apibrėžtos Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos direktoriaus 2023 m. liepos 25 d. įsakymu Nr. VKE-228 patvirtintuose NVSPL nuostatuose.</p>

	<p>NVSPL atitinka LST EN ISO/IEC 17025 reikalavimus ir yra akredituota atlikti fizikinius-cheminius aplinkos ir maisto tyrimus, mikrobiologinius aplinkos ir maisto tyrimus ir fizikinių veiksnių tyrimus.</p> <p>NVSPL akreditavimo sritis skelbiama: Akreditavimo pažymėjimai - Nacionalinė visuomenės sveikatos priežiūros laboratorija</p>
<p>VATŽŪM Fitosanitarinių tyrimų laboratorija (skyrius)</p>	<p>VATŽŪM Fitosanitarinių tyrimų laboratorija (skyrius) paskirtas nacionaline etalonine laboratorija augalų, augalinių produktų ir su jais susijusių objektų kenkėjų: bakterijų, erkių, fitoplazmų, grybų ir oomicetų, moliuskų, nematodų, vabzdžių, virusų, viroidų, taip pat piktžolių sėklų tyrimų srityse.</p> <p>VATŽŪM Fitosanitarinių tyrimų laboratorija (skyrius) yra VATŽŪM struktūrinis padalinys. Skyriaus veikla ir kompetencija yra apibrėžtos Fitosanitarinių tyrimų laboratorijos (skyriaus) nuostatais, patvirtintais Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos direktoriaus 2020 m. spalio 23 d. įsakymu Nr. 26T-55 „Dėl Fitosanitarinių tyrimų laboratorijos (skyriaus) nuostatų patvirtinimo“.</p> <p>VATŽŪM Fitosanitarinių tyrimų laboratorija (skyrius) atitinka ir yra akredituota pagal LST EN ISO/IEC 17025 reikalavimus. Informacija apie akreditavimą skelbiama VATŽŪM interneto svetainėje: https://vatzum.lrv.lt/public/canonical/1744866243/23063/Aktuali%20akreditavimo%20sritis%20A(AkS)_25_2_2025-04-17.pdf</p>

2025-2027 metų planavimo laikotarpiu siektini oficialios kontrolės prioritetai, uždaviniai, priemonės, jų kriterijai ir siektinos reikšmės, pagal Reglamento (ES) Nr. 20017/625 1 straipsnio 2 dalies nuostatus aprašytos atskirose šio DNKP dalyse.

4. BENDRIEJI OFICIALOS KONTROLĖS ORGANIZAVIMO IR VALDYMO PRINCIPAI

4.1. VALSTYBINĖ MAISTO IR VETERINARIJOS TARNYBA

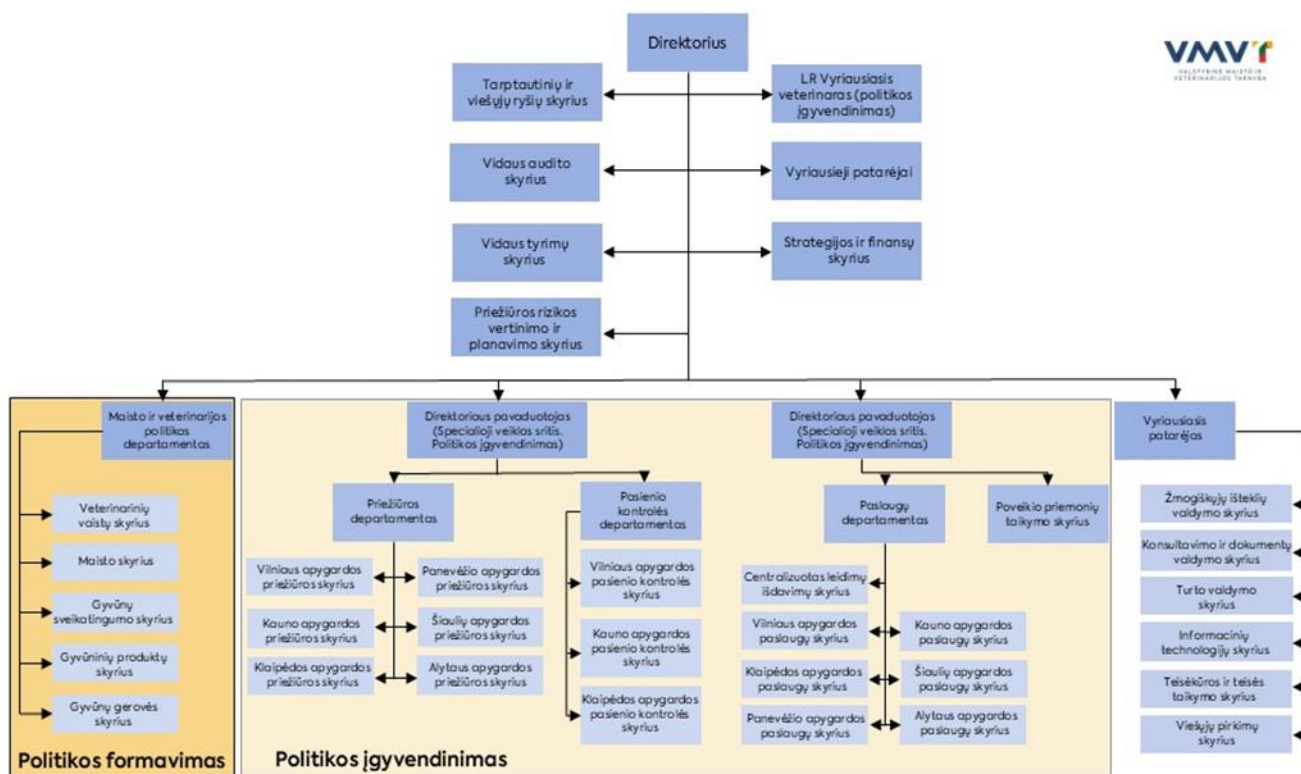
VMVT yra Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstaiga, kurios savininko teises ir pareigas įgyvendina Vyriausybė.

VMVT veikia:

1. Sveikatos apsaugos ministrui pavestose valdymo srityse – visuomenės sveikatos priežiūra;
2. Aplinkos ministrui pavestose valdymo srityse: aplinkos apsauga, taršos prevencija, aplinkos monitoringas; biologinė įvairovė, gyvūnų augintinių gerovė ir apsauga, genetiškai modifikuoti organizmai;
3. Žemės ūkio ministrui pavestose valdymo srityse: maisto ūkis, žuvininkystė, veterinarija, ūkinių gyvūnų gerovė ir apsauga;
4. Ekonomikos ir inovacijų ministrui pavestose valdymo srityse: geresnis reglamentavimo priemonių taikymas reguliuojant ūkio subjektų veiklos sąlygas ir ūkio subjektų veiklos priežiūra; vidaus prekyba; prekių ir paslaugų reklama; reglamentuojamų profesinių kvalifikacijų pripažinimas.

VMVT vadovauja direktorius, kuris yra atskaitingas Vyriausybei ir žemės ūkio ministrui. VMVT veikla organizuojama vadovaujantis Vyriausybės patvirtinta Strateginio valdymo metodika parengtu Tarnybos strateginiu veiklos planu bei metiniu veiklos planu. Tarnybos strateginį veiklos planą tvirtina žemės ūkio ministras, aplinkos ministras, sveikatos apsaugos ministras, ekonomikos ir inovacijų ministras bendru įsakymu, o metinį veiklos planą, suderinęs su žemės ūkio ministru, aplinkos ministru, sveikatos apsaugos ministru, ekonomikos ir inovacijų ministru, tvirtina Tarnybos direktorius.

Organizacinė struktūra. [VMVT organizacijos struktūra](#) patvirtinta Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2024 m. vasario 13 d. įsakymu Nr. B1-212 „Dėl Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos administracijos struktūros patvirtinimo“:

VMVT struktūra paremta funkcijų atskyrimo principu:

- funkcijas, susijusias su VMVT dalyvavimu politikos maisto ir veterinarijos srityse formavimu ir įgyvendinimu, vykdo:

VMVT direktorius,

Lietuvos Respublikos vyriausiasis veterinaras,

VMVT direktoriaus pavaduotojai (pagal kuruojamą veiklos sritį),

VMVT Maisto ir veterinarijos politikos departamentas ir jo skyriai pagal veiklos sritis.

- funkcijas, susijusias su rizikos vertinimu ir planavimu (VMVT direktoriaus koordinavimo sritis), vykdo:

Strategijos ir finansų skyrius (atsakingas už VMVT strateginių ir metinių veiklos planų sudarymą ir įgyvendinimo priežiūrą),

Priežiūros rizikos vertinimo ir planavimo skyrius (atsakingas už ūkio subjektų priežiūros (įskaitant stebėsenos ir monitringo (mėginių atrinkimo) programas) rizikos vertinimą ir planavimą bei prevencinių priemonių planavimą).

- funkcijas, susijusias su VMVT vidaus kontrole ir duomenų apsauga (VMVT direktoriaus koordinavimo sritis), vykdo:

Vidaus audito skyrius,

Vidaus tyrimų skyrius,

Duomenų apsaugos pareigūnas.

- **funkcijas, susijusias su VMVT tarptautiniu bendradarbiavimu ir viešaisiais ryšiais (VMVT direktoriaus koordinavimo sritis), vykdo:**

Tarptautinių ir viešųjų ryšių skyrius.

- **funkcijas, susijusias su VMVT vykdoma ūkio subjektų veiklos priežiūra ir pasienio kontrole (pirmojo VMVT direktoriaus pavaduotojo koordinavimo sritis), vykdo:**

Priežiūros departamentas ir 6 šio departamento apygardų (Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Panevėžio, Šiaulių, Alytaus) priežiūros skyriai,

Pasienio kontrolės departamentas ir 3 šio departamento apygardų (Vilniaus, Kauno, Klaipėdos) pasienio kontrolės skyriai.

- **funkcijas, susijusias su VMVT teikiamomis administracinėmis paslaugomis (antrojo VMVT direktoriaus pavaduotojo koordinavimo sritis), vykdo:**

Paslaugų departamentas ir 6 šio departamento apygardų (Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Panevėžio, Šiaulių, Alytaus) paslaugų skyriai,

Centralizuotas leidimų išdavimo skyrius.

- **funkcijas, susijusias su pažeidimų ngrinėjimu ir poveikio priemonių taikymu (antrojo VMVT direktoriaus pavaduotojo koordinavimo sritis), vykdo:**

Poveikio priemonių taikymo skyrius.

- **funkcijas, susijusias su VMVT veiklos administruvimu ir palaikymu (VMVT vyriausiojo patarėjo (turinčio pavaldžio) koordinavimo sritis), vykdo:**

Teisėkūros ir teisės taikymo,

Informacinių technologijų,

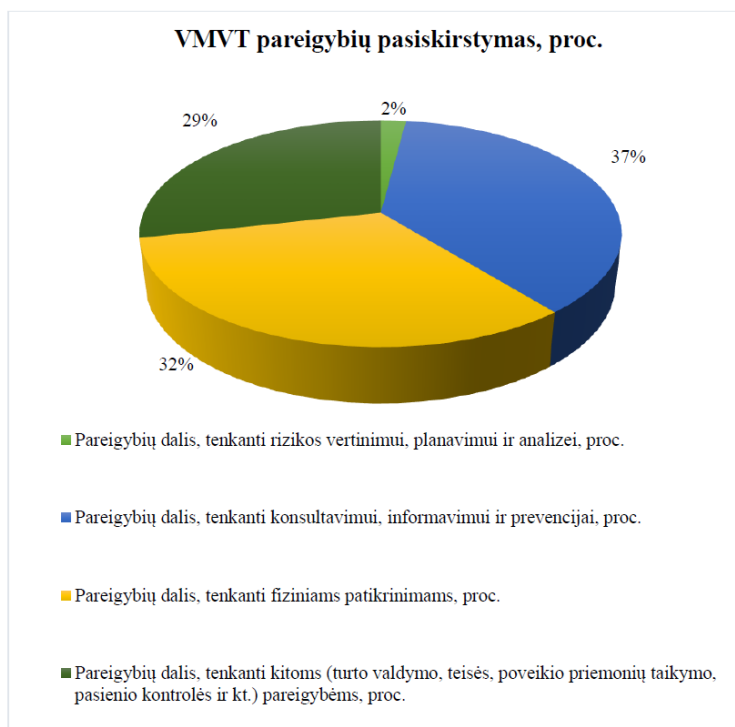
Žmogiškųjų išteklių valdymo,

Konsultavimo ir dokumentų valdymo skyrius,

Viešųjų pirkimų skyrius,

Turto valdymo skyrius.

Žmogiškieji ištekliai. VMVT valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, skaičius yra nustatytas Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2024 m. sausio 29 d. įsakymu Nr. B1-140 „Dėl Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, pareigybių nustatymo“ (su visais pakeitimais ir papildymais). 2025-2027 m. numatytas VMVT pareigybių skaičius – 1155, iš jų 8 proc. – užimantys vadovaujamas pareigas (direktorius, direktoriaus pavaduotojai, vyriausiasis patarėjas (turintis pavaldžių) ir patarėjai, skyrių ir departamentų vadovai, jų patarėjai (turintys pavaldžių).

Nustatant VMVT deleguotų darbuotojų skaičių skerdyklose (atliekančių nuolatinę valstybinę veterinarinę priežiūrą maisto tvarkymo subjektuose), yra vadovaujamosi VMVT direktoriaus nustatytais reikalavimais. 2025 m. sausio 1 d. buvo 98 darbuotojų atliekančių nuolatinę valstybinę veterinarinę priežiūrą maisto tvarkymo subjektuose.

Darbuotojai dirbti į VMVT priimami, vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisės aktais. VMVT veikloje dalyvaujančio personalo kompetencijos reikalavimai, įskaitant reikalavimus, susijusius su išsilavinimu, kompetencijomis ir patirtimi ar specialiaisiais reikalavimais, yra nustatyti VMVT direktoriaus įsakymais patvirtintuose darbuotojų pareigybių aprašymuose. Kiekvienai pareigybei yra patvirtinamas pareigybės aprašymas, su kuriuo kiekvienas darbuotojas pasirašytinai susipažįsta, prieš pradėdamas dirbti. Pareigybės aprašyme nurodyta pareigybės charakteristika, veiklos sritis, pareigybės specializacija, funkcijos, specialieji reikalavimai ir kompetencijos.

Techniniai ištekliai. VMVT oficialios kontrolės funkcijoms vykdyti turi ir naudoja reikalingus įrenginius ir įrangą, kuri leidžia kompetentingai ir saugiai vykdyti su valstybine maisto ir veterinarine kontrole susijusią veiklą. Kiekvienais metais iš valstybės biudžeto skiriamos lėšos turtui (įrangai, matavimo priemonėms ir kt.) įsigyti, atnaujinti ir prižiūrėti. Visi reikiami įrenginiai ir įranga gali būti įsigijami, pasiskolinti, išsinuomoti arba suteikti kitos šalies (pvz., įrangos gamintojo arba montuotojo), tačiau už kontrolei naudojamos įrangos tinkamumą ir metrologinę patikrą atsakinga VMVT.

VMVT valstybinės kontrolės funkcijoms vykdyti reikalingos įrangos ir priemonių eksploatavimo, priežiūros, saugojimo, apskaitos reikalavimai yra apibrėžti kokybės sistemos dokumentuose, patvirtintuose VMVT direktoriaus įsakymais.

Valstybinės kontrolės metu naudojamos matavimo priemonės, galinčios turėti įtakos patikrinimo rezultatams, yra teisinės metrologijos objektai, kuriems privaloma metrologinė patikra. Teisinei metrologijai priskirtų matavimo priemonių grupių sąrašą tvirtina ir nustato laiko intervalus tarp patikrų Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija. VMVT patikrinimų metu naudojamos matavimo priemonės turi turėti techninių reglamentų arba su matavimo priemonių teisiniu metrologiniu reglamentavimu susijusių teisės aktų nustatytus žymenis ir (arba) ženklus, ir (arba) reikiamus liudijimus (sertifikatus), įrodančius atliktą techniniuose reglamentuose arba su matavimo priemonių teisiniu metrologiniu reglamentavimu susijusiuose teisės aktuose nurodytą metrologinį patvirtinimą. Matavimo priemonių metrologines patikras atlieka bandymų ar patikros laboratorija, sertifikavimo ar kontrolės įstaiga, kurią Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija paskiria atlikti matavimo priemonių patikrą. Patikra, atlikta ES valstybėse narėse pagal ES teisės aktų reikalavimus, yra pripažįstama Lietuvoje.

Mokymai. VMVT kontrolę atliekantys darbuotojai, vykdantys ūkio subjektų / produktų siuntų patikrinimus, turi būti įsisavinę darbo metodikas, susipažinę su standartais, informaciniais dokumentais ir turi laikytis jų veiklą reglamentuojančių teisės aktų bei kokybės sistemos dokumentų nuostatų.

VMVT darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo, nuolatinio kompetencijų ugdymo, mokymosi poreikių nustatymas ir analizė; ugdymo planų sudarymo ir įgyvendinimo, mokymų kokybės ir efektyvumo priežiūros ir vertinimo bei grįžtamojo ryšio nustatymo reikalavimai yra tvirtinami VMVT direktoriaus įsakymais. VMVT darbuotojai privalo kelti savo kvalifikaciją ir bent kartą per metus dalyvauti mokymuose, susijusiuose su jų tiesiogine veikla.

VMVT organizuojami tokie mokymai:

1. kvalifikacijos tobulinimas pagal Valstybės tarnybos įstatymą / Darbo kodeksą;
2. naujų darbuotojų mokymai;
3. mokymai pagal VMVT pasirašytas bendradarbiavimo sutartis su Lietuvos Respublikos aukštosiomis mokyklomis;
4. darbuotojų mokymai pagal Reglamentą (ES) Nr. 2017/625 – specialieji valstybinei kontrolei pagal Reglamentą (ES) Nr. 2017/625 atlikti reikalingų profesinių žinių mokymai

darbuotojams, atliekantiems valstybinę maisto ir veterinarinę kontrolę ir/arba teikiantiems administracines paslaugas;

5. bendrieji mokymai (pvz.: mobilizacijos, korupcijos prevencijos ir pan. mokymai).

Kvalifikacijos tobulinimo būdai:

- kontaktinis;
- nuotolinis;
- mišrus;
- savarankiškas / savišvieta

Mokymuose dalyvavę darbuotojai yra atsakingi už įgytų mokymosi metu žinių ir gautos medžiagos sklaidą ir taip pat turi pasirūpinti, kad mokymų metu gauta dalijamoji medžiaga būtų paskelbta VMVT intranete.

Duomenų ir informacijos valdymas. IS diegimas, tobulinimas ir integravimas į esamas sistemas užtikrina operatyvesnę keitimąsi duomenimis, tikslesnę duomenų analizę. Pagrindiniai VMVT valdomos ir kaupiamos informacijos šaltiniai yra: patikrinimų duomenys, VMVT veiklos duomenys ir jų įvertinimas, duomenys apie gautus skundus dėl VMVT veiklos ir vartotojų pranešimus dėl maisto saugos ir veterinarijos, oficialūs dokumentai (raštai, teisės aktai, jų projektai ir kt.). Informacija, kuri įgyjama ar sukuriama VMVT, yra kaupiama archyvuose, kompiuterinėse duomenų bazėse, bylų sistemose ar kitose informacijos sistemose. IS sukonstruotos taip, kad kuo daugiau VMVT darbuotojų galėtų bendrauti elektroniniu būdu, turėtų prieigą prie duomenų, keistūsi informacija.

2025-2027 m. VMVT yra užsibrėžusi įdiegti ir sertifikuoti elektroninių duomenų apsaugos standartą ST EN ISO/IEC 27001:2023 „Informacijos saugumas, kibernetinis saugumas ir privatumo apsauga. Informacijos saugumo valdymo sistemos. Reikalavimai“.

VMVT tvarkomi ir kaupiami duomenys saugomi nustatyta laikotarpį, vadovaujantis teisės aktų reikalavimais ir užtikrinant duomenų apsaugos nuostatas. Valstybinės kontrolės duomenys, su patikrinimais susiję dokumentai, patikrinimo aktai, mėginių paėmimo tirti aktai, laboratorinių tyrimų protokolai, taip pat ir su kontrolės funkcijomis susijusi informacija, kaupiama registruose, yra konfidenciali, todėl pašalinių asmenų prieiga prie tokios informacijos yra ribojama, išskyrus Lietuvos Respublikos teisės aktuose numatytas išimtis.

VMVT informacinės sistemos / duomenų bazės

<i>Veterinarinė kontrolė</i>
Integrali maisto ir veterinarijos informacinė sistema (IMVIS)
Veterinarinės informacijos valdymo sistema (VIVS)
Valstybinis veterinarinių vaistų registras (VVR)
Veterinarinės kontrolės objektų, išskyrus maisto tvarkymo subjektus, sąrašas (VKO)
Licencijų verstis privačia veterinarine praktika bei farmacine veikla registras
Veterinarinių vaistų apskaitos informacinė sistema (VVAIS)
<i>Maisto kontrolė</i>
Maisto kontrolės informacinė sistema (FIS)
Gyvūninio maisto kontrolės informacinė sistema (GMKIS)
Skubių pranešimų apie nesaugų maistą ir pašarus sistema (RASFF)
Su maistu besiliečiančių gaminių ir medžiagų gamintojų ir tiekėjų duomenų bazė
<i>Importo / eksporto kontrolė</i>
Negyvūninių pašarų importo informacinė sistema
TRACES NT sistema (<i>Trade Control and Expert System New Technologies</i>)
Negyvūninio maisto importo informacinė duomenų bazė (NEMAS)
<i>Bendrųjų funkcijų vykdymas</i>
Kitos taikomosios programos apima finansinės apskaitos, personalo ir dokumentų valdymo ir kitas informacines sistemas

VMVT yra įgyvendinusi elektroninių duomenų mainus su VĮ ŽŪDC (ŪGR), UAB „Pieno tyrimai“, NMA, Muitinės departamentu, Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos Aplinkos apsaugos departamentu (GMO duomenų bazė), Valstybine mokesčių inspekcija prie Finansų ministerijos, VĮ Registrų centru.

VMVT naudojamos informacinių technologijų saugos priemonės, kurios leidžia laiku nustatyti ir užkirsti kelią elektroninės informacijos saugos incidentams. VMVT ir jos struktūriniuose padaliniuose įdiegti lokalūs kompiuterių tinklai, visos darbo vietos kompiuterizuotos. VMVT įdiegtas SVDPT, jungiantis visus VMVT skyrius ir padalinius. Reglamentuotas kompiuterinės, programinės

įrangos, elektroninio pašto, interneto, SVDPT ir kompiuterių tinklo naudojimas, taip pat nustatyti reikalavimai VMVT IS naudojimui.

Informacijos teikimas visuomenės informavimo priemonėms. Bendrieji informacijos sklaidos ir komunikacijos strategijos rengimo, įgyvendinimo ir įvertinimo principai, metodai ir priemonės, pagrindiniai VMVT vidinės ir išorinės komunikacijos procesai, apibrėžiant dalyvius ir jų funkcijas, yra nustatyti VMVT direktoriaus įsakymu patvirtintame procedūrų apraše. Informacijos sklaida yra planuojamas procesas, VMVT direktoriaus įsakymu tvirtinamas metinis VMVT informacijos sklaidos planas.

Pagrindinis informacijos apie VMVT veiklą teikimo visuomenės informavimo priemonių atstovams tikslas – užtikrinti informacijos apie VMVT veiklą teikimą visuomenei ir tikslinėms auditorijoms, gerinti VMVT ryšius su visuomene, stiprinti visuomenės pasitikėjimą bei teigiamą nuomonę apie VMVT ir kurti objektyvų VMVT įvaizdį. Užtikrinti savalaikę ir teisingą vidinę VMVT komunikaciją vidinės komunikacijos priemonėmis.

Organizuojant informacijos apie VMVT veiklą sklaidą ir įgyvendinant komunikacijos priemones laikomasi VMVT veiklos viešumo ir skaidrumo, sąžiningumo, atsakomybės, išsamumo, tikslumo, teisėtumo, objektyvumo, suprantamumo, nešališkumo, pagrįstumo, inovatyvumo, pagarbos, bendradarbiavimo ir pavyzdingumo principų.

Kontrolės vykdymo teisiniai įgaliojimai. VMVT, kaip kompetentingos valstybinės maisto ir veterinarinės kontrolės institucijos, įgaliojimai nustatyti Vyriausybės nutarimu Nr. 744 patvirtintuose [VMVT nuostatuose](#).

Kontrolės vykdymas. Valstybinė maisto ir veterinarinė kontrolė atliekama vadovaujantis ES ir nacionaliniais teisės aktais, VMVT direktoriaus įsakymais ir kitais norminiais dokumentais, nustatančiais reikalavimus maisto saugos, kokybės ir tvarkymo priežiūros bei maistui skirtų gyvūnų sergamumo mažinimo, gyvūnų gerovės ir apsaugos, pašarų ir veterinarijos srityse. Valstybinei kontrolei vykdyti naudojami standartiniai kontrolės metodai, nustatyti ES ir/ar nacionaliniais teisės aktais. Jei valstybinei kontrolei būtina naudoti nestandartinius kontrolės metodus ar procedūras, jie turi būti išsamiai aprašyti ir įforminami dokumentais.

VMVT vykdoma valstybinė kontrolė planuojama ir organizuojama centralizuotai.

Centiniu lygmeniu, VMVT PRVPS koordinuoja ūkio subjektų veiklos patikrinimų ir mėginių laboratoriniam ištyrimui planavimą; VMVT PD koordinuoja valstybinės kontrolės vykdymą, analizuoja kontrolės duomenis, teikia metodinę pagalbą VMVT PD skyrių darbuotojams.

Už valstybinės kontrolės atskirose teritorijose organizavimą atsakingas atitinkamo VMVT PD skyriaus vedėjas. Patikrinimus, mėginių atrinkimą ir kitus veiksmus, susijusius su tiesioginiu valstybinės kontrolės vykdymu ūkio subjektuose, atlieka VMVT PD skyrių atsakingi darbuotojai. Atliekamų ūkio subjektų veiklos patikrinimų rūšis, pagrindus, planinių ir neplaninių patikrinimų organizavimo, atlikimo tvarką, ūkio subjektų pirmaisiais metais po jų veiklos pradžios priežiūros ypatumus, VMVT pareigūnų, atliekančių planinius ir neplaninius patikrinimus, ir ūkio subjektų teises ir pareigas nustato [Ūkio subjektų veiklos patikrinimų taisyklės](#)).

VMVT patikrinimų, įskaitant ir mėginių atrinkimą, planavimo, patikrinimų vykdymo, mėginių atrinkimo procedūros ir patikrinimų metu surinktos informacijos ir rezultatų apdorojimo procedūros, kontrolę vykdančių darbuotojų atsakomybė ir atskaitomybė yra aprašomos atitinkamuose kokybės sistemos dokumentuose taip, kad užtikrintų efektyvią ir rezultatyvią valstybinę kontrolę.

Pagrindiniai valstybinės maisto ir veterinarinės kontrolės metodai ir priemonės apima:

- ūkio subjektų įdiegtos kontrolės ir gautų rezultatų nagrinėjimą;
- patikrą (įrangos, transporto priemonių, valdų ir kitų jų kontroliuojamų vietų ir jų aplinkos; gyvūnų ir prekių, įskaitant pusgaminius, žaliavų, sudedamųjų dalių, perdirbimo medžiagų ir kitų produktų, kurie naudojami prekėms paruošimui ir gamybai arba gyvūnams šerti ar juos prižiūrėti; valymo ir priežiūros produktų ir procesų; atsekamumo, ženklinimo, su maistu besiliečiančių medžiagų ir gaminių;
- higienos sąlygų ūkio subjekto valdose kontrolę;
- gerosios gamybos praktikos, gerosios higienos praktikos, gerosios ūkininkavimo patirties ir rizikos veiksnių analizės ir svarbiųjų valdymo taškų sistemos principais grindžiamų procedūrų vertinimą;
- dokumentų, atsekamumo įrašų ir kitų įrašų, kurie gali būti svarbūs Reglamento (ES) Nr. 2017/625 1 straipsnio 2 dalyje nurodytų taisyklių laikymuisi vertinti, atitinkamais atvejais įskaitant dokumentus, pridedamus prie maisto produktų, pašarų ir bet kokių cheminių ar kitų medžiagų, įvežamų į ūkį arba iš jo išvežamų, nagrinėjimą;
- pokalbius su ūkio subjektų darbuotojais;
- ūkio subjektų atliktų matavimų ir kitų tyrimų rezultatų tikrinimą;
- mėginių ėmimą, analizę, diagnozę ir tyrimus;
- ūkio subjektų auditą;
- bet kurią kitą veiklą reikalavimų nesilaikymo atvejams nustatyti.

Visi su kontrolės vykdymu susiję dokumentai (teisės aktai, instrukcijos, standartai ar procedūros, patikrinimų klausimynų formos ir kt.) turi būti laiku peržiūrimi, atnaujinami, laisvai prieinami kiekvienam VMVT kontrolę atliekančiam darbuotojui.

VMVT užtikrina, kad:

- patikrinimus atliekantys ir mėginius imantys VMVT darbuotojai turi pakankamai kompetencijos, VMVT PD ir jo skyriai, ir VMVT PKD ir jo skyriai turi pakankamai išteklių (t.y. įrangos, įrengimų, dokumentinių instrukcijų, procedūrų, žmogiškųjų išteklių ir pan.) šioms funkcijoms vykdyti;

- kontroliuojamiems ūkio subjektams, produktų siuntoms taikomi reikalavimai yra tiksliai suformuluoti, o patikrinimus vykdančioms VMVT darbuotojams suteiktos tikslios veiklos vykdymo instrukcijos;

- atlikti patikrinimai ir visas kontrolės procesas atitinkamoje srityje yra reguliariai vertinamas, analizuojamas ir prireikus taikomi koregavimo veiksmai;

- patikrinimų metu surinkti duomenys ir pastebėjimai yra laiku ir tinkamai užfiksuoti taip, kad nebūtų prarasta svarbi informacija;

- analizės ir duomenų perdavimas yra reguliariai patikrinami.

Planiniai patikrinimai vykdomi pagal VMVT parengtus ir direktoriaus įsakymu patvirtintus atitinkamo laikotarpio valstybinės kontrolės planavimo dokumentus, kuriuos sudaro VMVT atitinkamu laikotarpiu tikrintinų ir (ar) audituojamų ūkio subjektų valstybinės kontrolės planai, valstybinių mėginių paėmimo tirti planai, kiti pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimus ir (ar) bendradarbiavimo sutartis rengiami valstybinės kontrolės planai, ir / ar kontrolės planavimo nurodymai.

Metiniai valstybinės kontrolės planavimo dokumentai rengiami atsižvelgiant į DNKP, Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro, aplinkos ministro, sveikatos apsaugos ministro, ekonomikos ir inovacijų ministro bendru įsakymu patvirtinto VMVT strateginio veiklos plano, VMVT direktoriaus patvirtinto VMVT metinio veiklos plano tikslus ir prioritetus, praėjusių metų valstybinės kontrolės rezultatus, ūkio subjektų priskyrimą rizikos grupėms ir kt.

Rengiant VMVT valstybinės kontrolės planavimo dokumentus, vadovaujamas:

- efektyvaus išteklių naudojimo, funkcijų atskyrimo ir rotacijos principais;
- optimalaus darbo krūvio paskirstymo principais;
- rizikos pagrindu pagrįstu ūkio subjekto tikrinimo dažnumo nustatymu;
- administravimo ir kontrolės informacinių sistemų duomenimis;
- VMVT veiklos planavimo dokumentuose nustatytais tikslais ir prioritetais.

VMVT valstybinės kontrolės planavimo dokumentai, jų pakeitimai viešai neskelbiami. Planiniai ūkio subjektų veiklos patikrinimai atliekami be išankstinio informavimo, išskyrus atvejus, kai toks informavimas yra pagrįstas ir būtinas siekiant tinkamai atlikti valstybinę kontrolę, kaip tai nustatyta Ūkio subjektų veiklos patikrinimų taisyklėse.

Neplaninių ūkio subjektų veiklos patikrinimų organizavimo pagrindai ir principai aprašyti [Ūkio subjektų veiklos patikrinimų taisyklėse](#).

Planiniai ir neplaniniai ūkio subjekto veiklos patikrinimų rezultatai fiksuojami kontroliniuose klausimynuose, tvirtinamuose VMVT direktoriaus įsakymu ir skelbiamuose viešai VMVT interneto svetainėje: [Ūkio subjektų patikrinimo aktai \(kontroliniai klausimynai\) - Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba](#)

Už planinio ar neplaninio ūkio subjekto veiklos patikrinimo metu nustatytus teisės aktų reikalavimų pažeidimus taikomos įstatymuose nustatytos poveikio priemonės, susijusios ir nesusijusios su ūkio subjekto veiklos ribojimu. Pažeidimų nustatymo ir poveikio priemonių skyrimo tvarka aprašyta ir atsakomybės apibrėžtos VMVT direktoriaus įsakymais tvirtinamuose vidaus norminiuose dokumentuose.

Rizikos vertinimas. VMVT kontroliuojamų ūkio subjektų rizikingumo vertinimas, kuriuo remiantis yra sudaromi ir vykdomi valstybinės maisto ir veterinarinės kontrolės planai, yra vykdomas centralizuotai.

VMVT PRVPS užtikrina VMVT vykdomos ūkio subjektų priežiūros rizikos vertinimą ir vykdo ūkio subjektų riziką lemiančių veiksnių nustatymą, rizikos vertinimą ir stebėseną, mažinant našta mažiausios rizikos ūkio subjektams ir prioritetą skiriant ūkio subjektams, kurių veiksmams labiausiai didina žalos saugomoms vertybėms atsiradimo riziką.

Valstybinė maisto ir veterinarinė kontrolė planuojama, įvertinus:

- VMVT veiklos planavimo dokumentuose nustatytus atitinkamo laikotarpio tikslus ir prioritetus;
- ūkio subjektų rizikos vertinimo rezultatus;
- Europos Sąjungos ar nacionaliniuose teisės aktuose, reglamentuojančiuose valstybinės kontrolės vykdymą, reikalavimus ir rekomendacijas dėl kontrolės dažnumo;
- VMVT sutartinius įsipareigojimus su kitomis valstybės institucijomis;
- auditų išvadas ir rekomendacijas;
- oficialios kontrolės laboratorijų pajėgumus;
- VMVT techninius ir žmogiškuosius išteklius.

Kontroliuojamų subjektų vertinimo ir suskirstymo į rizikos grupes procedūros, tikrinimų dažnumas nustatytas kokybės sistemos dokumentuose (programose, darbo instrukcijose). Yra parengtos atskiros suskirstymo į rizikos grupes kokybės sistemos procedūros skirtingiems ūkio subjektams. Ūkio subjektai į rizikos grupes skirstomi atsižvelgiant į šiuos kriterijus:

- veiklos pobūdį;
- veiklos apimtis;
- vartotojus;
- incidentus (pagrįsti skundai, nesaugaus produkto pateikimo į rinką atvejus ir pan.);
- valstybinės kontrolės rezultatus.

Ūkio subjektai yra skirstomi į padidintos, vidutinės, mažos ir (ar) labai mažos rizikos grupes (priklausomai nuo vykdomos veiklos pobūdžio). Planinių patikrinimų dažnumas priklauso nuo ūkio subjektų rizikos grupės. Padidintos rizikos subjektai ir ūkio subjektai, kurių minimalus kontrolės dažnumas nustatytas nacionaliniuose ir ES teisės aktuose, tikrinami 1-2 kartus per metus, tuo tarpu žemiausiai rizikos grupei priskiriamų ūkio subjektų dažnumas siekia 1 kartą per 6 metų laikotarpį. Įvertinus žmogiškuosius išteklius kontrolės dažnumas gali būti keičiamas, tačiau užtikrinant tiek nacionaliniuose, tiek ES teisės aktuose reglamentuojamą minimalų kontrolės dažnumą.

Vienas iš VMVT 2025-2027 m. DNKP įgyvendinimo laikotarpio uždavinių sukurti centralizuotą ir automatizuotą ūkio subjektų rizikos vertinimo ir valstybinės priežiūros (patikrinimų, savikontrolės auditų) planavimo procesą ir integruoti jį į bendrą naujai kuriamą Oficialios kontrolės informacinę sistemą.

Ūkio subjektų bendradarbiavimas su valstybinę kontrolę atliekančiais darbuotojais

VMVT direktoriaus įsakymu patvirtintomis [Ūkio subjektų veiklos patikrinimų taisyklėmis](#) yra apibrėžtos tiek tikrinamų ūkio subjektų teisės, pareigos, tiek patikrinimus atliekančių darbuotojų teisės ir pareigos. Be to, VMVT direktoriaus įsakymu patvirtinta procedūra, aprašanti VMVT darbuotojų veiksmus, kurių turi būti imamasi, jei ūkio subjektas kliudo VMVT darbuotojams įgyvendinti jiems suteiktas teises ar atlikti pavestas pareigas, nevykdo ar netinkamai vykdo jų teisėtus nurodymus, reikalavimus ir / arba sprendimus.

Kontrolės efektyvumo ir rezultatyvumo (veiksmingumo) vertinimas. VMVT bendrasis veiklos vertinimo procesas apima visos VMVT veiklos veiklos (įskaitant ir valstybinės kontrolės) rezultatų kaupimą, matavimą, kontrolę ir pritaikymą vykdomai veiklai gerinti. Šiems tikslams VMVT

naudoja veiklos efektyvumo ir rezultatyvumo vertinimo rodiklius, kurie suprantami kaip planavimo ir valdymo įrankis, padedantis siekti tikslų ir uždavinių, vykdyti rezultatyvią veiklą, efektyviai naudoti finansinius ir žmogiškuosius išteklius. Rodikliai matuojami ir vertinami nustatytu periodiškumu, ir skelbiami VMVT interneto svetainėje: [Veiklos efektyvumo \(rezultatyvumo\) rodikliai - Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba](#)

Įgyvendinant Reglamento 2017/625 12 straipsnio 2 dalies nuostatas, VMVT yra patvirtinta valstybinės maisto, veterinarinės kontrolės verifikavimo ir vykdymo vertinimo procedūra, kuri apima:

- valstybinės maisto ir veterinarinės kontrolės, įskaitant ir pasienio valstybinę maisto ir veterinarinę kontrolę, verifikavimą;
- valstybinės veterinarinės priežiūros vykdymo vertinimą, kuriuo siekiama patikrinti ir įvertinti valstybinių veterinarijos gydytojų nuolatinės valstybinės veterinarinės priežiūros funkcijų atlikimą ūkio subjektuose (skerdyklose);
- privačių veterinarijos gydytojų, atliekančių veterinarinę priežiūrą dėl afrikinio kiaulių maro kiaulių laikymo vietose, veiklos vertinimą,

Valstybinės kontrolės vykdymo verifikavimas atliekamas kiekvienais metais, siekiant įvertinti visų Reglamento (ES) 2017/625 1 straipsnio 2 punkte nurodytų ir VMVT kompetencijai priskirtų valstybinės kontrolės sričių efektyvumą, kas metai kiekvienoje srityje pasirenkant ir apibrėžiant siauresnę ir konkretesnę verifikavimo temą, pagal VMVT kompetencijai priskirtų valstybinės kontrolės sričių sąrašą, paskelbtą VMVT interneto svetainėje „Menu – Veiklos sritys“ Visų VMVT kompetencijai priskirtų valstybinės kontrolės sričių verifikavimas (pagal sąrašą) turi būti atliktas bent kartą per 5 metus.

Valstybinės kontrolės, kaip vieno pagrindinių VMVT veiklos elementų, vertinimas atliekamas ir vidaus auditų metu. VMVT atliekami vidaus veiklos auditai ir kokybės vadybos sistemos vidaus auditai. Detalesnė informacija apie vykdomų auditų tikslus, uždavinius, darbo organizavimą pateikiama šio skyriaus 4.4 „Audito tarnybų veiklos organizavimas“.

Kontrolės nešališkumas. Siekiant panaikinti prielaidas viešųjų ir privačių interesų konfliktui ir tinkamai įgyvendinti viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje reikalavimus, VMVT direktoriaus įsakymu yra patvirtintas VMVT darbuotojų viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo nuostatų laikymosi ir kontrolės vykdymo tvarkos aprašas.

Šiame apraše nustatyti reikalavimai dėl privačių interesų deklaracijų pateikimo, atsakingų VMVT struktūrinių padalinių ir tiesioginių vadovų pareigos, įtvirtinta darbuotojų prievolė vengti interesų konflikto ir nu(si)šalinimo tvarka. Darbuotojams draudžiama dalyvauti rengiant, svarstant ar priimant sprendimus arba kitaip juos paveikti ar bandyti paveikti, arba atlikti kitas tarnybines pareigas,

jeigu atliekamos tarnybinės pareigos yra susijusios su jo privačiais interesais (gali kilti interesų konfliktas); darbuotojas privalo nusišalinti nuo visų interesų konfliktą galinčių sukelti sprendimų rengimo, svarstymo ar priėmimo procedūrų, jeigu, vykdydamas tarnybines pareigas, jis privalo spręsti klausimus, susijusius su jo privačiais interesais, o tiesioginis vadovas imasi veiksmų aplinkybėms, galinčioms sukelti interesų konfliktą, pašalinti (paveda sprendimo rengimą, svarstymą ar priėmimą kitam darbuotojui ir pan.); jei VMVT darbuotojas pats nusišalina, VMVT direktorius savo iniciatyva gali nušalinti VMVT darbuotoją nuo konkretaus sprendimo rengimo, svarstymo ar priėmimo procedūros, jeigu yra pakankamas pagrindas manyti, kad šio asmens dalyvavimas sukels viešųjų ir privačių interesų konfliktą.

VMVT Vidaus tyrimų skyrius vykdo reikalavimų, susijusių su viešųjų ir privačių interesų derinimu valstybinėje tarnyboje, įgyvendinimo kontrolę ir priežiūrą, tikrina ir analizuoja darbuotojų deklaracijoje pateiktus duomenis ir darbuotojų privačius interesus.

Nešališkumas yra pagrindinis vykdomos oficialios kontrolės elementas. VMVT turi aukščiausios vadovybės nešališkumo įsipareigojimą nustatytą VMVT kokybės politikoje: <https://vmvt.lrv.lt/lt/apie-mus/kokybes-politika/> Kiekvienais metais yra rengiamas ir su VMVT vadovybe aptariamas rizikos vertinimas dėl nešališkumo, vadovaujantis VMVT direktoriaus įsakymu patvirtinta kokybės sistemos programa.

VMVT darbuotojo nepriklausomumas, kaip būtina sąlyga atlikti nešališkus ir objektyvius valstybinės kontrolės veiksmus yra įtvirtinti VMVT antikorpucijos politikoje. VMVT kas dvejus metus rengia ir skelbia viešai (VMVT interneto svetainėje) [VMVT korupcijos prevencijos veiksmų planą](#) – korupcijos prevencijos planavimo dokumentą, padedantį kryptingai vykdyti VMVT antikorpucinę politiką, stiprinti antikorpucinę aplinką, valdyti korupcijos pasireiškimo riziką ir nustatantį korupcijos prevencijos ir korupcijos pasireiškimo riziką mažinančias priemones skaidresnei VMVT veiklai užtikrinti. Kasmetinė informacija apie korupcijos prevencijos veiksmų plano įgyvendinimo rezultatus taip pat yra skelbiama viešai. <https://vmvt.lrv.lt/lt/korupcijos-prevencija/>

Kontrolės skaidrumas. VMVT, siekdama įgyvendinti valstybinės kontrolės skaidrumo principą ir sudaryti visuomenei galimybę susipažinti su informacija apie valstybinės kontrolės organizavimą ir rezultatus, yra patvirtinusi atitinkamas duomenų teikimo ir viešinimo procedūras. VMVT interneto svetainėje skelbiami DNKP ir VMVT strateginiai ir metiniai veiklos planai, bei DNKP ir metinės veiklos planų įgyvendinimo ataskaitos.

VMVT interneto svetainėje skelbiami priimti teisės aktai ir jų projektai, susiję su valstybine maisto ir veterinarine kontrole ir nustatytais reikalavimais, taip pat apibendrinti duomenys apie vykdytų patikrinimų skaičių, pobūdį, trukmę, teisės aktuose nustatytų reikalavimų nesilaikymo ar

netinkamo vykdymo mastą, taikytas prevencines ir poveikio priemonės. Taip pat VMVT interneto svetainėje teikiama informacija apie ūkio subjektų suskirstymą į rizikos grupes, viešai skelbiami kontroliniai klausimynai, išorės veiklos auditų išvados, biudžeto vykdymo ir finansinių ataskaitų rinkiniai.

Kokybės vadybos sistema. Nuo 2006 m. VMVT yra įdiegusi [LST EN ISO/IEC 17020 ir akredituota kaip A tipo kontrolės įstaiga](#). Akredituotos veiklos ir VMVT veiklos vykdymo vietų sąrašą galima rasti: <https://vmvt.lrv.lt/media/viesa/saugykla/2024/4/nQ2hO4LSi6U.pdf>

VMVT kokybės vadybos sistema (kokybės politikos ir ilgalaikių tikslų nustatymo ir šių tikslų siekimo sistema) skirta planingai ir sistemingai veiklai užtikrinti, įtraukiant kokybės vadybos elementus į visus VMVT organizacinius lygmenis ir veiklos procesus, ir nustatant, stebint, matuojant ir analizuojant veiklos efektyvumo ir rezultatyvumo rodiklius, skirtus įstaigos strateginiam valdymui. VMVT technikos vadovas – VMVT direktorius, kuris prisiima visą atsakomybę už tai, kad VMVT kontrolės veikla būtų vykdoma pagal LST EN ISO/IEC 17020 reikalavimus. Siekiant tinkamo kokybės politikos ir tikslų įgyvendinimo yra paskirtas VMVT kokybės vadybininkas - VMVT Strategijos ir finansų skyriaus vedėjas. VMVT kokybės vadybininkas atsakingas ir įgaliotas užtikrinti, kad procesai ir procedūros, kurie yra reikalingi kokybės vadybos sistemai, būtų nustatyti, įgyvendinti ir prižiūrimi. Įgalioti technikos vadovai - direktoriaus įsakymu paskirti VMVT Maisto ir veterinarijos politikos, Priežiūros, Pasienio kontrolės ir Paslaugų departamentų direktoriai ir VMVT skyrių vedėjai, atsakingi už kokybės politikos tikslų įgyvendinimą bei kokybės vadybos sistemos įdiegimą atitinkamuose struktūriniuose padaliniuose ir prisiima visą atsakomybę už tai, kad kontrolės veikla būtų organizuojama ir vykdoma pagal LST EN ISO/IEC 17020 reikalavimus. VMVT SFS organizuoja ir koordinuoja kokybės vadybos sistemos įgyvendinimą visuose Tarnybos lygmenyse, sudaro sąlygas Nacionalinio akreditacijos biuro ekspertams vykdyti išorinius kokybės vadybos sistemos auditus.

VMVT kokybės vadybininko, įgaliotų technikos vadovų funkcijos nustatytos darbuotojo pareiginėse instrukcijose ir kokybės sistemos dokumentuose.

Už kokybės vadybos sistemos administravimą ir priežiūrą atsakingas VMVT SFS. VMVT SFS, turėdamas tiesioginį ryšį su VMVT vadovybe, rengia ir Vadybos vertinamosios analizės metu pristato kasmetinę ataskaitą VMVT vadovybei apie kokybės vadybos sistemos veikimą ir bet kokius būtinus tobulinimo poreikius.

Tarpinstitucinis ir tarptautinis bendradarbiavimas. VMVT bendradarbiauja ir plėtoja dialogą su įvairiomis nevyriausybinėmis ir mokslo organizacijomis, yra pasirašiusi bendradarbiavimo

sutartis dėl darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo, susitarimus dėl bendrų patikrinimų atlikimo, informacijos apie vykdytos kontrolės rezultatus keitimosi, susitikimų organizavimo ir pan.

VMVT veikia kaip EFSA nacionalinis atstovas Lietuvoje, savo kompetencijos ribose bendradarbiauja su pasaulinėmis ir ES insptitucijomis.:

4.2. VALSTYBINĖ AUGALININKYSTĖS TARNYBA PRIE ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJOS

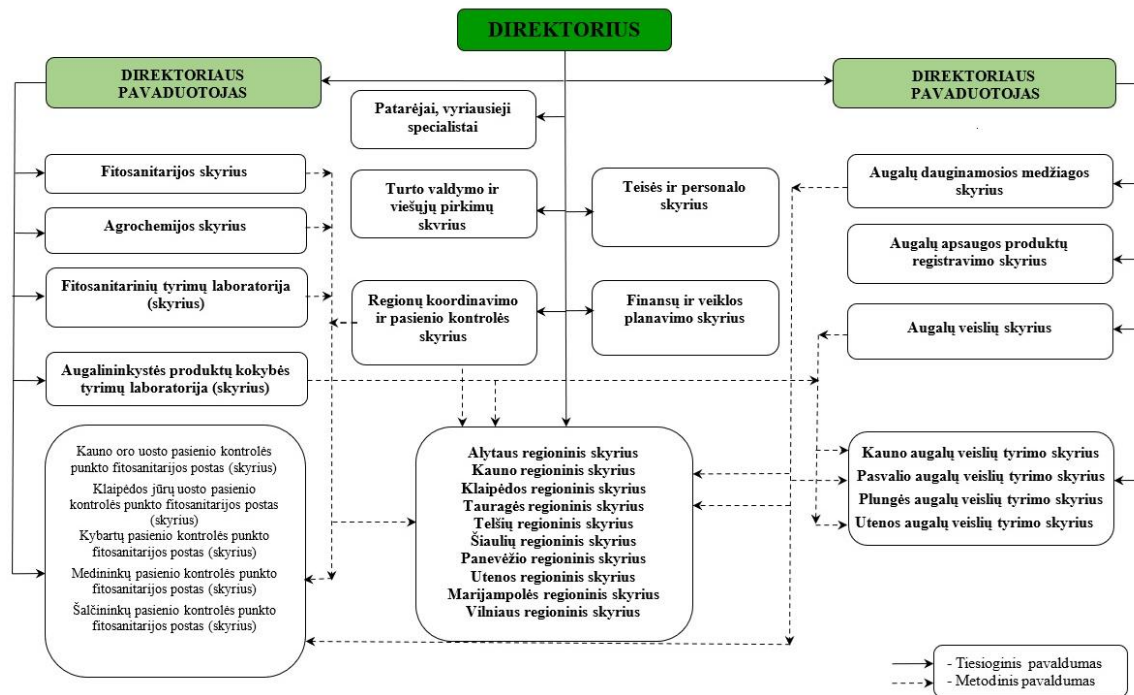
Organizacinė struktūra. VATŽŪM vadovauja direktorius, kurį 5 metų kadencijai Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo nustatyta tvarka (ne politinio (asmeninio) pasitikėjimo pagrindu) priima į pareigas ir iš jų atleidžia Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministras. VATŽŪM direktorius yra tiesiogiai pavaldus ir atskaitingas Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministrui.

VATŽŪM direktorius teisės aktų nustatyta tvarka priima į pareigas ir atleidžia iš jų VATŽŪM direktoriaus pavaduotojus. VATŽŪM direktoriaus pavaduotojai tiesiogiai pavaldūs VATŽŪM direktoriui ir atsako už įstaigos veiklos tikslų įgyvendinimą paskirtose administravimo srityse. Laikinais nesant VATŽŪM direktoriaus, jo funkcijas atlieka Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro pavedimu paskirtas kitas darbuotojas. VATŽŪM administracijos struktūrą sudaro VATŽŪM direktorius, 2 direktoriaus pavaduotojai, 3 patarėjai, 8 metodiniai padaliniai, 3 bendrieji padaliniai ir 19 teritorinių padalinių.

VATŽŪM nuostatai yra patvirtinti Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2010 m. gegužės 24 d. įsakymu Nr. 3D-490 „Dėl Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos nuostatų patvirtinimo“.

VATŽŪM struktūra yra patvirtinta Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos direktoriaus 2024 m. rugsėjo 9 d. įsakymu Nr. A1-453 „Dėl Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos struktūros patvirtinimo“ (atnaujinta 2025 m. balandžio 28 d., Nr. 26T-71).

VATŽŪM struktūros ir valdymo grafinė schema

Laboratorija. FTL yra VATŽŪM struktūrinis padalinys, kuris atlieka nacionalinės etaloninės laboratorijos ir oficialiosios laboratorijos funkcijas augalų, augalinių produktų ir kitų objektų kenkėjų tyrimų srityje ir kitus augalų, augalinių produktų ir kitų objektų kenkėjų tyrimus. Taip pat FTL plečia naujų kenksmingų augalams, augaliniams produktams ir kitiems objektams kenkėjų nustatymo ir patvirtinimo sritį, atstovauja VATŽŪM ES, Europos ir Viduržemio jūros regiono augalų apsaugos organizacijos ir kitų tarptautinių organizacijų veikloje, tarptautiniuose projektuose.

FTL sudaro mėginių tyrimų planus pagal vidinių užsakovų planuojamų imti mėginių skaičių ir atsižvelgdami į numatomus teisės aktų keitimus.

FTL dirba biologijos, zoologijos, botanikos, mikrobiologijos, žemės ūkio mokslų, miškininkystės, mechanikos inžinerijos kryptių išsilavinimą ar įgytą profesinę kvalifikaciją turintys darbuotojai.

Pasienio kontrolė. 15 pasienio kontrolės punktų fitosanitarijos postų atlieka iš ne ES valstybių narių į Lietuvą ir kitas ES valstybes nares įvežamų ir gabenamų tranzitu VATŽŪM kompetencijai priskirtų produktų pasienio kontrolę šiose srityse:

- Augalų, augalinių produktų ir kitų objektų (Fitosanitarija);

- Tarptautinio fitosanitarinio priemonių standarto ISPM 15 „Medinės pakavimo medžiagos kontrolė tarptautinėje prekyboje“ reikalavimų laikymosi;
- Genetiškai modifikuotų augalų, augalinių produktų, kurie neskirti maistui ar pašarui;
- Vaisių ir daržovių atitikties prekybos standartams kontrolės;
- Invazinių svetimų augalų rūšių;
- Augalų apsaugos produktų;
- Tręšiamųjų produktų;
- Ekologiškų produktų (augalų dauginamosios medžiagos) ženklavimo.

Kauno regioninis skyrius vykdo regioninio skyriaus funkcijas bei Kauno oro uosto pasienio kontrolės punkto fitosanitarijos posto (skyriaus) funkcijas. Regionų koordinavimo ir pasienio kontrolės skyrius metodiškai vadovauja ir koordinuoja regioninių skyrių veiklą, metodiškai vadovauja ir kontroliuoja pasienio kontrolės punktų fitosanitarijos postų veiklą.

Ištekliai. VATŽŪM darbuotojų skaičius yra reglamentuojamas teisės aktais. Patvirtintas pareigybių skaičius – 355. Numatomas VATŽŪM darbuotojų skaičius kinta. Vadovaujamas pareigas užima 35 vadovai (patvirtintos pareigybės). FTL dirba 24 įvairių sričių specialistų (patvirtintų pareigybių).

Techniniai ištekliai. VATŽŪM valstybinės kontrolės funkcijoms vykdyti turi ir naudoja reikalingus įrenginius ir įrangą. Kiekvienais metais iš valstybės biudžeto skiriamos lėšos turtui (įrangai, matavimo priemonėms ir kt.) įsigyti, atnaujinti ir prižiūrėti. VATŽŪM valstybinės kontrolės funkcijoms vykdyti reikalingos įrangos ir priemonių eksploatavimo, priežiūros, saugojimo, apskaitos reikalavimai yra apibrėžti teisės aktais.

VATŽŪM yra įsakymais paskiriami darbuotojai, atsakingi už valstybinės kontrolės funkcijoms vykdyti naudojamos įrangos, matavimo priemonių techninę būklę ir nuolatinę priežiūrą. Funkcijoms atlikti / vykdyti naudojamos matavimo priemonės, galinčios turėti įtakos patikrinimo rezultatams, yra teisinės metrologijos objektai, todėl vykdoma šios įrangos pirminė ir periodinė metrologinė patikra. Matavimo priemonių metrologines patikras atlieka bandymų, kalibravimo ar patikros laboratorija, sertifikavimo ar kontrolės įstaiga, kurią Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija paskiria atlikti matavimo priemonių patikrą. Patikra, atlikta ES valstybėse narėse pagal ES teisės aktų reikalavimus, yra pripažįstama Lietuvoje.

Įgyvendinant Lietuvos standartų LST EN ISO/IEC 17025 ir LST EN ISO 9001:2015 reikalavimus, visos matavimo priemonės, kurios turi įtakos kontrolės rezultatams, yra kalibruojamos prieš pradėdant jas naudoti ir vėliau kalibruojamos nustatytu dažnumu. Kalibravimas atliekamas akredituotose kalibravimo ir patikros laboratorijose, užtikrinančiose jų sąsajas su nacionaliniais ar

tarptautiniais matavimo etalonais. Matavimo priemonės gali būti kalibruojamos metrologijos centruose ar kitose akredituotose kalibravimo laboratorijose, dirbančiose pagal tarptautinius standartus. Kalibravimo periodiškumas nustatytas, atsižvelgiant į matavimo priemonių naudojimo dažnumą, naudojimo sąlygas, struktūrines charakteristikas, gamintojo rekomendacijas, bendrus reikalavimus konkrečiai kontrolės sričiai ir akredituojančios įstaigos reikalavimus.

FTL yra aprūpinta visa reikiama įranga, medžiagomis ir priemonėmis, reikalingomis laboratoriniams tyrimams atlikti. Taip pat turima visa reikiama įranga ir užtikrinamos reikiamos sąlygos mėginiams laikyti ir saugoti, sudarytos sąlygos ištirtą medžiagą saugiai pašalinti.

Mokymai. VATŽŪM darbuotojai kasmet pagal iš anksto sudaromus planus, atsižvelgiant į darbuotojų poreikius, jų vykdomas funkcijas, veiklos vertinimo išvadas, tiesioginių vadovų siūlymus, taip pat atsižvelgiant į teisės aktų reikalavimų pasikeitimus, dalyvauja mokymuose, kelia kvalifikaciją įvairiose srityse.

Siekiant nuolat kelti darbuotojų, vykdančių rizikos vertinimo, planavimo ir analizės, konsultavimo, informavimo ir prevencijos bei kontrolės funkcijas, kompetenciją, kasmet organizuojami vidiniai mokymai, kuriuos veda VATŽŪM konkrečių sričių specialistai. Po mokymų dalyviai turi išlaikyti žinių įsisavinimo ir patikrinimo testą.

VATŽŪM dalyvauja ir kitų įstaigų ir organizacijų rengiamuose seminaruose ir (ar) mokymuose teikiant informaciją ir konsultacijas ir organizuoja seminarus (ūkio subjektams ir (ar) kitoms institucijoms ir įstaigoms) fitosanitarijos, pasienio kontrolės, augalų veislių, augalų dauginamosios medžiagos, grūdų ir jų produktų kokybės, AAP veiklos priežiūros klausimais ir kitais augalininkystės srities klausimais.

Specialistai kelia kvalifikaciją, ugdo reikiamas kompetencijas, dalyvaudami išoriniuose mokymuose. Kasmet VATŽŪM struktūrinių padalinių (Agrochemijos, Fitosanitarijos, Regionų koordinavimo ir pasienio kontrolės skyrių, regioninių skyrių, pasienio kontrolės punktų fitosanitarijos postų (skyrių) atstovai dalyvauja EK mokymų programoje „Geresnis mokymas, siekiant užtikrinti saugų maistą“ („Better training for safer food“).

Kiekvienais metais vertinamas poreikis organizuoti regioninių skyrių ir pasienio kontrolės punktų fitosanitarijos postų (skyrių) specialistų mokymus:

- vaisių ir daržovių atitikties prekybos standartams ir tam tikrų perdirbtų vaisių ir daržovių produktų atitikties minimaliesiems prekybos reikalavimams patikrų vykdymas;
- medienos ir MPM kontrolė pagal ES reikalavimus;

- saugomos zonos dėl vaismedžių bakterinės degligės fitosanitarinės kontrolės ir fitosanitarijos priemonių taikymas;
- kenkėjų, keliančių pavojų lauko, sodo, daržo ir miško augalams, fitosanitarinės kontrolės klausimai;
- GMO atsiradimo rizikos kultūrose stebėsenos ir kiti klausimai;
- darbas su EK TRACES ir VATIS);
- europinių reglamentų pristatymas, gebėjimų dirbti su reglamentais tobulinimas.

Taip pat specialistams gali būti organizuojami ir vykdomi mokymai, susiję su dauginamąja medžiaga, pluoštinių kanapių, AAP, TP sritimis, kitomis aktualiomis sritimis (pvz., dirbtinio intelekto naudojimo, kibernetinio saugumo).

VATŽŪM dalyvauja socialinės inžinerijos pratybose „Kibernetinis skydas PhishEx“. Šių pratybų tikslas – stiprinti darbuotojų gebėjimus atpažinti socialinės inžinerijos grėsmes. Pratybų metu dalyviai mokosi tinkamai įvertinti neaiškius ar įtartinus el. laiškus, identifikuoti juose taikomus socialinės inžinerijos metodus bei įgyti praktinių įgūdžių, padėsiančių ateityje išvengti sukčiavimo atvejų.

VATŽŪM taiko Naujai priimtų darbuotojų adaptacijos programą. VATŽŪM direktoriaus įsakymu naujam darbuotojui paskiriamas kuratorius, kuris, atsižvelgdamas į naujo darbuotojo išsilavinimą ir patirtį, sudaro detalų mokymo planą. Mokymo plane suformuluojami adaptaciniam laikotarpiui keliami tikslai, uždaviniai, nustatomi terminai, numatomi mokymo žingsniai ir trukmė. VATŽŪM taikoma Naujai priimtų darbuotojų adaptacijos programa užtikrina greitesnę ir veiksmingesnę naujo darbuotojo įsitraukimą į VATŽŪM veiklą ir prisitaikymą prie kolektyvo.

Duomenų ir informacijos valdymas.

VATŽŪM naudojamos informacinės sistemos ir duomenų bazės

VATIS	Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos informacinė sistema
FRIS	Lietuvos Respublikos fitosanitarinis registras
AVETIS	Augalų genčių ir rūšių veislių ūkinio vertingumo tyrimo duomenų informacinė sistema
ES IS / DB	<i>IMSOC</i> (ES IS, skirta oficialios kontrolės procedūroms fiksuoti), <i>CIRCABC</i> (Europos bendrijos IS, skirta kiekvienos ES valstybės narės augalų apsaugos produktų registracijos duomenims saugoti), <i>EFSA DMS</i> (Europos maisto saugos

	agentūros duomenų valdymo sistema, skirta informacijai apie ES vertinamas veikliąsias medžiagas sisteminti)
Kitos IS ir duomenų bazės	Kitos taikomosios programos apima finansinės apskaitos, personalo ir dokumentų valdymo ir kitas IS.

Siekdama užtikrinti veiklos ir ūkio subjektams teikiamų elektroninių paslaugų kokybę ir efektyvumą, VATŽŪM įdiegta VATIS, kurios tikslas – šiuolaikinėmis informacinių technologijų priemonėmis centralizuotai rinkti, kaupti, saugoti ir teikti su VATŽŪM vykdoma veikla susijusią informaciją.

Modernizuotas VATŽŪM paslaugų teikimas, integruojant kitas sistemas ir registrus, sumažina informacinius įpareigojimus fiziniams ir juridiniams asmenims, norintiems gauti paslaugą, sutrumpina sprendimų priėmimo laiką, trumpėja paslaugos suteikimo terminas.

Pareiškėjas paslaugą gali užsakyti internetu, turi galimybę stebėti paslaugos būseną, atlikti mokėjimus, atsispausdinti išduotus dokumentus ir kt.

Bendras naudojimasis informacine sistema mažina klaidų dėl žmogiškojo faktoriaus atsiradimo tikimybę, greičiau teikiama ir paviešinama aktuali informacija suinteresuotoms šalims.

VATIS suteikia galimybę kaupti ir sisteminti duomenis apie sąnaudas tam, kad galima būtų atlikti nuolatinę sąnaudų stebėseną ir priimti su jų mažinimu ir paslaugų teikimo našumo didinimu susijusius sprendimus, grįstus statistine ir faktine analize, lyginant ir vertinant skirtingų paslaugų, skirtingais ataskaitiniais laikotarpiais ir skirtingų paslaugų teikėjų teiktų paslaugų teikimo sąnaudas.

Informacijos teikimas visuomenės informavimo priemonėmis. VATŽŪM vyksta vidaus ir išorės komunikavimas. VATŽŪM nustatyti vidiniai ryšiai tarp skirtingų struktūrinių padalinių, įtraukiant darbuotojus į KVS planavimą, valdymą bei nuolatinį gerinimą. Informacijos apsikeitimo būdai, priemonės ir atsakomybės apibrėžtos kokybės vadove, KVS procedūrų aprašuose, tvarkų aprašuose, taisyklėse ir kituose veiklą reglamentuojančiuose teisės aktuose.

VATŽŪM vadovybė užtikrina, kad vyktų nuolatinė informacijos sklaida apie KVS ir jos rezultatyvumą. Darbuotojai informuojami elektroniniu paštu (pvz., naujienlaiškiuose), susirinkimų / pasitarimų metu, skelbiant aktualią informaciją VATŽŪM vidiniame tinkle ir informaciniuose stenduose.

Išorinė komunikacija su suinteresuotomis šalimis vyksta skelbiant aktualią informaciją VATŽŪM interneto svetainėje <https://vatzum.lrv.lt>, siunčiant naujienlaiškius, organizuojant

mokymus, viešas konsultacijas, dalyvaujant susitikimuose, seminaruose, renginiuose, atsakant į paklausimus, bendraujant socialiniame tinkle *Facebook*, platinant spaudos pranešimus.

VATŽŪM veiklos visuomenei pristatomos vadovaujantis VATŽŪM direktoriaus įsakymu patvirtintu VATŽŪM komunikacijos planu. Informacijos teikimas žiniasklaidai vykdomas, vadovaujantis Informacijos teikimo žiniasklaidai tvarkos aprašu, patvirtintu Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos direktoriaus 2014 m. rugsėjo 9 d. įsakymu Nr. A1-301 „Dėl Informacijos teikimo žiniasklaidai tvarkos aprašo patvirtinimo“.

VATŽŪM informuoja visuomenę per visuomenės informavimo priemones fitosanitarijos, augalų apsaugos, tręšiamųjų produktų, augalų dauginamosios medžiagos, pasienio kontrolės, augalų veislių registravimo ir teisinės apsaugos, grūdų ir jų produktų kokybės, pluoštinių kanapių, taip pat kitais VATŽŪM kompetencijai priskirtais klausimais. Taip pat informacija gali būti teikiama, atsižvelgiant į konkrečias situacijas ir įvertinant, kad tokia informacija gali sukelti visuomenės ir žiniasklaidos susidomėjimą, esant žiniasklaidos atstovų paklausimų.

Organizuojant informacijos apie VATŽŪM veiklą sklaidą ir įgyvendinant komunikacijos priemones laikomasi VATŽŪM veiklos viešumo ir skaidrumo, sąžiningumo, atsakomybės, išsamumo, tikslumo, teisėtumo, objektyvumo, suprantamumo, nešališkumo, pagrįstumo, inovatyvumo, pagarbos, bendradarbiavimo ir pavyzdingumo principų.

Kontrolės vykdymo teisiniai įgaliojimai. VATŽŪM, kaip kompetentingos kontrolės institucijos, įgaliojimai nustatyti ŽŪM įsakymu patvirtintuose VATŽŪM nuostatuose.

VATŽŪM nuostatai skelbiami VATŽŪM interneto svetainėje <https://vatzum.lrv.lt/lt/administracine-informacija/nuostatai/>.

Kontrolės vykdymas. VATŽŪM įgyvendina valstybinę augalų sveikatingumo (fitosanitarijos), augalų apsaugos, tręšiamųjų produktų, augalų dauginamosios medžiagos, pluoštinių kanapių, augalų veislių registravimo ir teisinės apsaugos, grūdų ir jų produktų kokybės gerinimo politiką Lietuvos Respublikoje, vadovaudamasi teisės aktų nuostatomis. Bendrieji ūkio subjektų veiklos priežiūros vykdymo procedūriniai reikalavimai nustatyti Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro, VATŽŪM direktoriaus patvirtintose tvarkose (procedūrų aprašuose). Mėginių / bandinių / ėminių paėmimas nustatytas ŽŪM ministro ir VATŽŪM direktoriaus tvarkų aprašuose, metodikose.

Atliekamų ūkio subjektų veiklos patikrinimų rūšis, pagrindus, kriterijus, tvarką ir trukmę nustato Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos atliekamos ūkio subjektų veiklos priežiūros taisyklės, patvirtintos Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos direktoriaus 2011 m. liepos 5 d. įsakymu Nr. A1-218 „Dėl Valstybinės augalininkystės

tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos atliekamos ūkio subjektų veiklos priežiūros taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Ūkio subjektų veiklos priežiūros taisyklės), kiti teisės aktai.

Ūkio subjektų veiklos planinių patikrinimų pirminis tikslas – teisės aktų nustatyta tvarka pagal kompetenciją gautos informacijos apie ūkio subjekto veiklą vertinimas ir metodinės pagalbos ūkio subjektui teikimas. Ūkio subjektų veiklos planinis patikrinimas gali apimti ūkio subjekto visą veiklą arba jos dalį.

Planiniai patikrinimai atliekami pagal VATŽŪM direktoriaus patvirtintus planuojamų tikrinti ūkio subjektų sąrašus (patikrinimų planus).

Patikrinimų planų projektus rengia ir VATŽŪM direktoriui teikia tvirtinti metodiniai padaliniai. Ūkio subjektai įtraukiami į patikrinimų planą taikant rizikos analize (vertinimu) pagrįstus atrankos kriterijus.

Patikrinimų planai sudaromi atsižvelgiant į:

- ankstesnio patikrinimo datą;
- ankstesnio patikrinimo rezultatus, kai jie buvo neigiami ir (arba) buvo nustatyta pažeidimų ir (arba) jie nebuvo laiku pašalinti per VATŽŪM nustatytą laiką;
- tai, ar buvo taikytos teisės aktuose numatytos teisinio poveikio priemonės, ir jų sunkumą;
- gautus fizinių ir juridinių asmenų, viešojo administravimo institucijų skundus ar pranešimus dėl ūkio subjekto veiklos sąlygų vykdymo pažeidimo;
- Lietuvos Respublikos įstatymų ar kitų teisės aktų, ES teisės aktų nustatytą ūkio subjektų veiklos patikrinimų periodiškumą;
- turint informacijos ar kilus pagrįstų įtarimų dėl ūkio subjektų veiklos, kuri gali prieštarauti teisės aktams ar neatitikti teisės aktų reikalavimų;
- metodinių padalinių parengtus VATŽŪM direktoriaus įsakymu patvirtintus rizikos analize (vertinimu) pagrįstus atrankos kriterijus.

Sudarant patikrinimų planus, ne mažiau kaip 5 proc. planinių patikrinimų atliekami rotacijos tarp regioninių skyrių būdu. Planine tvarka tikrinamų ūkio subjektų skaičius nustatomas įvertinant VATŽŪM turimus finansinius ir žmogiškuosius išteklius.

VATŽŪM specialistas negali tikrinti ūkio subjekto veiklos, jeigu patikrinimo atlikimas susijęs su jo privačiais interesais ir gali sukelti interesų konfliktą. Paaiškėjus šiai aplinkybei VATŽŪM specialistas privalo grąžinti pavedimą jį surašiusiam asmeniui ir nusišalinti nuo patikrinimo atlikimo Viešųjų ir privačių interesų derinimo Valstybinėje augalininkystės tarnyboje prie Žemės ūkio ministerijos tvarkos apraše, patvirtintame Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos direktoriaus 2010 m. lapkričio 30 d. įsakymu Nr. A1-151 „Dėl Viešųjų ir privačių interesų

derinimo Valstybinėje augalininkystės tarnyboje prie Žemės ūkio ministerijos tvarkos aprašo patvirtinimo“, nustatyta tvarka.

VATŽŪM direktoriaus įsakymu tvirtinamame Ūkio subjektų, su kuriais ūkio subjektų veiklos patikrinimus atliekančių padalinių vedėjai (metodinių ir regioninių padalinių vedėjai) turi ryšių ir dėl to patikrinimo metu gali kilti viešųjų ir privačių interesų konfliktas, sąraše nurodytų ūkio subjektų patikrinimus atlieka kitų metodinių ir (ar) regioninių padalinių specialistai.

Patvirtinti patikrinimų planai VATŽŪM interneto svetainėje skelbiami vadovaujantis Ūkio subjektų veiklos priežiūros taisyklių ir (ar) kitų teisės aktų nustatyta tvarka. Neskelbiama informacija apie planinius patikrinimus, apie kuriuos, vadovaujantis teisės aktų nuostatomis, ūkio subjektas neturi būti informuotas.

Neplaniniai patikrinimai gali būti atliekami:

- gavus kito kompetentingo viešojo administravimo subjekto rašytinį motyvuotą prašymą ar pavedimą atlikti ūkio subjekto veiklos patikrinimą arba kitos valstybės kompetentingos institucijos prašymą;
- įvertinus turimą informaciją ir kilus įtarimų dėl ūkio subjekto veiklos, kuri gali kelti grėsmę teisės normų saugomoms vertybėms;
- gavus anoniminių skundą dėl konkretaus ūkio subjekto veiksmų ar neveikimo, kai, įvertinus turimą informaciją, kyla įtarimų, kad ūkio subjekto veikla gali kelti grėsmę teisės normų saugomoms vertybėms;
- siekiant užtikrinti, kad buvo pašalinti ūkio subjekto veiklos ankstesnio patikrinimo metu nustatyti teisės aktų reikalavimų pažeidimai ir įgyvendinti priimti sprendimai (išskyrus atvejus, kai nustatyti mažareikšmiai teisės aktų reikalavimų pažeidimai);
- jeigu neplaninio patikrinimo atlikimo pagrindą nustato kitas ūkio subjektų veiklos priežiūrą reglamentuojantis įstatymas.

VATŽŪM gavus skundą (informaciją, pranešimą ar kt.) dėl ūkio subjekto galimai teisės aktams prieštaraujančios veiklos, susijusios su augalų apsaugos ir (ar) trešiamaisiais produktais, neplaninis ūkio subjekto veiklos patikrinimas turi būti atliktas nedelsiant, bet ne vėliau kaip per 2 darbo dienas nuo užduoties atlikti neplaninį patikrinimą gavimo VATŽŪM padalinyje dienos.

Patikrinimo trukmė priklauso nuo faktinių tikrinimo eigos aplinkybių. Paprastai ūkio subjekto veikla patikrinama per 1 darbo dieną. Prireikus tikrinimo trukmė gali būti ilgesnė, bet ne daugiau kaip 5 darbo dienos.

Ūkio subjekto veiklos planinio ir neplaninio patikrinimo rezultatai įforminami patikrinimo akte ir jo prieduose. Už tinkamą planinio ir neplaninio patikrinimo atlikimą ir rezultatų įforminimą

atsako tikrinimą atlikę ir dokumentus surašę VATŽŪM specialistai. Patikrinimo aktą ir jo priedus VATŽŪM specialistai surašo, pasirašo ir užregistruoja iš karto po patikrinimo pabaigos. Ūkio subjektui pasirašytinai įteikiamas tik užregistruotas patikrinimo aktas.

Patikrinimo dokumentuose (patikrinimo akte, paėmimo tirti akte ir kt.) minimi teisės aktai nurodomi, vadovaujantis Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 1R-298 „Dėl Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų patvirtinimo“, tvirtinami juos surašiusio VATŽŪM specialisto parašu. Patikrinimo metu surašyti dokumentai registruojami pagal VATŽŪM direktoriaus tvirtinamą dokumentacijos planą ir saugomi nustatyta tvarka.

Patikrinimo dokumentuose nurodyta informacija yra konfidenciali ir gali būti perduota kitoms įstaigoms tik teisės aktų numatytais atvejais ir tvarka.

Patikrinimo aktas ir jo priedai formuojami ir pasirašomi elektroninėmis priemonėmis. Ūkio subjektams, pateikusiems VATŽŪM direktoriaus nustatytos formos sutikimą dėl dokumentų pasirašymo ir elektroninio pašto naudojimo, patikrinimo aktas ir jo priedai įteikiami elektroniniu būdu. Ūkio subjektams, nepateikusiems sutikimo dėl dokumentų pasirašymo ir elektroninio pašto naudojimo, pasirašytinai įteikiamas patikrinimo akto ir jo priedų popierinis egzempliorius. Jeigu dėl techninių kliūčių patikrinimo metu nėra galimybės suformuoti patikrinimo akto ir jo priedų elektroninėmis priemonėmis, surašomas popierinis patikrinimo aktas dviem egzemplioriais: vienas egzempliorius lieka tikrinimą atlikusiam VATŽŪM specialistui, kitas pasirašytinai perduodamas ūkio subjektui arba jo atstovui. Jeigu tikrintas ūkio subjektas ar jo atstovas atsisako pasirašyti patikrinimo aktą ir (ar) jo priedus, tai pažymima patikrinimo akte, kurį pasirašo aktą surašęs VATŽŪM specialistas ir, esant galimybei, liudininkai. Tą pačią darbo dieną popierinio patikrinimo akto ir jo priedų duomenys suvedami į VATIS. Taip pat su patikrinimo aktu VATIS saugomi patikrinimo garso ir (ar) vaizdo įrašai, per patikrinimą gautų dokumentų kopijos, fotolentelė (-ės) ir nuotraukos ir kita patikrinimo metu surinkta medžiaga.

Ūkio subjektų veiklos patikrinimai gali būti atliekami nuotoliniu būdu Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos direktoriaus 2021 m. gegužės 6 d. įsakyme Nr. A1-231 „Dėl Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos patikrinimų organizavimo ir atlikimo nuotoliniu būdu“ numatytais atvejais ir tvarka. Atlikti ūkio subjekto veiklos patikrinimus paprastai paskiriami du ar daugiau VATŽŪM specialistų, išskyrus atvejus, kai tai neįmanoma dėl organizacinių kliūčių ar kai patikrinimas atliekamas nuotoliniu būdu. Atliekant patikrinimą turi būti taikomos papildomos skaidrumą užtikrinančios priemonės (vaizdo ir (arba) garso fiksavimas).

Gali būti atliekami bendri VATŽŪM ir kitų priežiūrą atliekančių subjektų, kurių priežiūros dalykas ir forma yra tarpusavyje susiję, patikrinimai, jeigu taip sumažėja priežiūros našta verslui.

Už planinio ar neplaninio ūkio subjekto veiklos patikrinimo metu nustatytus teisės aktų reikalavimų pažeidimus taikomos teisės aktų nustatytos poveikio priemonės. Sprendimus dėl poveikio priemonių taikymo už planinio ar neplaninio ūkio subjekto veiklos patikrinimo metu nustatytus teisės aktų reikalavimų pažeidimus priima patikrinimą atlikęs VATŽŪM specialistas (įgaliotas darbuotojas), įvertinęs visas su teisės aktų reikalavimų pažeidimais susijusias aplinkybes, atsižvelgdamas į pažeidimų pobūdį, padarytos žalos dydį, mastą ir kitas įstatymuose nustatytas aplinkybes.

Pažymėtina tai, kad VATŽŪM yra patvirtintos Mažareikšmių teisės aktų reikalavimų pažeidimų nustatymo rekomendacijos. Mažareikšmių teisės aktų reikalavimų pažeidimų sąrašas pateiktas minėtose rekomendacijose. Šios rekomendacijos paviešintos VATŽŪM interneto svetainėje („Administracinė informacija“ – „Ūkio subjektų veiklos priežiūra“ <https://vatzum.lrv.lt/lt/administracine-informacija/ukio-subjektu-prieziura/>).

Pirmaisiais ūkio subjekto veiklos metais jam nuolat teikiama metodinė, kita būtina pagalba ir už pirmojo planinio patikrinimo metu nustatytus pažeidimus netaikomos poveikio priemonės, susijusios su ūkio subjekto veiklos ribojimu (pvz., leidimo sustabdymas, leidimo galiojimo panaikinimas ir kt.). Ūkio subjekto vykdomos veiklos pradžia laikoma leidimo ir (ar) licencijos išdavimo data. Nustačius teisės aktų reikalavimų nesilaikymo ar netinkamo taikymo faktą, ūkio subjektui duodamas privalomasis nurodymas nustatant protingą (paprastai ne trumpesnę kaip vieno mėnesio) terminą pažeidimams ištaisyti.

Tačiau minėta išlyga netaikoma, jeigu poveikio priemonės yra būtinos ir neišvengiamos siekiant užkirsti kelią kenksmingųjų organizmų plitimui, žalos visuomenei ar kitų asmenų interesams arba aplinkai atsiradimui, atsižvelgiant į Ūkio subjektų veiklos priežiūros taisyklių 40 punkte nustatytus atvejus bei patikrinimo metu nustatytus: Lietuvos Respublikos pluoštinių kanapių įstatymo nuostatų pažeidimus; augalų apsaugos produktų įvežimo, naudojimo, saugojimo, tiekimo rinkai reikalavimų pažeidimus; tiekiamos rinkai sėklos kokybės neatitikimus. Priemonės, ribojančios ūkio subjekto veiklą, turi būti proporcingos padarytos žalos dydžiui. Ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekantys skyriai bendradarbiauja su ūkio subjektais, juos konsultuoja ir atlieka kitus prevencinius veiksmus, skirtus užkirsti kelią galimiems teisės aktų pažeidimams, o poveikio priemonės (administracinės nuobaudas, kitas įstatymų nustatytas teisinio poveikio priemonės) taiko kaip paskutinę priemonę (*ultima ratio*). Metodinės pagalbos principas netaikomas tikrinant ūkio subjektų veiklą, jeigu jo taikymas trukdo siekti ūkio subjektų veiklos priežiūros tikslų, susijusių su teisės aktų reikalavimų laikymosi priežiūra, ir laikytis specialiuosiuose priežiūrą reglamentuojančiuose

įstatymuose ir jų įgyvendinamuose teisės aktuose, ES teisės aktuose ar Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse įtvirtintų atitinkamai priežiūrai keliamų reikalavimų.

Rizikos vertinimas. VATŽŪM taikoma ūkio subjektų veiklos rizikos vertinimo sistema, kuri leidžia įvertinti ūkio subjektų veiklos rizikingumą ir efektyviai planuoti patikrinimų dažnumą. Siekdama nustatyti ūkio subjekto veiklos rizikingumą, VATŽŪM veiklą vertina pagal dirbamos žemės plotą, pagal auginamus augalus, pagal vykdomos veiklos pobūdį ir kt. VATŽŪM prižiūrimos veiklos specifika skirtinga, todėl ir rizikos vertinimo kriterijai yra skirtingi.

Vienodo rizikingumo ūkio subjektų įtraukimo į VATŽŪM metinius ūkio subjektų patikrinimų planavimus ir bendruosius rizikos valdymo principus nustato Bendrųjų rizikų valdymo principų tvarkos aprašas, patvirtintas Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos direktoriaus 2021 m. spalio 27 d. įsakymu Nr. A1-638 „Dėl Bendrųjų rizikų valdymo principų tvarkos aprašo patvirtinimo“.

Bendrųjų rizikų valdymo principų tvarkos aprašas viešinamas VATŽŪM interneto svetainėje <https://vatzum.lrv.lt/lt/administracine-informacija/ukio-subjektu-prieziura/>

Siekiant įtvirtinti aiškesnę vienodo rizikingumo ūkio subjektų įtraukimo į metinius patikrinimų planus tvarką, nustatyti bendrieji rizikos valdymo principai:

- individualios rizikos vertinimo principas;
- vienodų reikalavimų principas;
- pirmenybės siejimo su rizikingumo vertinimo balu principas;
- racionalumo principas;
- reprezentatyvios visų tikrinamų ūkio subjektų imties principas;
- rotacijos tvarkos principas.

Rizikos vertinimas atliekamas ir rizikingumo lygis nustatomas, vadovaujantis patvirtintomis ūkio subjektų veiklos rizikos vertinimo metodikomis (tvarkų aprašais). Konkretūs kriterijai pagal konkrečią veiklą ar priežiūros sritį nurodyti kiekviename procedūros apraše (rizikų vertinimo metodikoje), kurie skelbiami VATŽŪM interneto svetainėje.

Ūkio subjektų rizikos vertinimas būtinas ir svarbus dėl šių priežasčių:

- padeda nukreipti visus pajėgumus į svarbiausias ir rizikingiausias sritis;
- padeda nustatyti prioritetus planuojant veiklą;
- padeda sumažinti administracinę naštą prižiūrimiems ūkio subjektams;
- padeda įgyvendinti nediskriminavimo ir lygybės prieš įstatymą principus, stiprina procesų skaidrumą ir mažina prielaidas korupcijai.

Teisės aktų, reglamentuojančių ūkio subjektų priežiūrą ir įtvirtinančių atitinkamų sričių reikalavimus, sąraše, patvirtintame Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos direktoriaus 2010 m. gruodžio 15 d. įsakymu Nr. A1-172 „Dėl Teisės aktų, reglamentuojančių ūkio subjektų priežiūrą ir įtvirtinančių atitinkamų sričių reikalavimus, sąrašo patvirtinimo“, nurodytų teisės aktų galiojančios nuorodos paskelbtos VATŽŪM interneto svetainėje („Teisinė informacija“ – „Teisės aktų, reglamentuojančių ūkio subjektų priežiūrą ir įtvirtinančių atitinkamų sričių reikalavimus, sąrašas“ <https://vatzum.lrv.lt/lt/teisine-informacija/teises-aktu-reglamentuojanciu-ukio-subjektu-prieziura-ir-itvirtinanciu-atitinkamu-sriciu-reikalavimus-sarasas/>).

Ūkio subjektų bendradarbiavimas su valstybinę kontrolę atliekančiais darbuotojais.

Ūkio subjektų veiklos priežiūros srityje yra apibrėžtos tiek tikrinamų ūkio subjektų teisės, pareigos, tiek patikrinimus atliekančių specialistų teisės ir pareigos. Kontrolės institucijos yra įpareigtos patvirtinti ir viešai paskelbti tikrinimo veiksmų aprašą, viešai paskelbti dokumentą, kuriame būtų aiškiai nurodytos ūkio subjektų teisės, pareigos ir patikrinimus atliekančių specialistų veiksmai patikrinimo (inspektavimo) metu.

VATŽŪM interneto svetainėje yra viešai skelbiamos Ūkio subjektų veiklos priežiūros taisyklės <https://vatzum.lrv.lt/lt/teisine-informacija/teises-aktai-new/kiti-teises-aktai/>

Kita aktuali ūkio subjektams informacija yra viešinama <https://vatzum.lrv.lt/lt/administracine-informacija/ukio-subjektu-prieziura/>

Kai VATŽŪM specialistui kliudoma atlikti pavestas pareigas, nevykdomi teisėti reikalavimai, pritaikoma administracinė atsakomybė, vadovaujantis Lietuvos Respublikos ANK nuostatomis.

Administracinio nusižengimo teisenos pradžios, administracinio nusižengimo tyrimo atlikimo, administracinio nusižengimo protokolo ir administracinio nurodymo surašymo, administracinio nusižengimo bylos rengimo nagrinėti ir nagrinėjimo, nutarimo priėmimo administracinio nusižengimo byloje, taip pat šio nutarimo apskundimo ir vykdymo, protokolo ir nutarimo administracinio nusižengimo byloje registravimo tvarka numatyta Administracinių nusižengimų tyrimų atlikimo, protokolų surašymo ir administracinių nusižengimų bylų nagrinėjimo Valstybinėje augalininkystės tarnyboje prie Žemės ūkio ministerijos tvarkos apraše, patvirtintame Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos direktoriaus 2021 m. gruodžio 17 d. įsakymu Nr. A1-766 „Dėl Administracinių nusižengimų tyrimų atlikimo, protokolų surašymo ir administracinių nusižengimų bylų nagrinėjimo Valstybinėje augalininkystės tarnyboje prie Žemės ūkio ministerijos tvarkos aprašo patvirtinimo“.

VATŽŪM darbuotojų, įgaliotų surašyti administracinių nusižengimų protokolus ir nagrinėti administracinių nusižengimų bylas sąrašą, patvirtintą Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos direktoriaus 2013 m. rugsėjo 13 d. įsakymu Nr. A1-313 „Dėl įgaliotųjų surašyti administracinių nusižengimų protokolus ir nagrinėti administracinių nusižengimų bylas“ (įsakymo suvestinę redakciją), galima rasti VATŽŪM interneto svetainėje („Administracinė informacija“ – „Ūkio subjektų veiklos priežiūra“ – „Asmenų, įgaliotų surašyti administracinių nusižengimų protokolus ir nagrinėti administracinių nusižengimų bylas, sąrašas“).

Kontrolės efektyvumo ir rezultatyvumo (veiksmingumo) vertinimas. VATŽŪM veiklos vertinimo procesas apima veiklos (ir valstybinės kontrolės) rezultatų kaupimą, matavimą, kontrolę ir pritaikymą vykdomai veiklai gerinti. VATŽŪM, kaip ir kitos ūkio subjektų priežiūrą vykdančios institucijos, vadovaudamasi nustatytais reikalavimais, naudoja veiklos efektyvumo ir rezultatyvumo vertinimo rodiklius, kurie suprantami kaip planavimo, valdymo įrankis, padedantis siekti tikslų ir uždavinių, vykdyti rezultatyvią veiklą, efektyviai naudoti finansinius ir žmogiškuosius išteklius. VATŽŪM veiklos vertinimo procedūros nustatytos kokybės sistemos dokumentuose.

VATŽŪM veiklos ir procesų kokybės užtikrinimo ir nuolatinio gerinimo ciklas, kurį sudaro veiklos kontrolė, vykdomas, vadovaujantis Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos veiklos ir procesų kontrolės tvarkos aprašu.

Veiklos kontrole siekiama užtikrinti:

- kad pavestos funkcijos būtų vykdomos ekonomiškai, efektyviai, rezultatyviai ir skaidriai, būtų tinkamai įgyvendinami strateginiai tikslai, veiklos planai, laiku ir tinkamai atsiskaitoma už veiklos rezultatus, valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, veiksmai ir VATŽŪM veikla atitiktų įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimus;
- KVS rezultatyvumą, veiksmingumą ir atitiktį standarto LST EN ISO 9001 reikalavimams, kad būtų nuolat gerinami veiklos procesai.

Veiklos kontrolė vykdoma, vadovaujantis teisės aktų, reglamentuojančių VATŽŪM veiklą, LST EN ISO 9001 reikalavimais ir Veiklos ir procesų kontrolės tvarkos aprašo nuostatomis.

Siekdama užtikrinti, kad VATŽŪM pavestos funkcijos būtų vykdomos laikantis teisės aktų reikalavimų, būtų vykdoma veiklos rezultatų stebėseną, tinkamai funkcionuotų ir būtų nuolat tobulinama KVS pagal LST EN ISO 9001 standarto reikalavimus, gerinamas veiklos efektyvumas ir rezultatyvumas, VATŽŪM, vadovaudamasi patvirtinta programa, rengia veiklos ir procesų tikrinimų planus ir atlieka veiklos ir procesų tikrinimus (vidaus auditus).

VATŽŪM veiklos tikrinimai planuojami, atsižvelgiant į praėjusių metų tikrinimus ir išorės auditus, į informaciją apie konkretaus padalinio ar konkretaus darbuotojo netinkamą funkcijų vykdymą, nustatytas neatitiktis atliekant pavestas funkcijas, teisės aktų nuostatų nesilaikymą, ūkio subjektų skundus ar kitą informaciją, gautą iš metodinių, bendrųjų padalinių vadovų ir (ar) darbuotojų, nepriklausančių jokiai struktūriniam padaliniui.

VATŽŪM procesų tikrinimai planuojami, atsižvelgiant į KVS procesų svarbą ir įtaką veiklos kokybei, informaciją apie procesų būklę, ankstesnių tikrinimų ir išorės auditų rezultatus, nustatytas neatitiktis atliekant pavestas funkcijas, teisės aktų nuostatų nesilaikymą ar kitą informaciją.

VATŽŪM netikėti tikrinimai atliekami, siekiant įvertinti, ar funkcijos vykdomos, laikantis teisės aktų reikalavimų ir (ar) konkretus darbuotojas geba vykdyti pareigybės aprašyme nustatytas funkcijas darbo metu (stebint darbuotojo atliekamą planinį ar neplaninį ūkio subjekto veiklos tikrinimą ar vykdant kitas funkcijas), KVS rezultatyvumą, veiksmingumą ir atitiktį LST EN ISO 9001 reikalavimams.

Atsižvelgiant į rizikos analizės rezultatus, procesas, struktūrinis padalinys ir (ar) darbuotojas gali būti tikrinamas ir daugiau nei vieną kartą per metus, atliekant pakartotinius tikslinius ir (arba) netikėtus tikrinimus. VATŽŪM procesai papildomai gali būti tikrinami atsiradus KVS, veiklos ar struktūros pokyčių, pasikeitus veiklą reglamentuojantiems teisės aktams, norint patikrinti atliktų korekcinių veiksmų rezultatyvumą.

VATŽŪM veiklos ir procesų tikrinimų (vidaus auditų) rezultatas – įgyvendinti korekciniai, koregavimo ir prevenciniai veiksmai, patikslinti procesai, atnaujinti teisės aktai, atsižvelgta į pateiktas gerinimo galimybes.

VATŽŪM veiklos ar funkcijų ir procesų kontrolė vykdoma, vadovaujantis teisės aktų nuostatomis ir (ar) standartų reikalavimais. Veiklos ar funkcijų ir procesų kontrolę organizuoja ir koordinuoja Regionų koordinavimo ir pasienio kontrolės skyrius, vadovaudamasis teisės aktų nuostatomis.

Valstybinės kontrolės, kaip vieno pagrindinių VATŽŪM veiklos elementų, vertinimas atliekamas ir auditų metu. VATŽŪM atliekami veiklos ir procesų tikrinimai (KVS vidaus auditai) ir kitų institucijų atliekami išorės auditai. Detalesnė informacija apie vykdomų auditų tikslus, uždavinius, darbo organizavimą pateikiama šio skyriaus 4.4 „Audito tarnybų veiklos organizavimas“.

Kontrolės nešališkumas. Siekiant suderinti valstybinėje tarnyboje dirbančių asmenų privačius ir visuomenės viešuosius interesus, užtikrinti, kad priimant sprendimus pirmenybė būtų teikiama viešiesiems interesams, įtvirtinti priimamų sprendimų nešališkumą ir užkirsti kelią atsirasti ir plisti korupcijai valstybinėje tarnyboje, vadovaujamosi Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių

interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo nuostatomis. VATŽŪM, siekdama panaikinti prielaidas viešųjų ir privačių interesų konfliktui ir tinkamai įgyvendinti viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje reikalavimus, turi patvirtintas rekomendacijas dėl Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo nuostatų laikymosi bei kontrolės vykdymo. VATŽŪM direktoriaus įsakymu sudarytas pareigų, kurias einantys asmenys privalo deklaruoti privačius interesus, sąrašas. Darbuotojams draudžiama dalyvauti rengiant, svarstant ar priimant sprendimus arba kitaip juos paveikti ar bandyti paveikti, arba atlikti kitas tarnybines pareigas, jeigu atliekamos tarnybinės pareigos yra susijusios su jo privačiais interesais (gali kilti interesų konfliktas); darbuotojas privalo vykdyti VATŽŪM direktoriaus ar jo įgalioto asmens rašytines išankstines rekomendacijas, nuo kokių sprendimų rengimo, svarstymo ar priėmimo jis privalo nusišalinti, kurios, remiantis deklaracijomis arba darbuotojo prašymu, yra rengiamos konkrečiai situacijai; darbuotojai negali dalyvauti kontrolės, tyrimų komisijų ar kitų tokio pobūdžio institucijų darbe, jeigu tai sukelia interesų konfliktą; VATŽŪM direktorius arba jo įgaliotas asmuo motyvuotu rašytiniu sprendimu nušalina VATŽŪM darbuotoją nuo konkretaus sprendimo rengimo, svarstymo ar priėmimo procedūros, kitų tarnybinių pareigų atlikimo, jeigu yra pakankamas pagrindas manyti, kad šio asmens dalyvavimas sukels interesų konfliktą. VATŽŪM direktoriaus įsakymu paskirtas atsakingas darbuotojas vykdo reikalavimų, susijusių su viešųjų ir privačiųjų interesų derinimu valstybinėje tarnyboje, įgyvendinimo kontrolę ir priežiūrą.

Nešališkumas yra pagrindinis vykdomos oficialios kontrolės elementas.

VATŽŪM specialisto nepriklausomumas yra būtina sąlyga, kad būtų atliekami nešališki patikrinimai, nes patikrinimų metu surinkta informacija yra tolesnio sprendimo priėmimo proceso pagrindas. VATŽŪM specialistų nepriklausomumo valdymo priemonės apima viešųjų ir privačių interesų deklaravimą, konfidencialumo reikalavimų laikymosi užtikrinimą, ekonominę nepriklausomybę (atlygis nepriklauso nuo patikrinimo rezultatų ar išvadų ir priimto sprendimo), darbuotojų elgesio reikalavimų ir veiklos etikos principų nustatymą ir kt.

VATŽŪM vadovaujasi ŽŪM ir jos valdymo srities įstaigų, valstybės valdomų įmonių nulinės tolerancijos korupcijai politikos aprašu, yra pasirengusi VATŽŪM atsparumo korupcijai politiką, atsižvelgiant į Antikorupcinės aplinkos viešajame sektoriuje kūrimo ir įgyvendinimo vadovą, gerąją atsparumo korupcijai politikų praktiką, Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos rekomendacijas ir yra vienas iš VATŽŪM atsparumo korupcijai elementų. VATŽŪM vadovai ir darbuotojai įsipareigoja savo veikloje ja vadovautis.

Siekiant užtikrinti tinkamą korupcijos rizikos veiksnių valdymą, VATŽŪM yra patvirtintas korupcijos rizikos veiksnių valdymo tvarkos aprašas ir korupcijos rizikos veiksnių žemėlapis.

VATŽŪM, siekdama įgyvendinti Lietuvos Respublikos teisės aktais nustatytų reikalavimų įgyvendinimą, rengia korupcijos prevencijos programą, metinį korupcijos prevencijos programos priemonių planą. VATŽŪM korupcijos prevencijos programą rengia VATŽŪM direktoriaus įsakymu paskirtas atsakingas darbuotojas, konsultuodamasis su kitais VATŽŪM padaliniais.

Programa apima:

- VATŽŪM antikorupcinės aplinkos analizę;
- korupcijos prevencijos tikslų ir uždavinių nustatymą;
- korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų tyrimo nuostatas;
- korupcijos prevencijos programos įgyvendinimą.

Rengiant programą ypatingas dėmesys skiriamas sritims, kuriose galimai pasireiškia didelė korupcijos tikimybė:

- GMO kontrolė;
- vaisių ir daržovių kontrolė;
- fitosanitarinė kontrolė;
- augalų dauginamosios medžiagos tiekimo rinkai kontrolė;
- grūdų kontrolė;
- AAP įvežimo, vežimo, saugojimo, naudojimo ir tiekimo rinkai priežiūra;
- pluoštinių kanapių auginimo priežiūra ir pluoštinių kanapių produktų tiekimo rinkai kontrolė;
- gerosios augalų apsaugos produktų veiksmingumo bandymų praktikos sertifikatų turėtojų kontrolė;
- TP pateikimo, tiekimo rinkai ir naudojimo priežiūra;
- apdorojimo AAP įrangą registruojančių ir technines apžiūras vykdančių ūkio subjektų veiklos priežiūra;
- valstybės rezervo maistinių atsargų kontrolė;
- administracinės atsakomybės ūkio subjektams taikymas;
- ūkio subjektų veiklos priežiūros vykdymo procesas;
- viešųjų pirkimų inicijavimas, organizavimas, vykdymas ir kontrolė;
- saugiųjų dokumentų blankų pirkimas;
- viešųjų ir privačių interesų derinimo kontrolė.

Kiekvienais metais Korupcijos prevencijos programa ir priemonių planas peržiūrimi ir prireikus koreguojami, pildomi. Korupcijos prevencijos programa, priemonių planas ir programos

įgyvendinimo ataskaita skelbiami VATŽŪM interneto svetainėje („Korupcijos prevencija“ <https://vatzum.lrv.lt/lt/korupcijos-prevencija/>).

VATŽŪM atsakingas darbuotojas rengia ir teikia VATŽŪM direktoriui informaciją apie korupcijos prevencijos programos įgyvendinimo rezultatus.

Kontrolės skaidrumas. VATŽŪM, siekdama įgyvendinti valstybinės kontrolės skaidrumo principą ir sudaryti visuomenei galimybę susipažinti su informacija apie valstybinės kontrolės organizavimą ir rezultatus, viešina metinius veiklos planus, metinius ūkio subjektų patikrinimų planus (jeigu teisės aktai nenustato kitaip), metines veiklos ataskaitas.

VATŽŪM metiniai veiklos planai ir metinės veiklos ataskaitos skelbiami VATŽŪM interneto svetainėje („Administracinė informacija“ – „Planavimo dokumentai“ <https://vatzum.lrv.lt/lt/administracine-informacija/planavimo-dokumentai-new/>).

Taip pat viešinama informacija apie ūkio subjektų veiklos priežiūrą VATŽŪM interneto svetainėje („Administracinė informacija“ – „Ūkio subjektų priežiūra“ – „Informacija apie veiklos vertinimo kriterijus (rodiklius)“ <https://vatzum.lrv.lt/lt/administracine-informacija/ukio-subjektu-prieziura/informacija-apie-veiklos-vertinimo-kriterijus-rodiklius/>), vadovaujantis teisės aktais.

VATŽŪM interneto svetainėje skelbiami priimti teisės aktai ir jų pakeitimai („Teisės aktai“ <https://vatzum.lrv.lt/lt/teisine-informacija/teises-aktai-new/>).

VATŽŪM taip pat viešina informaciją apie konsultacijas ir metodinę informaciją. Dažniausiai užduodami klausimai (toliau – DUK) – tai VATŽŪM interneto svetainėje pateikiama informacija, kuri atsako į dažniausiai ūkio subjektų užduodamus klausimus apie VATŽŪM kompetencijai priskirtų teisės aktų nuostatų taikymą ir nustatytų reikalavimų laikymąsi. DUK yra pagrindinė ūkio subjektų konsultavimo priemonė, kuri leidžia ūkio subjektams greitai ir lengvai rasti reikiamą informaciją. DUK yra nuolat atnaujinamas ir pildomas pagal ūkio subjektų poreikius ir grįžtamąjį ryšį. Siekiant, kad visi atsakymai tuo pačiu klausimu visada būtų vienodi, DUK yra naudojamas ūkio subjektams teikiant konsultacijas telefonu, konsultuojant ūkio subjektus elektroninėmis priemonėmis, atvykus ūkio subjektams į VATŽŪM, ūkio subjekto prašymu atliekant vizitavimą ir teikiant konsultacijas kitais būdais. VATŽŪM interneto svetainėje pateikiama informacija sutampa su DUK susisteminta informacija.

Siekiant gerinti metodinės pagalbos suteikimą ir ūkio subjektų konsultavimą, VATŽŪM interneto svetainėje teikiama informacija apie VATŽŪM mokymus, skirtus ūkio subjektams, institucijoms, teritoriniams padaliniams ir kitiems subjektams.

VATŽŪM teikia konsultacijas patikrinimo metu, ūkio subjektui atvykus į VATŽŪM, raštu, telefonu, viešų renginių, pvz., mugių, parodų ir kt. renginių metu, organizuoja viešas konsultacijas

ūkio subjektams, dalyvauja savivaldybių rengiamuose susitikimuose su regiono ūkininkais, žemdirbiais, konsultuoja socialiniuose tinkluose, ūkio subjektui paprašius, vykstama pas ūkio subjektą vizitavimo / konsultavimo tikslais. Taip pat VATŽŪM viešina ūkio subjektams aktualią informaciją interneto svetainėje („Naujienos“ <https://vatzum.lrv.lt/lt/naujienos/>), VATŽŪM *Facebook* paskyroje.

Visa ūkio subjektams aktuali informacija (atmintinės / skrajutės, patikrinimų planai, kontroliniai klausimynai, patikrinimo aktas, pavedimo forma ir kt. viešinama taip pat VATŽŪM interneto svetainėje („Administracinė informacija“ – „Ūkio subjektų priežiūra“ <https://vatzum.lrv.lt/lt/administracine-informacija/ukio-subjektu-prieziura/>).

Taip pat VATŽŪM interneto svetainėje viešinami biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniai, finansinių ataskaitų rinkiniai ir kt.

Kokybės vadybos sistema. Siekiant optimizuoti veiklos procesus, pagerinti veiklos valdymą ir efektyvumą, užtikrinti kokybišką pavestų kontrolės ir priežiūros funkcijų vykdymą ir paslaugų teikimą, VATŽŪM buvo įdiegta ir sertifikuota kokybės vadybos sistema pagal LST EN ISO 9001:2008 reikalavimus. 2017 m. gruodžio mėn. sertifikavimo įstaiga, atlikusi KVS pakartotinį sertifikavimo auditą, rekomendavo KVS sertifikuoti kitam 3 metų ciklui kaip atitinkančią LST EN ISO 9001 reikalavimus. Kokybės vadybos sistemos sertifikavimas pratęstas ir 2020 m. sausio 31 d. VATŽŪM išduotas sertifikatas, patvirtinantis, kad KVS atitinka LST EN ISO 9001 (taip pat ir tarptautinio atitiktens) reikalavimus. Siekiant sėkmingai prižiūrėti kokybės vadybos sistemą ir atsižvelgiant į taikomas gerąsias kokybės vadybos sistemų praktikas kitose institucijose, buvo nuspręsta turimais ištekliais VATŽŪM savarankiškai prižiūrėti KVS, vadovaujantis LST EN ISO 9001 reikalavimais.

VATŽŪM prižiūri ir tobulina KVS procesus, susijusius tiek su priežiūros ir kontrolės, tiek su bendrosiomis (pvz., personalo mokymų, turto ir informacinių technologijų valdymo) funkcijomis, kasmet peržiūri, prireikus atnaujina kokybės vadovą, KVS procedūrų aprašus ir kitus su KVS susijusius dokumentus. Atsižvelgiant į teisės aktų ir LST EN ISO 9001 reikalavimų pasikeitimus, organizuojami mokymai, planuojami ir atliekami veiklos ir procesų tikrinimai (vidaus auditai), taip pat atliekama vadybos vertinamoji analizė ir vidaus kontrolės analizė.

Siekiant užtikrinti kokybės sistemos dokumentų prieinamumą VATŽŪM darbuotojams, visi KVS dokumentai skelbiami VATŽŪM vidiniame tinkle. Tam yra sukurta atskira skiltis „Kokybės vadybos sistema“, pagal temas atskiri katalogai.

KVS aiškiai aprašyta ir įforminta privalomais dokumentais. Prižiūrint bei tobulinant KVS, padidėjo pavestų funkcijų vykdymo efektyvumas ir pagerėjo asmenų (ūkio subjektų / klientų) aptarnavimo lygis, darbuotojams lengviau atlikti pavestas funkcijas (pvz., kontroliuoti ūkio subjektus,

kaip jie laikosi teisės aktų reikalavimų, tikrinti, ar jie nepažeidžia teisės aktų, konsultuoti ūkio subjektus aktualiais augalininkystės srities klausimais).

Tarpinstitucinis bendradarbiavimas. VATŽŪM bendradarbiauja ir koordinuoja savo priežiūros veiksmus su VMVT, Muitinės departamentu, Valstybės sienos apsaugos tarnyba prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, Policijos departamentu, NMA, ŽŪA ir Ekoagros.

VATŽŪM informacija keičiasi su VMVT, Muitinės departamentu, Valstybės sienos apsaugos tarnyba prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, NMA, ŽŪDC, ŽŪA ir Ekoagros. VATŽŪM keičiasi informacija, susijusia su tikrinamų ūkio subjektų ir veiklos rizikingumu, patikrinimų duomenimis ir rezultatais, vadovaudamasi teisės aktais, bendradarbiavimo sutartimis ir pan.

VATŽŪM glaudžiai bendradarbiauja su mokslo institucijomis: Vytauto Didžiojo universiteto Žemės ūkio akademija, Vilniaus ir Kauno kolegijomis ir rengia paskaitas juose, didina VATŽŪM žinomumą, pritraukia būsimus kandidatus į darbo vietas, priima praktikantus, dalyvauja renginiuose.

VATŽŪM keičiasi informacija ir bendradarbiauja su kitų ES valstybių narių kompetentingomis institucijomis ir tarptautinėmis organizacijomis, ypač glaudžiai bendradarbiauja su augalų apsaugos organizacijomis kitose ES valstybėse narėse ir Tarptautinę augalų apsaugos konvenciją ratifikavusių valstybių organizacijomis, siekdama apsaugoti Lietuvos aplinką ir žemės ūkį nuo kenkėjų plitimo.

VATŽŪM vykdo tarptautinius projektus bei teikia paraiškas ir įgyvendina naujus projektus, aktyviai bendradarbiauja su kitų valstybių atstovais, dalijasi ekspertinėmis žiniomis ir informacija.

2023 m. pateikta kartu su Europos ir Viduržemio jūros šalių augalų apsaugos organizacija paraiška ES *Horizon* projektui „Fitosanitarinių tyrimų programavimo ir bendradarbiavimo stiprinimas: nuo Europos prie pasaulinio fitosanitarinių tyrimų koordinavimo“. Projektui pritarta, 2023 m. spalio 11 d. pasirašytas Dotacijos susitarimas tarp Europos mokslinių tyrimų vykdomosios agentūros, Europos ir Viduržemio jūros baseino šalių augalų apsaugos organizacijos koordinatoriaus bei naudos gavėjų, įskaitant VATŽŪM. EUPHRESCO III projektą finansuoja ES pagal HORIZON-WIDERA-23-ERA-01-01 priemonę, dotacijos susitarimas Nr. 101130467.

EUPHRESCO III projektu siekiama sustiprinti nacionalinį ir regioninį fitosanitarinių tyrimų koordinavimą ir sukurti pasaulinio fitosanitarinių tyrimų koordinavimo pagrindus vykdant tinkamas veiklas. EUPHRESCO III projekto tikslai yra šie:

- Parengti naują strateginę darbotvarkę dėl vidutinės trukmės (5–10 metų) fitosanitarinių tyrimų prioritetų: projekto partnerių fitosanitarinių tyrimų programavimo veiklai, sprendžiant nacionalinius, regioninius ir pasaulinius iššūkius.
- Organizuoti bendrus kvietimus, teikti paraiškas dėl bendrų mokslinių tyrimų prioritetų siekiant paremti ir stiprinti tarptautinį bendradarbiavimą užsakant ir įgyvendinant mokslinių tyrimų projektus, susijusius su mokslinių tyrimų finansuotojų ir politikos formuotojų poreikiais ir turinčiais įtakos.
- Sukurti ir išbandyti pasaulinio fitosanitarinių tyrimų koordinavimo tinklo valdymo, struktūros ir veikimo modelius. Bus parengtas verslo planas, kuris padės plėtoti pasaulinį fitosanitarinių tyrimų koordinavimo tinklą.
- Bendrauti su suinteresuotosiomis šalimis, pavyzdžiui, politikos formuotojais, mokslinių tyrimų finansuotojais, akademinė bendruomenė, pramone (žemės ūkio maisto produktų, biotechnologijų, diagnostikos, sėklų), ūkininkais, miškininkais bei skatinti keitimąsi žiniomis, įsitraukimą į projekto veiklą, bendrą plėtrą, inovacijas, sklaidą ir rezultatų priėmimas.

2025 m. siekiama tęsti numatytas EUPHRESCO III projekto veiklas įgyvendinti kartu su partneriais, stiprinimas bendradarbiavimas, dalyvaujama susitikimuose, dalijamasi žiniomis, gerąja patirtimi. Tęsiant 2024 m. pradėtus EUPHRESCO III projekto darbus, 2025 m. planuojama viešinti informaciją apie projekto veiklas, bendradarbiauti su projekto partneriais tarptautiniu lygmeniu, teikti jiems informaciją susijusią su augalų sveikata, kuri reikalinga įgyvendinant projekto uždavinius. Mokslinių tyrimų suinteresuotas šalis (tyrėjus, akademinę bendruomenę, politikos formuotojus ir mokslinių tyrimų finansuotojus) augalų sveikatos srityje, nacionaliniu lygmeniu informuoti apie EUPHRESCO III organizuojamus regioninius ir pasaulinius seminarus, konferencijas bei apie kvietimus teikti paraiškas tarptautiniams tiriamiesiems projektams.

2023 m. pateikta paraiška Bendrosios rinkos programos (angl. *Single Market Programme* – SMP) projektui (Projektas 101139126-2022-Pesticidai-LT „Prisidėti prie tvaresnės ir žiedinės maisto gamybos sistemos, didinant valstybių narių gebėjimus įvertinti ir pašalinti iš rinkos nesaugius pesticidus ir biocidus“) įgyvendinti. Projektui pritarta, 2023 m. gruodžio 12 d. pasirašytas Dotacijos susitarimas tarp Europos sveikatos ir skaitmeninės vykdomosios agentūros (angl. *European Health and Digital Executive Agency* – HADEA) ir naudos gavėjos VATŽŪM. Projekto tikslas – sumažinti vėlavimus priimant sprendimus dėl AAP registravimo, įskaitant AAP registravimą pagal abipusio pripažinimo procedūrą, padidinti specialistų kompetencijas, vertinant AAP sudėtyje turinčius mikroorganizmų veikliųjų medžiagų. 2024 m. įdarbinti papildomai 3 specialistai AAP vertinimui: 1 vyriausiasis specialistas tapatumo, fizikinių ir cheminių savybių analizės metodų galiojimo vertinimui

atlikti, 1 vyriausiasis specialistas toksikologiniam poveikiui vertinti, 1 vyriausiasis specialistas ekotoksikologiniam poveikiui vertinti. 2025 m. tęsiamos projekto veiklos: AAP vertinimas bei rengiamos ataskaitos augalų apsaugos produktams registruoti / registracijai atnaujinti.

Siekdama įgyvendinti projektą „Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos informacinės sistemos VATIS prieinamumo didinimas ūkio subjektams ir VATŽŪM darbuotojams“ (projekto Nr. 02-085-P-0009), Augalininkystės tarnyba pasirašė sutartį su VšĮ Centrine projektų valdymo agentūra. Projektu siekiama prisidėti prie 2021–2030 m. Ekonomikos ir inovacijų ministerijos valstybės skaitmeninimo plėtros programos pažangos priemonės Nr. 05-002-01-07-08 „Kurti technologinius sprendimus ir įrankius, leidžiančius saugiai ir patogiai naudotis paslaugomis“ aprašo patvirtinimo“ įgyvendinamo Nacionalinio pažangos plano uždavinio Nr. 1.7. Skatinti valstybės skaitmeninimą. Šio projekto apimtyje planuojama didinti VATIS prieinamumą ūkio subjektams ir VATŽŪM darbuotojams, projekte numatyta sukurti specializuotas **VATIS mobiliąsias aplikacijas „VATIS APP“ išoriniams ir vidiniams** vartotojams. VATŽŪM darbuotojai naudosis VATIS APP vykdami į patikrinimus, inovatyviai bei skaidriai vykdoma ūkio subjektų priežiūra. Projekto apimtyje bus peržiūrėti visų paslaugų teikimo procesai, kiek įmanoma skaitmenizuojant dar likusias vietas, kur vyksta rankinis darbas, duomenys bus naudojami vieno langelio principu, juos įvedant vieną kartą. **Potencialūs ūkio subjektai, kurie apskaitomi VATIS** – užtikrinta galimybė ūkio subjektams, turintiems mobilųjį telefoną ar kitą mobilų įrenginį pasiekti VATŽŪM teikiamas paslaugas skaitmeniniu būdu, iš bet kurios pasaulio vietos. Tokiu būdu bus sumažintas popierinių dokumentų pateikimo srautas iki minimumo, sumažės VATŽŪM darbuotojų papildomas darbo krūvis suvedant pateiktus dokumentus į VATIS, sumažės žmoniškųjų klaidų tikimybė, duomenys bus suvedami vieną kartą. Jie privalo atlikti pagal teisės aktus numatytus veiksmus. Mobili sistemos versija leis tai daryti didesniai ūkio subjektų kiekiui, tiems, kurie neturi galimybės naudotis kompiuteriu, bet turi galimybę naudotis išmaniais mobiliais įrenginiais. Taip pat VATŽŪM darbuotojai, atliekantys ūkio subjektų veiklos patikrinimus, galės suvesti visą informaciją iš karto, nepriklausomai nuo interneto trikdžių nutolusiose vietovėse bei kitos institucijos galės pasinaudoti per mobilią aplikaciją surinktais duomenimis.

VATŽŪM prisidėjo prie Vokietijos ir Lietuvos suinteresuotų kompetentingų institucijų parengiant projektinį pasiūlymą dėl Etiopijos sanitarijos bei fitosanitarijos kompetencijų stiprinimo. 2024 m. spalio 25 d. projektinis pasiūlymas Europos Komisijai pateiktas įvertinti. Pasiūlymui 2024 m. gruodžio 17 d. pritarta, todėl 2025 m. prasidės ES Dvynių projekte Nr. ET 24 NDICI AG 01 24 „Parama Etiopijos sanitarijos ir fitosanitarijos kokybei, stebėsenai ir augalinės kilmės bei pusiau perdirbtų žemės ūkio produktų atitikties kontrolės sistemoms“ (angl. *Support to the Sanitary and Phytosanitary (SPS) Quality, Monitoring and Control Compliance Systems of Plant-based Primary*

and semi-processed Agricultural Products in Ethiopia) numatytų veiklų įgyvendinimas. Numatyta, kad VATŽŪM prisidės vertinant Etiopijos teisinę aplinką fitosanitarijos srityje, teiks pagalbą tobulinat fitosanitarinės kontrolės procedūras ir diegiant elektroninio fitosanitarinio sertifikavimo technologinius sprendimus.

2025 m. VATŽŪM pradėjo bendradarbiavimą su Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centro Miškų institutu tarptautiniame projekte, skirtame smaragdinio uosiavabalio (*Agilus planipennis*) stebėsenai. Projektas „Smaragdinio uosiavabalio invazija: plitimo modelių ir vabalų biologinės įvairovės dinamikos tyrimas siekiant strateginių apsaugos priemonių (EABRACE)“ apima Švedijos, Lenkijos, Ukrainos, Latvijos ir Lietuvos mokslininkų bei institucijų bendradarbiavimą. Siekiama sukurti vieningą metodiką, skirtą smaragdinio uosiavabalio ankstyvam aptikimui Europoje ir reagavimo priemonėms stiprinti. VATŽŪM stebėseną dėl smaragdinio uosiavabalio vykdo nuo 2016 m., kurios metu yra naudojamos gaudyklės bei vizualiai ieškoma minėto kenkėjo požymių. Kasmet stebėsenai skirtinguose Lietuvos regionuose šio kenkėjo aptikimui pakabinama 50 gaudyklių. Projekto įgyvendinimo metu skirtinguose Lietuvos regionuose bus kabinamos papildomos, specialiai projektui pritaikytos, vabzdžių gaudyklės. VATŽŪM aktyviai dalyvaus gaudyklių tikrinimo, priežiūros ir rezultatų apibendrinimo veiklose.

4.3. VIEŠOJI ĮSTAIGA „EKOAGROS“

Organizacinė struktūra. Ekoagros savininkė yra Lietuvos valstybė. Savininko turtines ir neturtines teises ir pareigas įgyvendinanti institucija yra ŽŪM. Ekoagros įgyja civilines teises, prisiima civilines pareigas ir jas įgyvendina per savo valdymo organus. Ekoagros negali įgyti civilinių teisių ir pareigų per savo dalininkus.

Ekoagros organai yra:

- dalininkų susirinkimas;
- valdyba – kolegialus valdymo organas;
- direktorius – vienasmenis valdymo organas.

Dalininkų susirinkimas yra aukščiausias Ekoagros organas. Dalininkų susirinkimo sprendimai įforminami ŽŪM rašytiniais sprendimais (Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro įsakymais).

Valdyba yra kolegialus valdymo organas, kurios kompetencija ir sprendimų priėmimo tvarka nesiskiria nuo nurodytųjų Viešųjų įstaigų įstatyme. Taip pat valdyba atlieka šias funkcijas:

- skiria į pareigas ir atleidžia iš jų Ekoagros direktorių, nustato jo darbo sutarties sąlygas;

- nustato pagal nacionalinę maisto kokybės sistemą pagamintų produktų, jų auginimo, gamybos ir (ar) perdirbimo proceso sertifikavimo ir priežiūros bei šių produktų tiekimo rinkai proceso priežiūros kainas ir tarifus ar jų nustatymo tvarką;

- priima sprendimą dėl viešosios įstaigos metinių finansinių ataskaitų audito kitais, negu nurodyti Finansinių ataskaitų audito ir kitų užtikrinimo paslaugų įstatyme ar numatyti viešosios įstaigos, klausimais;

- priima sprendimą dėl auditoriaus ar audito įmonės parinkimo;

- tvirtina pareigų, į kurias darbuotojai priimami konkurso būdu, kvalifikacinius reikalavimus, jeigu jų nenustato kiti teisės aktai;

- nustato Ekoagros vidaus kontrolės tvarką, išskyrus, kai viešosios įstaigos vidaus kontrolės tvarkos nustatymas įstatymu pavestas kitam subjektui;

- teikia visuotiniam dalininkų susirinkimui:

- išvadas dėl ilgalaikės (ne trumpesnio kaip 3 metų laikotarpio) Ekoagros veiklos strategijos, metinių finansinių ataskaitų rinkinio ir veiklos ataskaitos;

- pasiūlymus dėl sprendimų, kurių priėmimas yra priskirtas visuotinio dalininkų susirinkimo kompetencijai;

- teikia Ekoagros direktoriui pasiūlymus dėl gerosios valdysenos principų diegimo, kitų veiksmų, skirtų Ekoagros veiklos efektyvumui ir skaidrumui didinti;

- vykdo kitas dalininkų susirinkimo pavestas funkcijas.

Valdyba, sudaroma iš 5 narių, kuriuos 5 metų kadencijai skiria ir atšaukia žemės ūkio ministras. Valdybą sudaro 3 nepriklausomi valdybos nariai ir 2 ŽŪM atstovai.

Valdybos nariais gali būti Viešųjų įstaigų įstatyme nurodyti asmenys, atitinkantys Viešųjų įstaigų įstatymo ir Viešųjų įstaigų valdybos narių atrankos organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2024 m. birželio 26 d. nutarimu Nr. 537 „Dėl Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymo įgyvendinimo“, nustatytus reikalavimus. Bendrieji reikalavimai visiems valdybos nariams ir nepriklausomumo reikalavimai nepriklausomiems valdybos nariams nustatyti Viešųjų įstaigų įstatyme.

Direktorius yra vienasmenis Ekoagros valdymo organas. Direktorius skyrimo į pareigas ir atleidimo tvarka nesiskiria nuo nurodytųjų Viešųjų įstaigų įstatyme.

Ekoagros turi vieną centrinę biurą ir tris filialus (Telšių, Utenos ir Vilniaus „Litfood“). Utenos ir Telšių filialai turi savo atskiras buveines ir atlieka dalį Ekoagros sertifikavimo funkcijų, vadovaudamiesi filialų nuostatais. Vilniaus „Litfood“ filialas turi atskirą buveinę ir įgyvendina įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka valstybės politikos priemones ir programas, administruoja

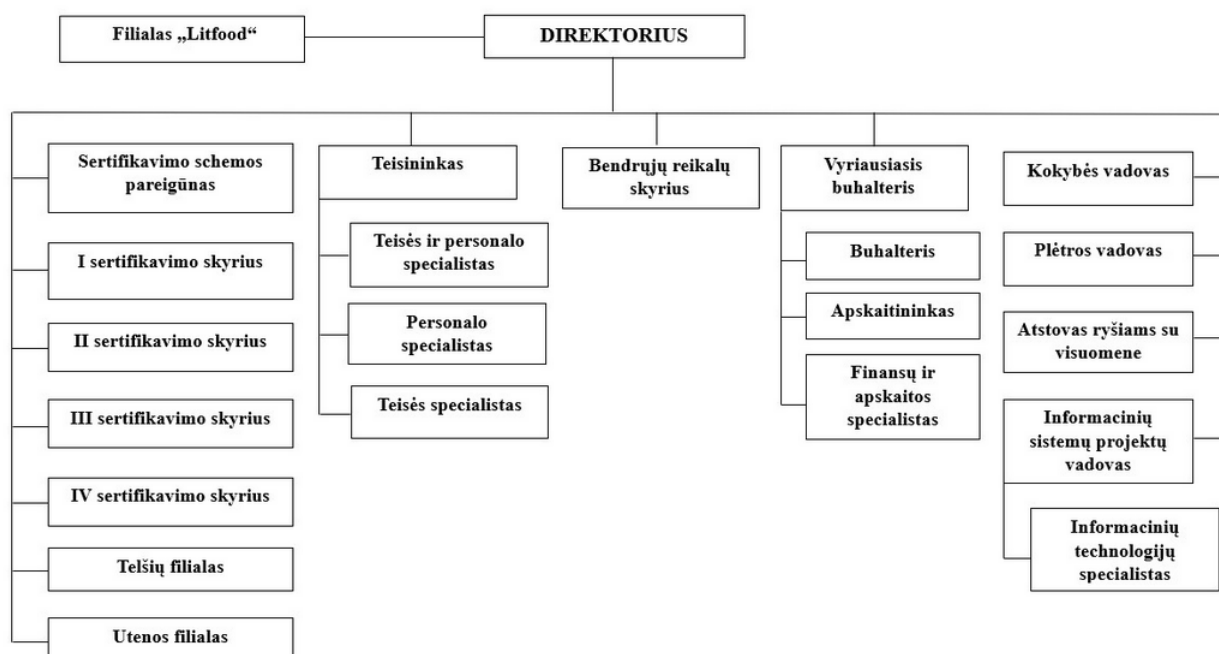
valstybės intervencijos ir paramos privačiam sandėliavimui priemonės, nustatytas Lietuvos Respublikos žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros įstatymo 4 straipsnio 4¹ dalies 1 punkte.

Utenos ir Telšių filialai įsteigti dalininkų iniciatyva nuo 2006-03-01, siekiant, kad pareiškėjų aptarnavimas būtų paprastesnis – atstumas nuo filialo buveinės iki pareiškėjo būtų tolygesnis visoje Lietuvos teritorijoje. Filialai veikia kaip sertifikavimo skyriai regionuose.

Vilniaus „Litfood“ filialas įsteigtas 2024 m. sausio 1 d. ir yra skirtas administruoti naujoms Ekoagros funkcijoms, kurios buvo perimtos iš reorganizuojamos viešosios įstaigos Kaimo verslo ir rinkų plėtros agentūra.

Ekoagros struktūra patvirtinta 2025 m. gegužės 9 d. Ekoagros direktoriaus įsakymu Nr. V-67, kuris įsigaliojo 2025 m. gegužės 12 d.

Viešosios įstaigos EKOAGROS valdymo struktūra

Laboratorija. Ekoagros, vykdydama ekologinės gamybos oficialią kontrolę, laboratorinių tyrimų atlikimo paslaugas užsako oficialioje laboratorijoje, paskirtoje Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2022 m. liepos 22 d. įsakymu Nr. 3D-466.

Oficialiaja centrine laboratorija paskirta – Eurofins Dr. Specht Laboratorien GmbH, Am Neuländer Gewerbepark g. 2, D-21079 Hamburgas – Vokietija;

Taip pat šie oficialiosios centrinės laboratorijos Eurofins Dr. Specht Laboratorien GmbH, padaliniai:

1. Eurofins Dr. Specht International GmbH, Am Neuländer Gewerbepark g. 2, D-21079 Hamburgas – Vokietija;

2. Eurofins Sofia GmbH, Rudower Chaussee g. 29/Gebäude Rudower Chaussee g. 31, D-12489 Berlynas – Vokietija;
3. Eurofins GeneScan, Engesser g. 4, D-79108, Fraiburgas – Vokietija;
4. Eurofins Food Integrity Control Services GmbH, Berliner g. 2, D-27721 Ritterhudas – Vokietija;
5. Eurofins Dr. Specht Express Testing & Inspection, Am Neuländer Gewerbepark g. 2, D-21079 Hamburgas – Vokietija“.

Centrinė laboratorija veikia kaip koordinuojanti laboratorija, kuri atlieka vieno langelio aptarnavimo funkciją, t. y. priima visus Ekoagros siunčiamus mėginius ir paskirsto išvardytų laboratorijų tinkle pagal jų tyrimų sritį ir atitinkamai teikia laboratorinių tyrimų ataskaitas ir išvadas dėl atitikties reikalavimams, o taip pat teikia visas technines konsultacijas.

Laboratorijos, kurių paslaugomis naudojamosi, yra akredituotos pagal LST EN ISO/IEC 17025 ir jose galima atlikti plataus spektro analitinius tyrimus. Jose taikomi laboratorinių tyrimų, tyrimų ir diagnostikos metodai pagal Reglamento (ES) Nr. 2017/625 34 straipsnio reikalavimus. Šios laboratorijos Vokietijoje yra paskirtos oficialiomis laboratorijomis, kaip numatyta Reglamento (ES) Nr. 2017/625 37 straipsnio 1 dalies nuostatuose.

Ištekliai. ŽŪM, kaip savininko turtines ir neturtines teises ir pareigas įgyvendinanti institucija, tvirtina Ekoagros pareigybių sąrašą ir etatų skaičių. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2024 m. kovo 13 d. įsakymu Nr. 3D-203 „Dėl viešosios įstaigos „Ekoagros“ valdymo struktūros ir pareigybių sąrašo patvirtinimo“ buvo patvirtintas Ekoagros pareigybių sąrašas ir 93 etatai, iš kurių 82 vykdo užduotis sertifikavimo veikloje, likusieji vykdo naujas Ekoagros funkcijas. Dėl etatų skaičiaus ar pareigybių pakeitimo direktorius su pagrindu kreipiasi į ŽŪM.

Ekoagros turi patvirtintą darbuotojų atrankos, mokymo ir darbo vertinimo tvarką. Darbuotojams atsižvelgiant į jų pareigybes, yra nustatyti kvalifikaciniai reikalavimai. Ekoagros dirba darbuotojai, turintys aukštąjį universitetinį ir aukštąjį neuniversitetinį žemės ūkio srities išsilavinimą pagal šias studijų programas: veterinarijos, veterinarinės medicinos, gyvūninių produktų veterinarinės sanitarijos, zootechnikos, taikomosios ekologijos, ekologijos ir aplinkotyros, agroekologijos, agronomijos, integruotos ir ekologinės žemdirbystės, sodininkystės ir daržininkystės, augalininkystės produkcijos išlaikymo technologijos, augalų apsaugos ir karantino, gyvulininkystės technologijų, žemės ūkio technologijų ir jų vadybos, biomedicinos, augalininkystės ir selekcijos, maisto produktų technologijos, chemijos inžinerijos, veterinarinės maisto saugos, žemėtvarkos specializuotų studijų programą.

Administracijos darbuotojai atitinkamai turi įgiję aukštąjį universitetinį arba aukštąjį neuniversitetinį šių studijų programų išsilavinimą: projektų valdymo, rinkodaros strategijos ir valdymo, personalo valdymo, strateginio valdymo, verslo administravimo, viešojo administravimo, teisės, finansų ir mokesčių teisės, žemės ūkio buhalterinės apskaitos ir finansų, vadybos ir verslo administravimo, taikomosios matematikos, ekonomikos ir finansų, matavimų inžinerijos, lietuvių kalbotyros, kompiuterinių tinklų administravimo, maisto produktų technologijos, agronomijos, ekologijos ir agroekologijos.

„Litfood“ filialo darbuotojai yra įgiję aukštąjį universitetinį šių studijų programų išsilavinimą: vadybos ir verslo administravimo, verslo teisės, komunikacijos, ekonomikos, lietuvių filologijos.

Techniniai ištekliai. Ekoagros nekilnojamąjį turtą valdo nuomos pagrindais. Veiklai vykdyti disponuoja nuosavu ir nuomos sutarčių pagrindu naudojamu ilgalaikiu turtu. Ekoagros nuosavą ilgalaikį turtą sudaro 17 tarnybinių automobilių, kompiuterinė ir organizacinė įranga. Darbuotojai yra aprūpinti visomis jiems reikalingomis darbo priemonėmis savo funkcijoms vykdyti.

Mokymai. Ekoagros turi patvirtintą darbuotojų atrankos, mokymo ir darbo vertinimo tvarką. Sprendimą dėl darbuotojų poreikio priima Ekoagros vadovas. Darbuotojai įdarbinami pagal darbo sutartis visam etatui, įskaitant tikrintojus. Darbuotojai atrenkami, atsižvelgiant į jų kvalifikaciją ir darbo patirtį. Naujiems darbuotojams taikomas 3 mėnesių bandomasis laikotarpis, kurio metu darbuotojai mokomi apie ekologinei gamybai taikomus ES ir nacionalinius reikalavimus, stebi kontrolę vykdančius patyrusius tikrintojus ir patys vykdo kontrolę stebimi patyrusių tikrintojų. Mokymą atliekantis asmuo parengia mokinio veiklos įvertinimo ataskaitą. Mokomasis pildo baigiamąjį ekologinės gamybos reikalavimų testą ir gauna galutinį padalinio vadovo įvertinimą. Ekoagros kiekvienais metais vertina visus darbuotojus. Darbas tikrinimo vietoje vertinamas kartą per 3 metus. Ekoagros direktoriaus įsakymu kas metus tvirtinama darbuotojų mokymo programa, pagal kurią įstaigos darbuotojams organizuojami vidiniai ir išoriniai mokymai. Į mokymų planą įtraukiami mokymai ekologinės gamybos taisyklių kontrolės srityje, atsižvelgiant į Reglamento (ES) Nr. 2017/625 II priedo I dalyje pateiktus mokymų dalykus.

Duomenų ir informacijos valdymas. Ekoagros turi patvirtintą dokumentų ir duomenų įrašų valdymo procedūrą ir yra įdiegusi elektroninę dokumentų valdymo sistemą, kuri leidžia efektyviau valdyti užduotis, dokumentus ir personalą. Dokumentacijos planas yra kas metus derinamas su ŽŪM.

Kontrolės vykdymo teisiniai įgaliojimai. Ekoagros pavesta vykdyti ekologinės gamybos oficialią kontrolę pagal Vyriausybės nutarimą Nr. 1237 ekologinės gamybos srityje ir pagal patvirtintas Ekologinės gamybos taisykles, Žemės ūkio ministro įsakymu patvirtintus Ekoagros įstatus:

<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/46d6e4e01cdd11eabe008ea93139d588/asr>

<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.8F7A9A00595F/asr>

https://www.ekoagros.lt/media/1/documents/doc2025/Vie%C5%A1osios_%C4%AFstaigos_Ekoagros_%C4%AFstatai-s0318.pdf

Kontrolės vykdymas. Ekologinės gamybos oficialiai kontrolei atlikti Ekoagros naudoja šiuos Reglamento (ES) Nr. 2017/625 14 straipsnyje nurodytus metodus ir priemones:

- veiklos vykdytojo įdiegtos kontrolės ir gautų rezultatų nagrinėjimą;
- patikrą (įrangos, transporto priemonių, valdų ir kitų veiklos vykdytojo kontroliuojamų vietų ir jų aplinkos, gyvūnų ir prekių, įskaitant pusgaminius, žaliavų, sudedamųjų dalių, perdirbimo medžiagų ir kitų produktų, kurie naudojami prekių paruošimui ir gamybai ar gyvūnų šėrimui arba jų priežiūrai, valymo ir priežiūros produktų ir procesų, atsekamumo, ženklinimo, pateikimo, reklamavimo);
- dokumentų, atsekamumo įrašų ir kitų įrašų, kurie gali būti svarbūs ekologinės gamybos taisyklių laikymuisi vertinti, atitinkamais atvejais įskaitant dokumentus, pridedamus prie maisto produktų, pašarų ir bet kokių cheminių ar kitų medžiagų, įvežamų į ūkį arba iš jo išvežamų, nagrinėjimą;
- pokalbius su veiklos vykdytoju ir jo darbuotojais;
- veiklos vykdytojo atliktų matavimų ir kitų tyrimų rezultatų tikrinimą;
- mėginių ėmimą, analizę (Ekoagros yra pasitvirtinusi mėginių atrinkimo, paruošimo ir išsiuntimo procedūrą).

Rizikos vertinimas. Ekoagros turi patvirtintą rizikos valdymo ir papildomų patikrų vertinimo atrankos procedūrą. Pagal šią procedūrą yra vertinama veiklos vykdytojų vykdomos veiklos rizika, atsižvelgiant į nustatytus kriterijus. Veiklos vykdytojai yra priskiriami rizikos grupei, atsižvelgiant į įvertinimo metu surinktų balų skaičių. Atsižvelgiant į rizikos kategorijas yra rengiami kontrolės planai, papildomi tikrinimai, iš anksto nepranešti patikrinimai, o taip pat mėginių atrinkimo planas.

Kontrolės efektyvumo ir rezultatyvumo (veiksmingumo) vertinimas. Ekoagros yra sukurta ir nuolat įgyvendinama vidaus kontrolė, kuria atsižvelgiama į Ekoagros veiklos ypatumus, laikantis vidaus kontrolės principų. Vidaus kontrolė apima visus vidaus kontrolės elementus ir yra visiškai

integruota į Ekoagros vykdomą veiklą vidaus teisės aktuose. Juose taip pat yra nustatytos vidaus kontrolės dalyvių pareigos ir atsakomybė. Vidaus kontrolę Ekoagros siekia pritaikyti ir nuolat tobulinti, atnaujinti pagal pasikeitusius teisės aktus, taip pat pagal veiklos sąlygas. Kartu su Ekoagros vidaus kontrolės politika kiekvienais metais atnaujinamas teisės aktų, reglamentuojančių Ekoagros veiklą ir įgyvendinančių ŽŪM vidaus kontrolę reglamentuojančiame tvarkos apraše apibrėžtus vidaus kontrolės elementus, sąrašas. Taip pat paskirti už šiame tvarkos apraše apibrėžtus vidaus kontrolės elementus įgyvendinančius teisės aktus atsakingi asmenys, stebėseną atliekantys asmenys. Vidaus kontrolė veiksmingai įgyvendinama pagal kiekvieną vidaus kontrolės elementą ir jį apibūdinančius principus – priemonės, kuriomis Ekoagros siekia savo tikslų. Atliekamas rizikos vertinimas, rizikos veiksniai vertinami pagal poveikį, koks gali būti konkrečių tikslų įgyvendinimui arba kokia potenciali žala gali būti patirta, jei rizikos veiksnys suveiks, ir tikimybę, kad rizikos veiksnys suveiks. Nustatytos rizikos ir reagavimo į nustatytą riziką vertinimas – rizikos veiksnio poveikio ir tikimybės įvertinimas balais padeda identifikuoti, kokio lygio yra nagrinėjama rizika ir koks reagavimas reikalingas rizikos valdymui. Vidaus kontrolės elementų būklės ir veikimo vertinimas atliekamas kiekvienam rizikos veiksmui, kuris buvo identifikuotas rizikos identifikavimo ir vertinimo metu. Kad vidaus kontrolė būtų įvertinta tinkamai, vertinamas gautų vidaus kontrolės veikimo įrodymų tinkamumas ir patikimumas, apibūdinamas pasitikėjimas kontrolės veikimo efektyvumu, vertinant riziką, įvertinamas tikėtinas nukrypimas nuo kontrolės, galimo reikšmingo iškraipymo rizika, įskaitant galimą apgaulės ar korupcijos riziką.

Kontrolės nešališkumas. Ekoagros siekdama užtikrinti tinkamą viešųjų ir privačių interesų konfliktų prevencijos sistemos funkcionavimą, nustatyti galimas interesų konfliktų grėsmes ir numatyti priemones jiems išvengti, kad būtų įgyvendinti priimamų sprendimų nešališkumo, skaidrumo, viešumo principai, formuojama korupcijai nepakanti aplinka ir didinamas pasitikėjimas Ekoagros veikla ir jos darbuotojais, nustatyti darbuotojų privačių interesų deklaravimo ir, iškilus interesų konfliktui, darbuotojų nusišalinimo ar nušalinimo nuo sprendimų priėmimo procedūras, užkirsti kelią galimam neteisėto atlygio gavimui yra patvirtinusi Viešųjų ir privačių interesų derinimo ir dovanų viešojoje įstaigoje „Ekoagros“ tvarkos aprašą. Ekoagros darbuotojai, kurie pagal atliekamas funkcijas prilyginami valstybės tarnautojams, savo veikloje vadovaujasi Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymu, Privačių interesų deklaracijų pildymo, tikslinimo, papildymo ir pateikimo taisyklėmis, patvirtintomis Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos 2020 m. gruodžio 30 d. sprendimu Nr. KS-176 „Dėl privačių interesų deklaracijos formos bei jos pildymo, tikslinimo, papildymo ir pateikimo taisyklių patvirtinimo“.

Ekoagros yra įdiegta antikorupcinė vadybos sistema, atsižvelgiant į standarto LST ISO 37001:2017 „Antikorupcinės vadybos sistemos. Reikalavimai ir naudojimo gairės“ reikalavimus. Antikorupcinės vadybos sistemos įdiegimo tikslas yra parodyti visoms suinteresuotoms šalims, kad Ekoagros tvirtai įsipareigoja ir iš tikrųjų siekia užkirsti kelią su jos veikla arba veiksmais susijusiai korupcijai, laiku ją nustatyti ir imtis atsakomųjų veiksmų, o taip pat laikytis Ekoagros veiklai taikomų antikorupcinių teisės aktų ir savanoriškų įsipareigojimų. Antikorupcinės vadybos sistemos vadovo procedūra yra taikoma visiems Ekoagros darbuotojams, struktūriniais padaliniais, dokumentams ir veiksams, nustato kompetencijos ir veiklos nuoseklumo reikalavimus, siekiant įgyvendinti ir prižiūrėti antikorupcinę vadybos sistemą, nuolat gerinti jos rezultatyvumą ir efektyvumą. Sistemos funkcionavimo veiksmingumui įvertinti kas metus yra atliekami vidiniai auditai.

Kontrolės skaidrumas. Ekoagros interneto svetainėje skelbiamos Ekoagros veiklos ataskaitos ir metiniai finansinių ataskaitų rinkiniai: <https://www.ekoagros.lt/veiklos-ataskaitos-2>. Ekoagros svetainėje taip pat yra skelbiami visi veiklos vykdytojai, kuriems yra taikoma ekologinės gamybos kontrolės sistema (<https://www.ekoagros.lt/lt/certificates>), ir jiems išduoti sertifikatai, kurie atvaizduojami TRACES.

Svetainėje yra aprašyta sertifikavimo eiga su nuorodomis į taikomas procedūras, pateikiamos aktualios dokumentų formos.

Kokybės vadybos sistema. Ekoagros yra įdiegta kokybės vadybos sistema, atsižvelgiant į standarto LST EN ISO/IEC 17065:2012 „Atitikties įvertinimas. Reikalavimai, keliami produktų, procesų ir paslaugų sertifikavimo įstaigoms“ reikalavimus. Kokybės vadybos sistema yra taikoma visiems Ekoagros struktūriniais padaliniais, dokumentams ir veiksams ir nustato kompetencijos, veiklos nuoseklumo ir nešališkumo reikalavimus siekiant įgyvendinti ir prižiūrėti kokybės sistemą, nuolat gerinti jos rezultatyvumą. Ekoagros valdymo struktūra leidžia priimti objektyvius sertifikavimo sprendimus, nes yra išlaikytas „keturių akių“ principas, t. y. sprendimus priima kiti darbuotojai, nei tie, kurie atlieka patikrinimus ir nurodo faktines aplinkybes, nustatytas patikrinimų metu. Ekoagros struktūra, ryšiai, administracinis pavaldumas numatyti taip, kad Ekoagros sprendimais suinteresuoti asmenys ar kitos įstaigos negalėtų turėti įtakos kontrolės veiklai. Sistemos funkcionavimo veiksmingumui įvertinti kas metus yra atliekami vidiniai auditai.

Tarpinstitucinis bendradarbiavimas. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2009 m. gegužės 22 d. įsakymu Nr. 3D-370 „Dėl keitimosi informacija įtarus ar nustačius ekologinę gamybą ir ekologiškų produktų ženklimą reglamentuojančių Europos Sąjungos teisės aktų reikalavimų

neatitiktis ar prašant administracinės pagalbos tvarkos aprašo patvirtinimo“ yra patvirtintas keitimosi informacija įtarus ar nustačius ekologinę gamybą ir ekologiškų produktų ženklinimą reglamentuojančių ES teisės aktų reikalavimų neatitiktis ar prašant administracinės pagalbos tvarkos aprašas. Jis nustato Lietuvos Respublikos kompetentingų institucijų, kontrolės institucijų ir kitų ES kompetentingų institucijų, kontrolės institucijų ir kontrolės įstaigų ir EK keitimosi informacija tvarką įtarus arba nustačius ekologinę gamybą reglamentuojančių ES teisės aktų, nurodytų šio aprašo 2 punkte, neatitiktis, susijusias su tiekiamais Lietuvos rinkai kitose ES valstybėse narėse pagamintais ar į jas iš trečiųjų valstybių importuotais ekologiškais arba perėjimo prie ekologinės gamybos laikotarpio produktais ar gyvūnais, arba tiekiamais kitų ES valstybių narių rinkoms Lietuvoje pagamintais ar į Lietuvą iš trečiųjų valstybių importuotais ekologinės gamybos būdu pagamintais produktais ar gyvūnais, arba Lietuvoje pagamintais ir tiekiamais Lietuvos rinkai ekologinės gamybos būdu pagamintais produktais ar gyvūnais, arba Lietuvoje pagamintais ir tiekiamais Lietuvos rinkai neekologinės gamybos būdu pagamintais produktais ar gyvūnais, bet paženklintais ekologinės gamybos nuorodomis.

Ekoagros yra pasirašiusi bendradarbiavimo sutartis su VMVT, NMA, VATŽŪM, VĮ ŽŪDC, Muitinės departamentu.

Ūkio subjektų bendradarbiavimas su valstybinę kontrolę atliekančiais darbuotojais

Ekologinės gamybos taisyklėse 15 punkte yra nustatyta:

15. *Įgyvendinant reglamento (ES) Nr. 2017/625 15 straipsnio 1 dalį, siekiant, kad ŽŪM, VMVT, kontrolės institucijų, kitų įstaigų / institucijų darbuotojai galėtų tinkamai atlikti veiklos vykdytojų oficialią kontrolę pagal jų kompetencijų sritis, veiklos vykdytojai turi suteikti tokių įstaigų / institucijų darbuotojams prieigą prie:*

15.1. *įrangos, transporto priemonių, valdų ir kitų naudojamų gamyboje vietų bei jų aplinkos;*

15.2. *veiklos vykdytojo kompiuterinių informacijos valdymo sistemų;*

15.3. *veiklos vykdytojo kontroliuojamų ūkinių gyvūnų, produktų ir prekių;*

15.4. *veiklos vykdytojo dokumentų ir visos kitos susijusios su oficialia kontrole ir kontrole pagal institucijų kompetencijos sritis informacijos bet kuriuo gamybos, paruošimo ar platinimo etapu.*

Atitinkamus įsipareigojimus veiklos vykdytojai prisiima teikdami Ekologinės gamybos veiklos deklaraciją Ekoagros, o taip pat sudarydami sutartį su Ekoagros dėl ekologinės gamybos veiklos sertifikavimo.

4.4. AUDITO TARNYBŲ VEIKLOS ORGANIZAVIMAS

Pagrindiniai vidaus kontrolės, vidaus audito funkcionavimo institucijose teisiniai pagrindai ir tikslai nustatyti Lietuvos teisės aktuose. Vidaus audito sistemą sudaro vidaus audito tarnybos viešuosiuose juridiniuose asmenyse (įskaitant ir centralizuotas vidaus audito tarnybas) ir Lietuvos Respublikos FM.

Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė yra Lietuvos aukščiausioji valstybinio audito institucija. Jos pagrindinė funkcija – prižiūrėti, ar teisėtai valdomi ir naudojami valstybės lėšos ir turtas ir kaip vykdomas valstybės biudžetas.

Valstybės kontrolė, įgyvendindama jai pavestus uždavinius, atlieka valstybinį auditą. Valstybės kontrolė atlieka trijų tipų valstybinį auditą: finansinį (kai vertina audituojamo subjekto metinių (konsoliduotųjų) finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių duomenis ir pareiškia nepriklausomą auditoriaus nuomonę.), veiklos auditą (kai vertina audituojamo subjekto veiklą ekonomiškumo, efektyvumo ir rezultatyvumo požiūriu), atitikties auditą (kai vertina audituojamo subjekto veiklos atitiktį teisės aktų ir (ar) kitiems reikalavimams ir gali pareikšti nepriklausomą auditoriaus nuomonę)

VATŽŪM

Užtikrinant Reglamento (ES) Nr. 2017/625 6 straipsnio ir Vyriausybės nutarimo Nr. 1237 nuostatų vykdymą, VATŽŪM vidaus veiklos auditus atlieka ŽŪM CVAS.

ŽŪM CVAS veiklos tikslą, uždavinius, funkcijas, teises ir veiklos organizavimą reglamentuoja ŽŪM CVAS nuostatai, kurie tvirtinami žemės ūkio ministro įsakymu.

<i>ŽŪM CVAS paskirtis</i>	Atlikti nepriklausomą, objektyvią tyrimo, vertinimo ir konsultavimo veiklą siekiant užtikrinti ŽŪM, jos valdymo srityje esančių institucijų, įstaigų ir valstybės įmonių veiklos gerinimą ir efektyvesnę strateginių ir kitų veiklos planų, programų ir procedūrų įgyvendinimą.
<i>ŽŪM CVAS tikslas</i>	Padėti siekti viešojo juridinio asmens veiklos tikslų tobulinant viešojo juridinio asmens valdymą, rizikos valdymą ir vidaus kontrolę.
<i>ŽŪM CVAS uždaviniai</i>	Atlikti ŽŪM, jai pavaldžių ir (arba) jai atskaitingų viešųjų juridinių asmenų vidaus auditą, kurio pagrindiniai uždaviniai: - tirti ir vertinti ŽŪM valdymą, rizikos valdymą ir vidaus kontrolę;

	<ul style="list-style-type: none"> - tirti ir vertinti ŽŪM, jai pavaldžių ir (arba) jai atskaitingų viešųjų juridinių asmenų gautų ES ir (arba) tarptautinės finansinės paramos lėšų panaudojimo administravimą; - teikti rekomendacijas dėl ŽŪM, jai pavaldžių ir (arba) jai atskaitingų viešųjų juridinių asmenų valdymo, rizikos valdymo ir vidaus kontrolės klausimais; - konsultuoti viešojo juridinio asmens valdymo, rizikos valdymo ir vidaus kontrolės klausimais.
--	--

Skyriaus veiklos organizavimas. ŽŪM CVAS vadovauja ir už skyriaus veiklos tikslo pasiekimą ir uždavinių įgyvendinimą ir tinkamą funkcijų atlikimą atsako skyriaus vedėjas. Jis yra pavaldus ir atskaitingas žemės ūkio ministrui. Vedėjas ŽŪM CVAS veiklą organizuoja, vadovaudamasis Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo nuostatomis, ŽŪM CVAS nuostatais ir kitais teisės aktais, reglamentuojančiais vidaus auditą.

ŽŪM CVAS veikla planuojama vedėjui sudarant ilgalaikį ir metinį ŽŪM CVAS veiklos planus, kuriuos tvirtina žemės ūkio ministras. Ilgalaikis veiklos planas rengiamas 3 metams, atsižvelgiant į ŽŪM veiklos tikslus, strateginius planavimo dokumentus, vidaus audito pagrindinius uždavinius, atliktų vidaus auditų rezultatus, vidaus audito visumą. Metinis veiklos planas sudaromas remiantis ilgalaikiu veiklos planu, naujai atsiradusio audituojamų subjektų ir audituojamų sričių rizikingumo ir jų reikšmingumo viešajam juridiniam asmeniui vertinimu, atliktų vidaus auditų rezultatais, personalo ištekliais ir kompetencija. Veiklos planai keičiami, atsižvelgiant į žemės ūkio ministro pasiūlymus, viešojo juridinio asmens vidaus ir išorės aplinkos, veiklos sričių, rizikos ir rizikos valdymo procesų, programų arba kitus pokyčius. ŽŪM CVAS vadovui įvertinus vidaus ir išorės aplinkos pokytį, naujai atsiradusį audituojamų subjektų ir audituojamų sričių rizikingumą ir jo reikšmingumą ŽŪM veiklai, vidaus auditų temų aktualumą arba dėl kitų priežasčių, metinis ŽŪM CVAS veiklos planas gali būti keičiamas, kai nėra galimybių atlikti jame suplanuotų vidaus auditų.

Vidaus audito procedūros (planavimas, atlikimas, rezultatų pateikimas, pažangos stebėjimas) atliekamos, vadovaujantis vidaus audito metodika, patvirtinta žemės ūkio ministro įsakymu ir kitais teisės aktais, reglamentuojančiais ŽŪM CVAS veiklą.

ŽŪM CVAS vedėjo ir vidaus auditorių kvalifikaciniai reikalavimai, teisės ir pareigos yra nustatyti teisės aktuose, žemės ūkio ministro tvirtinamuose pareigybių aprašymuose. Vidaus auditui atlikti ŽŪM CVAS vidaus auditoriai parenkami, atsižvelgiant į numatomo atlikti vidaus audito ir klausimų, kuriais konsultuojama, pobūdį ir sudėtingumą, jų profesinę patirtį. Taip pat gali būti pasitelkiami atitinkamų sričių specialistai (ekspertai).

ŽŪM CVAS vidaus auditoriams yra suteikiamos galimybės siekti nuolatinio profesinio tobulėjimo ir įgyti reikiamą kompetenciją.

Skyriaus veiklos nepriklausomumas. ŽŪM CVAS vedėjas savarankiškai organizuoja skyriaus darbą pagal žemės ūkio ministro patvirtintus skyriaus nuostatus. ŽŪM CVAS turi teisę pasirinkti vidaus audito tikslus, apimtį ir taikomas vidaus audito procedūras.

ŽŪM CVAS yra nepriklausomas nuo ŽŪM, jai pavaldžių ir (arba) atskaitingų viešųjų juridinių asmenų veiklos ir nėra už jas atsakingas. ŽŪM CVAS yra tiesiogiai pavaldus ir atskaitingas žemės ūkio ministrui, kuris užtikrina vidaus auditorių veiklos ir organizacinį nepriklausomumą ir negali šios valdymo funkcijos perduoti kitiems ŽŪM darbuotojams. ŽŪM CVAS, jo vedėjo ir darbuotojų nepriklausomumas užtikrinamas, vadovaujantis Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymu. ŽŪM CVAS, jo vedėjui, vidaus auditoriui negali būti daromas poveikis, kai yra planuojamas ir atliekamas vidaus auditas ir pateikiami vidaus audito rezultatai. ŽŪM CVAS vedėjas ir vidaus auditoriai negali dalyvauti valdant ŽŪM ir (arba) jam pavaldžius ir (arba) atskaitingus viešuosius juridinius asmenis. Taip pat jie neturi dalyvauti nustatant ir įgyvendinant ŽŪM ir jai pavaldžių ir (arba) atskaitingų viešųjų juridinių asmenų vidaus kontrolės politiką, tikrinant ir vertinant veiklą, už kurią jis buvo atsakingas mažiau kaip prieš vienus metus prieš pradėdamas eiti vedėjo, vidaus auditoriaus pareigas.

Prieš pradėdamas atlikti vidaus auditą, vidaus auditorius turi informuoti ŽŪM CVAS vedėją apie aplinkybes, kurios būtų pagrindas suabejoti vidaus audito išvadų ir rekomendacijų objektyvumu. Jeigu pradėjus vidaus auditą vidaus auditoriui paaiškėja aplinkybių, kurios būtų pagrindas suabejoti vidaus audito išvadų ir rekomendacijų objektyvumu arba turėtų įtakos jo nepriklausomumui, nedelsiant apie tai turi būti informuojamas ŽŪM CVAS vedėjas.

Nepriklausomas tyrimas. ŽŪM CVAS, atsižvelgdamas į nustatytus reikalavimus, rengia informaciją apie vidaus audito tarnybos veiklą ir ją teikia FM. Taip pat kasmet pagal nustatytus reikalavimus ŽŪM CVAS vedėjas parengia ir pateikia FM ir valstybės kontrolei metinę ŽŪM CVAS veiklos ataskaitą, kurioje teikiama informacija apie valdymą, rizikos valdymą ir vidaus kontrolės veikimą viešajame juridiniame asmenyje. FM metodiškai vadovauja vidaus audito klausimais, analizuoja bei vertina vidaus audito tarnybų veiklą ir teikia rekomendacijas dėl jos tobulinimo.

Skaidrumas. Siekiant užtikrinti audito proceso skaidrumą, vidaus auditas atliekamas vadovaujantis patvirtintomis vidaus audito procedūromis, nustatytomis ŽŪM CVAS vidaus audito metodikoje.

Apibendrinti vidaus audito rezultatai ar kita susijusi informacija gali būti skelbiami viešai ar teikiami suinteresuotiems asmenims.

Planuojant vidaus auditus ar derinant audito rezultatus, pagal poreikį vykdomos konsultacijos su kitais ŽŪM administraciniais padaliniais. Taip pat vykdomas bendradarbiavimas ir keitimasis informacija, susijusia su vidaus auditų atlikimu, su kitomis Lietuvos Respublikos kompetentingomis institucijomis.

Kokybės vadybos sistemos auditai. 2013 m. birželio 12 d. pasirašyta projekto „Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos veiklos procesų gerinimas įdiegiant ir sertifikuojant kokybės vadybos sistemą pagal LST EN ISO 9001:2008 standarto reikalavimus“, projekto kodas Nr. VP1-4.3-VRM-01-V-01-067, finansavimo ir administravimo sutartis Nr. VP1-4.3-VRM-01-V-01-067/19T-90 tarp Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, Europos socialinio fondo agentūros ir VATŽŪM. Įgyvendinus projektą, buvo sukurta, įdiegta ir sertifikuota VATŽŪM kokybės vadybos sistema pagal LST EN ISO 9001:2008 reikalavimus. VATŽŪM užtikrino reikiamą jos priežiūrą ir nuolatinį tobulinimą, kad nekiltų problemų atnaujinant / pratęsiant sertifikato galiojimą ir taip užtikrinant projekto veiklų tęstinumą. Šio projekto rezultatas – stabiliai funkcionuojanti kokybės vadybos sistema, užtikrintas efektyvesnis procesų valdymas ir kontrolė, ūkio subjektams teikiamos kokybiškos paslaugos, išaugęs asmenų aptarnavimo lygis, pagerėjęs socialinių partnerių požiūris į VATŽŪM ir jos veiklą. Po 2017 m. gruodžio mėn. sertifikavimo įstaigos atlikto kokybės vadybos sistemos pakartotinio sertifikavimo audito VATŽŪM, KVS sertifikuota kitam 3 metų ciklui kaip atitinkanti LST EN ISO 9001 reikalavimus.

Nors ir neperkama KVS sertifikavimo ir priežiūros paslauga iš sertifikavimo įstaigos, VATŽŪM veikia įdiegta KVS, kuri prižiūrima ir tobulinama, atitinkanti LST EN ISO 9001 reikalavimus. Įgyvendinant LST EN ISO 9001 reikalavimus, VATŽŪM atliekami vidaus kokybės vadybos sistemos auditai (tikrinimai). Tikrinimas (vidaus auditas) – sistemingas, nepriklausomas ir dokumentais įformintas tikrinimo procesas įrodymams surinkti ir objektyviai juos įvertinti, kad būtų nustatytas tikrinimo kriterijų atitikties laipsnis. Tikrinimo kriterijais laikomi LST EN ISO 9001 kriterijų, politikos, procedūrų ir kitų teisės aktų reikalavimų, su kuriais lyginami tikrinimo įrodymai, visuma.

Tikrinimo tikslus nustato VATŽŪM aukščiausioji vadovybė ir vadovybės atstovas kokybei.

Tikrinimo tikslai gali būti keliami atsižvelgiant į vadovybės prioritetus, teisės aktų reikalavimus, VATŽŪM vykdomas funkcijas, suinteresuotų šalių (įskaitant klientus) poreikius ir lūkesčius, įvykusius pokyčius, galimas procesų rizikas, gautus skundus ar pan.

VATŽŪM tikrinimai (vidaus auditai) atliekami pagal iš anksto suplanuotą VATŽŪM metinę veiklos ir procesų tikrinimų programą. VATŽŪM, vadovaudamasi patvirtinta programa, rengia veiklos ir procesų tikrinimų planus ir atlieka veiklos ir procesų tikrinimus (vidaus auditus).

VATŽŪM veiklas (funkcijas) tikrina metodinių ir kitų struktūrinių padalinių darbuotojai, kurie pagal kompetenciją gali vertinti kuruojamų sričių funkcijų vykdymo atitiktį teisės aktų reikalavimams, tvarkų ir procedūrų aprašų nuostatomis.

VATŽŪM procesus tikrina darbuotojai, turintys reikiamą kompetenciją ir žinių. Tikrintojai žino LST EN ISO 9001 principus ir metodus, KVS reglamentuojančius dokumentus, VATŽŪM veiklą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimus, taip pat turi tam tikrų asmeninių savybių.

VATŽŪM procesus tikrinantys darbuotojai yra nepriklausomi nuo tikrinamos veiklos ir visuomet veikia nešališkai ir nesuinteresuotai. Tikrinimus atliekantys darbuotojai nepavaldūs tikrinamų veiklų vadovams, tikrintojai išlieka objektyvūs viso tikrinimo proceso metu, taip užtikrindami, kad tikrinimo duomenys ir išvados yra pagrįsti tik tikrinimo įrodymais.

VATŽŪM procesus tikrinantys darbuotojai laikosi 6 pagrindinių auditavimo principų: principingumo, sąžiningo pateikimo, atitinkamo profesinio atidumo, konfidencialumo, nepriklausomumo, įrodymais grįsto požiūrio. Šių principų taikymas ir laikymasis tikrinimą daro rezultatyviai ir patikima priemone, remiančia kokybės politikos įgyvendinimą, ir yra būtina aktualių ir pakankamų tikrinimo išvadų pateikimo sąlyga, leidžianti tikrintojams veikti nepriklausomai vienas nuo kito.

Išorės auditai. VATŽŪM veiklos auditus atlieka EK pareigūnai, Valstybės kontrolė, ŽŪM.

Išorės VATŽŪM kokybės vadybos sistemos (LST EN ISO/IEC 17025) auditus (priežiūros įvertinimus) atlieka NAB.

Išorės VATŽŪM kokybės vadybos sistemos (LST EN ISO 9001) auditus atlieka viešuosius konkursus laimėjusios įmonės, su kuriomis sudaromos sutartys (jeigu nusprendžiama pirkti paslaugą).

VMVT

Užtikrinant Reglamento (ES) Nr. 2017/625 6 straipsnio nuostatų vykdymą, VMVT veiklos auditą atlieka VMVT VAS, kuriam vadovauja ir veiklą savarankiškai organizuoja VMVT VAS vedėjas.

Užtikrinant Vyriausybės nutarimo Nr. 1237 nuostatų vykdymą, ŽŪM Centralizuoto vidaus audito skyrius atlieka auditus Reglamento (ES) Nr. 2017/625 1 straipsnio 2 dalies i punkte nustatytoje srityse.

VMVT VAS uždavinius, funkcijas, teises, pareigas ir veiklos organizavimą reglamentuoja VMVT VAS nuostatai.

<i>VMVT VAS paskirtis</i>	Atlikti nepriklausomą, objektyvią tyrimo, vertinimo ir konsultavimo veiklą, kuria siekiama padėti gerinti VMVT valdymą, rizikos valdymą ir vidaus kontrolę.
<i>VMVT VAS tikslas</i>	Sistemiškai ir visapusiškai vertinant valdymą, rizikos valdymą ir vidaus kontrolę, padėti įgyvendinti VMVT veiklos tikslus.
<i>VMVT VAS uždaviniai, funkcijos:</i>	<p>Veiklos uždavinys – atlikti VMVT auditą, siekiant padėti VMVT direktoriui siekti VMVT veiklos tikslų, tobulinti VMVT valdymą, rizikos valdymą ir vidaus kontrolę.</p> <p>Vykdo šias funkcijas:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tiria ir vertina VMVT valdymą, rizikos valdymą ir vidaus kontrolę; - vertina VMVT vykdomos oficialios kontrolės pagal Reglamento Nr. 2017/625 veiksmingumą; - vertina, ar VMVT tinkamai įgyvendinami Standarto LST EN ISO/IEC 17020:2012 reikalavimai, ar rezultatyviai ir efektyviai įgyvendinama VMVT kokybės vadybos sistema; - atlieka korupcijos rizikos valdymo vertinimą; - konsultuoja VMVT direktorių, vadovybę, administracijos padalinių vadovus VMVT valdymo, rizikos valdymo ir vidaus kontrolės klausimais; - rengia vidaus audito ataskaitas, kuriose teikia išvadas ir rekomendacijas dėl VMVT valdymo, rizikos valdymo ir vidaus kontrolės tobulinimo; - atlieka vidaus audito ataskaitoje pateiktų rekomendacijų įgyvendinimo stebėseną ir vertinimą; - atlieka kitas teisės aktuose nurodytas funkcijas, susijusias su VMVT VAS veiklos uždavinio įgyvendinimu.

Vidaus audito vadovo ir vidaus auditorių kvalifikaciniai reikalavimai, teisės ir pareigos nustatytos teisės aktuose, VMVT direktoriaus tvirtinamuose pareigybių aprašuose. VMVT VAS vedėjas turi turėti aukštąjį universitetinį arba ja prilygintą ekonomikos, teisės, verslo, vadybos, finansų, apskaitos arba viešojo administravimo studijų krypties išsilavinimą ir turėti ne mažesnę nei 2 metų darbo patirtį audito arba vidaus audito srityje. VMVT auditoriai turi būti įgiję aukštąjį universitetinį išsilavinimą.

VMVT VAS veiklos organizavimas. VMVT VAS skyriui vadovauja ir už skyriaus vidaus administravimo įgyvendinimą ir veiklos organizavimą, nuostatais pavesto uždavinio ir funkcijų vykdymą atsako VMVT VAS vedėjas. VMVT VAS veikla planuojama, rengiant VMVT VAS ilgalaikį veiklos ir metinį veiklos planus. VMVT VAS ilgalaikis veiklos planas rengiamas, atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos DNKP, VMVT strateginius veiklos tikslus, analizuojant ir įvertinant VMVT VAS aplinką, išteklius, audito visumą ir vidaus audito poreikį. VMVT VAS ilgalaikiame veiklos plane nurodyta VAS misija, numatyti trejų metų laikotarpiui VAS veiklos tikslai ir prioritetinės kryptys, nurodyta VAS veiklos laukiamas rezultatas, laukiamo rezultato rodiklis, aprašyta vidaus audito visuma. Metinis VMVT VAS veiklos planas sudaromas, vadovaujantis VMVT VAS ilgalaikiu veiklos planu ir atsižvelgiant į praėjusių kalendorinių metų atliktų vidaus auditų rezultatus ir atlikta VMVT rizikos vertinimo analizę. VMVT VAS ilgalaikis veiklos ir metinis veiklos planai gali būti koreguojami, atsižvelgiant į VMVT direktoriaus pasiūlymus, nustatytus prioritetus ir svarbius VMVT veiklos arba kitus pasikeitimus.

Kiekvienas konkretus vidaus auditas atliekamas pagal iš anksto parengtą ir VMVT VAS vedėjo patvirtintą vidaus audito programą. VMVT VAS vedėjo sprendimu, raštu suderinus su VMVT direktoriumi arba jam pavedus, gali būti atliekami VMVT VAS metiniame veiklos plane nenumatyti vidaus auditai. Rengiant VMVT VAS veiklos planavimo dokumentus, yra užtikrinama, kad bent kartą per 5 metus būtų patikrinama kontrolės veikla ir (ar) procesai, taip pat organizacijos padaliniai.

Vidaus audito procedūros (planavimas, audito įrodymų rinkimas, ataskaitų rengimas, tvirtinimas, platinimas ir pažangos stebėjimas) tvirtinamos VMVT direktoriaus įsakymais. VMVT vidaus auditai atliekami pagal VMVT direktoriaus įsakymu patvirtintą VMVT vidaus audito metodiką. Vidaus auditui atlikti gali būti kviečiami techniniai ekspertai pagal numatytą vidaus audito temą ir vykdomos valstybinės kontrolės sritį. Atsižvelgdamas į vidaus audito tikslą ir vidaus audito programoje numatytas užduotis, techninis ekspertas turi atlikti vykdomos valstybinės maisto, su maistu besiliečiančių medžiagų ir (ar) veterinarinės kontrolės vertinimą. Techninio eksperto pareigos, atsakomybė ir funkcijos nustatytos procedūrose, patvirtintose VMVT direktoriaus įsakymu.

VMVT VAS veiklos nepriklausomumas. VMVT VAS yra tiesiogiai pavaldus ir atskaitingas VMVT vadovui. Jis užtikrina vidaus auditorių veiklos ir organizacinį nepriklausomumą ir negali perduoti šios valdymo funkcijos kitiems VMVT darbuotojams. VMVT VAS neturi būti daromas poveikis, kai yra planuojamas ir atliekamas vidaus auditas ir pateikiami vidaus audito rezultatai. VMVT VAS vadovas ir vidaus auditoriai negali dalyvauti nustatant ir įgyvendinant VMVT vidaus kontrolės politiką.

Teisės aktuose ir standartinėse vidaus procedūrose yra nustatytas reikalavimas, kad darbuotojai informuotų apie bet kokius galimus interesų konfliktus. Yra numatyta, kad VMVT auditoriai pasirašytų deklaraciją dėl interesų konflikto nebuvimo. Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatyme įtvirtinta nuostata, kad siekiant išsaugoti objektyvumą, nedalyvauti nustatant ir įgyvendinant VMVT vidaus kontrolės politiką, tikrinant ir vertinant veiklą, už kurią jis buvo atsakingas mažiau kaip prieš vienus metus prieš pradėdamas eiti VMVT VAS vadovo, vidaus auditoriaus pareigas.

Nepriklausomas tyrimas. VMVT VAS vedėjas, atsižvelgdamas į nustatytus reikalavimus, rengia informaciją apie vidaus audito skyriaus veiklą ir gautų ES ir (arba) tarptautinės finansinės paramos lėšų panaudojimo vertinimus, taip pat informaciją apie VMVT valdymą, rizikos valdymą ir vidaus kontrolės veikimą, kurią teikia FM, Lietuvos Respublikos valstybės kontrolei, VMVT vadovui ir VMVT steigėjui.

Skaidrumas. VMVT vidaus audito sistemos struktūra ir metinio audito plano įgyvendinimas apibūdinami įstaigos planavimo dokumentuose ir metinėse veiklos ataskaitose, kurios yra viešai skelbiamos VMVT interneto svetainėje. Išorės auditų išvados skelbiamos viešai VMVT interneto svetainėje.

Kokybės vadybos sistemos auditai. Įgyvendinant LST EN ISO/IEC 17020 reikalavimus, VMVT atliekami vidaus kokybės auditai, kuriais siekiama patvirtinti, kad taikomos vidaus kokybės sistemos programos ir darbo instrukcijos yra tinkamos, efektyviai įdiegtos, užtikrinant LST EN ISO/IEC 17020:2012 reikalavimų laikymąsi.

VMVT vidaus veiklos audito sistema nesusieta su vidaus kokybės auditais.

Išorės auditai. VMVT išorės veiklos auditus atlieka Valstybės kontrolė, Europos Komisijos Sveikatos ir maisto saugos generalinio direktorato (toliau – DG SANTE) F padalinys „Sveikatos ir maisto auditas ir analizė“, B4 padalinys “Organics”, o kokybės vadybos sistemos vertinimo auditus – NAB. DG SANTE vykdomus auditus VMVT koordinuoja VMVT TVRS pagal VMVT direktoriaus patvirtintą procedūrą, vidaus auditus – VMVT VAS.

EKOAGROS

Užtikrinant Reglamento (ES) Nr. 2017/625 6 straipsnio ir Vyriausybės nutarimas Nr. 1237 nuostatų vykdymą, Ekoagros vidaus auditą atlieka ŽŪM CVAS. ŽŪM CVAS veiklos tikslą,

uždavinius, funkcijas, teises ir veiklos organizavimą reglamentuoja ŽŪM CVAS nuostatai, kurie tvirtinami žemės ūkio ministro įsakymu.

<i>ŽŪM CVAS paskirtis</i>	Atlikti nepriklausomą, objektyvią tyrimo, vertinimo ir konsultavimo veiklą siekiant užtikrinti ŽŪM, jos valdymo srityje esančių institucijų, įstaigų ir valstybės įmonių veiklos gerinimą ir efektyvesnę strateginių ir kitų veiklos planų, programų ir procedūrų įgyvendinimą.
<i>ŽŪM CVAS tikslas</i>	Padėti siekti viešojo juridinio asmens veiklos tikslų tobulinant viešojo juridinio asmens valdymą, rizikos valdymą ir vidaus kontrolę.
<i>ŽŪM CVAS uždaviniai</i>	Atlikti ŽŪM, jai pavaldžių ir (arba) jai atskaitingų viešųjų juridinių asmenų vidaus auditą, kurio pagrindiniai uždaviniai: <ul style="list-style-type: none"> - tirti ir vertinti ŽŪM valdymą, rizikos valdymą ir vidaus kontrolę; - tirti ir vertinti ŽŪM, jai pavaldžių ir (arba) jai atskaitingų viešųjų juridinių asmenų gautų ES ir (arba) tarptautinės finansinės paramos lėšų panaudojimo administravimą; - teikti rekomendacijas dėl ŽŪM, jai pavaldžių ir (arba) jai atskaitingų viešųjų juridinių asmenų valdymo, rizikos valdymo ir vidaus kontrolės klausimais; - konsultuoti viešojo juridinio asmens valdymo, rizikos valdymo ir vidaus kontrolės klausimais.

ŽŪM CVAS veiklos organizavimas. ŽŪM CVAS vadovauja ir už skyriaus veiklos tikslo pasiekimą ir uždavinių įgyvendinimą ir tinkamą funkcijų atlikimą atsako skyriaus vedėjas. Jis yra pavaldus ir atskaitingas žemės ūkio ministrui. Vedėjas skyriaus veiklą organizuoja, vadovaudamasis Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo nuostatomis, ŽŪM CVAS nuostatais, kitais teisės aktais, reglamentuojančiais vidaus auditą.

ŽŪM CVAS veikla planuojama vedėjui sudarant ilgalaikį ir metinį ŽŪM CVAS veiklos planus, kuriuos tvirtina žemės ūkio ministras. Ilgalaikis veiklos planas rengiamas 3 metams atsižvelgiant į ŽŪM veiklos tikslus, strateginius planavimo dokumentus, vidaus audito pagrindinius uždavinius, atliktų vidaus auditų rezultatus, vidaus audito visumą. Metinis veiklos planas sudaromas remiantis ilgalaikiu veiklos planu, naujai atsiradusio audituojamų subjektų ir audituojamų sričių rizikingumo ir jų reikšmingumo viešajam juridiniam asmeniui vertinimu, atliktų vidaus auditų rezultatais, personalo ištekliais ir kompetencija. Veiklos planai keičiami, atsižvelgiant į žemės ūkio ministro pasiūlymus, viešojo juridinio asmens vidaus ir išorės aplinkos, veiklos sričių, rizikos ir rizikos

valdymo procesų, programų arba kitus pokyčius. ŽŪM CVAS vadovui įvertinus vidaus ir išorės aplinkos pokytį, naujai atsiradusį audituojamų subjektų ir audituojamų sričių rizikingumą ir jo reikšmingumą ŽŪM veiklai, vidaus auditų temų aktualumą arba dėl kitų priežasčių, metinis ŽŪM CVAS veiklos planas gali būti keičiamas, kai nėra galimybių atlikti jame suplanuotų vidaus auditų. Turi būti užtikrinama pakankama visų audituojamųjų veiklos sričių ir subjektų aprėptis per ne ilgesnį kaip penkerių metų laikotarpį.

Vidaus audito procedūros (planavimas, atlikimas, rezultatų pateikimas, pažangos stebėjimas) atliekamos, vadovaujantis vidaus audito metodikomis, patvirtintomis žemės ūkio ministro įsakymu, ir kitais teisės aktais, reglamentuojančiais ŽŪM CVAS veiklą.

ŽŪM CVAS vedėjo ir vidaus auditorių kvalifikaciniai reikalavimai, teisės ir pareigos yra nustatyti teisės aktuose, žemės ūkio ministro tvirtinamuose pareigybių aprašymuose. Vidaus auditui atlikti ŽŪM CVAS vidaus auditoriai parenkami, atsižvelgiant į numatomo atlikti vidaus audito ir klausimų, kuriais konsultuojama, pobūdį ir sudėtingumą, jų profesinę patirtį. Taip pat gali būti pasitelkiami atitinkamų sričių specialistai (ekspertai).

ŽŪM CVAS vidaus auditoriams yra suteikiamos galimybės siekti nuolatinio profesinio tobulėjimo ir įgyti reikiamą kompetenciją.

ŽŪM CVAS veiklos nepriklausomumas. ŽŪM CVAS vedėjas savarankiškai organizuoja skyriaus darbą pagal žemės ūkio ministro patvirtintus skyriaus nuostatus. ŽŪM CVAS turi teisę pasirinkti vidaus audito tikslus, apimtį ir taikomas vidaus audito procedūras.

ŽŪM CVAS yra nepriklausomas nuo ŽŪM, jai pavaldžių ir (arba) atskaitingų viešųjų juridinių asmenų veiklos ir nėra už jas atsakingas. ŽŪM CVAS yra tiesiogiai pavaldus ir atskaitingas žemės ūkio ministrui, kuris užtikrina vidaus auditorių veiklos ir organizacinį nepriklausomumą ir negali šios valdymo funkcijos perduoti kitiems ŽŪM darbuotojams. ŽŪM CVAS, jo vedėjo ir darbuotojų nepriklausomumas užtikrinamas, vadovaujantis Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymu. ŽŪM CVAS, jo vedėjui, vidaus auditoriui negali būti daromas poveikis, kai yra planuojamas ir atliekamas vidaus auditas ir pateikiami vidaus audito rezultatai. Auditoriai negali dalyvauti veikloje, valdant ar prižiūrint kontrolės sistemas, kurių auditas yra atliekamas. Taip pat jie neturi dalyvauti, nustatant ir įgyvendinant ŽŪM ir jai pavaldžių ir (arba) atskaitingų viešųjų juridinių asmenų vidaus kontrolės politiką, tikrinant ir vertinant veiklą, už kurią jis buvo atsakingas mažiau kaip prieš vienus metus prieš pradėdamas eiti vedėjo, vidaus auditoriaus pareigas.

Auditoriai turi būti nešališki ir neturėti interesų konfliktų audituojamoje veikloje. Prieš pradėdamas atlikti vidaus auditą, vidaus auditorius turi informuoti ŽŪM CVAS vedėją apie aplinkybes, kurios būtų pagrindas suabejoti vidaus audito išvadų ir rekomendacijų objektyvumu. Jeigu

pradėjus vidaus auditą vidaus auditoriui paaiškėja aplinkybių, kurios leistų suabejoti vidaus audito išvadų ir rekomendacijų objektyvumu arba turėtų įtakos jo nepriklausomumui, nedelsiant apie tai turi būti informuojamas CVAS vedėjas.

Nepriklausomas tyrimas. ŽŪM CVAS, atsižvelgdamas į nustatytus reikalavimus, rengia informaciją apie vidaus audito tarnybos veiklą ir ją teikia FM. Taip pat kasmet pagal nustatytus reikalavimus ŽŪM CVAS vedėjas parengia ir pateikia FM ir valstybės kontrolei metinę ŽŪM CVAS veiklos ataskaitą, kurioje teikiama informacija apie valdymą, rizikos valdymą ir vidaus kontrolės veikimą viešajame juridiniame asmenyje. FM metodiškai vadovauja vidaus audito klausimais, analizuoja bei vertina vidaus audito tarnybų veiklą ir teikia rekomendacijas dėl jos tobulinimo.

Skaidrumas. Siekiant užtikrinti audito proceso skaidrumą, vidaus auditas atliekamas vadovaujantis patvirtintomis vidaus audito procedūromis, nustatytomis ŽŪM CVAS vidaus audito metodikose.

Audito proceso valdymas ir įgyvendinimas turi būti skaidrūs visiems susijusiems suinteresuotiems subjektams, visų pirma, užtikrinant visišką skaidrumą tarp CVAS ir audituojamojo subjekto. Apibendrinti vidaus audito rezultatai ar kita susijusi informacija gali būti skelbiami viešai ar teikiami suinteresuotiems asmenims.

Planuojant vidaus auditus ar derinant audito rezultatus, pagal poreikį vykdomos konsultacijos su kitais ŽŪM administraciniais padaliniais. Taip pat vykdomas bendradarbiavimas ir keitimasis informacija, susijusia su vidaus auditų atlikimu, su kitomis Lietuvos Respublikos kompetentingomis institucijomis.

Kokybės vadybos sistemos auditai. Ekoagros yra įdiegta kokybės vadybos sistema atsižvelgiant į standarto LST EN ISO/IEC 17065:2012 „Atitikties įvertinimas. Reikalavimai, keliami produktų, procesų ir paslaugų sertifikavimo įstaigoms“ reikalavimus. Ekoagros atliekami vidaus kokybės vadybos sistemos auditai.

Vidaus auditų tikslas yra užtikrinti periodišką, sistemingą ir planingą vidaus auditų atlikimą, siekiant patikrinti vadybos sistemos atitikimą standartų LST EN ISO/IEC 17065:2012 ir LST ISO 37001:2017 atitiktį, o taip pat siekiant įvertinti kokybės vadybos sistemos efektyvumą Ekoagros naudojamoms sertifikavimo schemoms:

- ekologinės žemės ūkio ir maisto produktų gamybos sertifikavimo pagal ES teisės aktus nustatančius reikalavimus tokiai gamybai;

- ekologinės gamybos sertifikavimą pagal Jungtinių Amerikos valstijų žemės ūkio departamento nacionalinę ekologijos programą;
- ekologinės gamybos tikrinimą pagal Šveicarijos ekologinių ūkių federacijos „BioSuisse“ standartą;
- pagal nacionalinę maisto kokybės sistemą pagamintų produktų sertifikavimą pagal produktų pripažinimo taisyklės, patvirtintas Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2022 m. gegužės 20 d. įsakymu Nr. 3D-351.

Auditoriai atliekami ne rečiau kaip kartą per 12 mėnesių pagal Ekoagros vidaus auditų procedūrą PR-02.

Išorės auditoriai. Ekoagros išorės veiklos auditus atlieka Žemės ūkio ministerija, Europos Komisija, kai audituoja ekologinės gamybos ir ženklavimo sistemos veikimą Lietuvoje.

4.5. KONTROLĖS SISTEMOS PAGAL SEKTORIUS

4.5.1. MAISTAS, MAISTO SAUGA, VIENTISUMAS IR VISAVERTIŠKUMAS BET KURIUO GAMYBOS, PERDIRBIMO IR PLATINIMO ETAPU, ĮSKAITANT TAISYKLES, KURIOMIS SIEKIAMA UŽTIKRINTI SAŽININGĄ PREKYBOS PRAKTIKĄ IR APSAUGOTI VARTOTOJŲ INTERESUS IR INFORMACIJĄ JIEMS, IR SU MAISTU BESILIEČIANČIŲ MEDŽIAGŲ IR GAMINIŲ GAMYBA IR NAUDOJIMAS

Valstybinių institucijų kompetencija

ŽŪM

- formuoja valstybės politiką kaimo plėtros, žemės ir maisto ūkio srityse, maisto produktų ir jų žaliavų kokybės, ekologiškų žemės ūkio ir maisto produktų gamybos, Lietuvoje gaminamų produktų konkurencingumo tarptautinėje rinkoje didinimo srityse, organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja šios politikos įgyvendinimą;
  - nustato maisto, gaminamo pagal ES ir (ar) Lietuvos Respublikos pripažintas kokybės sistemas, maisto sudėties ir kokybės, maistui skirtų augalų auginimo, tiekimo rinkai ir augalų apsaugos produktų naudojimo ir kontrolės privalomuosius reikalavimus;
    - nustato specialiuosius maisto ženklavimo reikalavimus;
    - pati ar per įgaliotas institucijas atlieka šviežių vaisių ir daržovių kokybės reikalavimų įgyvendinimo kontrolę.

SAM

- formuoja valstybės politiką maisto, su besiliečiančių medžiagų ir gaminių saugos ir su maistu ir mityba susijusių ligų prevencijos srityse ir koordinuoja jos įgyvendinimą;
- reglamentuoja, kiek tai neprieštaruja ES teisės aktams, geriamojo vandens (įskaitant natūralų mineralinį vandenį ir šaltinio vandenį) saugą ir kokybę, teršalų, maisto priedų, fermentų, kvapiųjų medžiagų, ekstrahentų, maisto papildų, maisto papildymo vitaminais, mineralais ir kitomis medžiagomis, kūdikiams ir mažiems vaikams skirtų maisto produktų, specialiosios medicininės paskirties maisto produktų ir viso paros raciono pakaitalų svoriui kontroliuoti, apdoroto jonizuojančiąja spinduliuote, genetiškai modifikuoto, naujo maisto, su maistu besiliečiančių gaminių ir medžiagų saugą, bendruosius maisto higienos ir informacijos apie maistą teikimo vartotojams (įskaitant teiginių apie maisto produktų sveikumą ir maistingumą vartojimą) reikalavimus, maistą tvarkančių fizinių asmenų sveikatos, sveikatos tikrinimo, privalomųjų higienos ir sveikos mitybos žinių reikalavimus ir šių žinių įgijimo tvarką;
- nustato tikslinių grupių maitinimo organizavimo reikalavimus, rekomenduojamas paros maistinių medžiagų ir energijos normas, derina kitų institucijų parengtas mitybos normas, atlieka gyventojų mitybos, su ja susijusio sergamumo ir gyventojų mitybos raštingumo stebėseną, rengia sveikos mitybos rekomendacijas, ugdo sveikos mitybos įgūdžius, rengia ir tvirtina programas, skirtas gyventojų mitybai gerinti.

VATŽŪM vykdo vaisių ir daržovių atitikties prekybos standartams ir tam tikrų perdirbtų vaisių ir daržovių produktų atitikties minimaliesiems prekybos reikalavimams patikras juos eksportuojant bei vaisių ir daržovių atitikties prekybos standartams patikras juos importuojant.

VMVT

- įgyvendina maisto saugos, kokybės ir tvarkymo priežiūros ir maistui skirtų gyvūnų sergamumo mažinimo politiką, atsako už skubaus įspėjimo apie pavojų dėl maisto teikimą;
- nustato specialius maisto, įvežamo į ES, saugos, maisto tvarkymo ir pateikimo į rinką higienos reikalavimus ir jų laikymosi kontrolės tvarką;
- atlieka maistui auginamų gyvūnų, maisto žaliavų ir maisto užterštumo kenksmingomis medžiagomis, įskaitant pesticidus ir kitus teršalus, stebėseną (monitoringą);
- priima sprendimus dėl konfiskuotų, kontrabandos būdu ir be kilmės, kokybės ir saugos atitikties dokumentų įvežtų maisto produktų tolesnio panaudojimo;
- atlieka maisto saugos ir kokybės tikrinimą;

- nustato tvarką ir ūkio subjekto prašymu išduoda leidimus maisto tvarkymo subjektų laboratorijoms, atliekančioms maisto žaliavų, produktų tyrimus, išskyrus laboratorijas, akredituotas šiems tyrimams teisės aktų nustatyta tvarka;
- nustato tvarką ir išduoda leidimus geriamojo vandens tiekėjų laboratorijoms, atliekančioms geriamojo vandens saugos ir kokybės tyrimus, išskyrus laboratorijas, akredituotas šiems tyrimams teisės aktų nustatyta tvarka;
- nustato tvarką ir pripažįsta Lietuvos Respublikos rinkai teikiamą natūralų mineralinį vandenį ir išduoda natūralaus mineralinio vandens pripažinimo Lietuvos Respublikoje pažymėjimą;
- nustato tvarką ir notifikuoja maisto papildus ir specialios paskirties maisto produktus;
- vykdo ES ir nacionalinių teisės aktų nustatytą su maistu besiliečiančių gaminių ir medžiagų gamybos, perdirbimo, tiekimo rinkai ir įvežimo į ES reikalavimų valstybinę kontrolę.

Prioritetai

1. Vartotojų ir gamintojų žinių apie reikalavimus, taikomus išskirtinės kokybės maisto produktams ir jų ženklavimui stiprinimas.
2. Oficialios valstybinės kontrolės informacinės sistemos sukūrimas, ūkio subjektų rizikos vertinimo, kontrolės ir mėginių atrinkimo planavimo procesų automatizavimas, siekiant didžiausią dėmesį nukreipti ten, kur ūkio subjektų veikla kelia didžiausią žalos riziką.
3. Lietuvos mokslo institucijų įtraukimas į sprendimų priėmimo procesus, ypač kai reikia įvairiapusių specialiųjų žinių ar ekspertinės pagalbos nagrinėjant ir vertinant naujus pavojus maisto saugai ir pan.

Uždavinys

Veiksmingai valdyti ir mažinti rizikas visuomenės sveikatai, kylančias dėl maisto, vandens, su maistu besiliečiančių medžiagų, pašarų ir veterinarinių produktų tvarkymo saugos.

Priemonė

Vykdyti efektyvią maisto, geriamojo vandens, su maistu besiliečiančių medžiagų, pašarų tvarkymo ir veterinarinę veiklą vykdančių ūkio subjektų priežiūrą.

Kriterijus	Kriterijų reikšmės (proc.)		
	2025 m.	2026 m.	2027 m.
Rizikingiausių ūkio subjektų patikrinimo dalis nuo visų patikrinimų pagal veiklos sritis (<i>ne mažiau nei x procentų ataskaitiniais metais</i>) (proc.)	50,0	50,0	50,0
Maisto, su maistu besiliečiančių medžiagų ir pašarų saugos incidentų, tenkančių 100 tūkst. gyventojų, skaičius (vnt.)	6,0	5,5	5

Užtikrinti maisto, su maistu besiliečiančių gaminių stebėsenos ir kontrolės mėginių tyrimo planų įgyvendinimą (proc.)	100,0	100,0	100,0
Užtikrinti valstybinės kontrolės planų maisto, su maistu besiliečiančių gaminių srityse įgyvendinimą (proc.)	100,0	100,0	100,0

Negyvūninio maisto tvarkymo subjektų patvirtinimas ir registravimas

VMVT, vadovaudamasi VMVT direktoriaus įsakymu patvirtinta procedūra, vykdo negyvūninio maisto tvarkymo subjektų patvirtinimą ir registravimą. Procedūra nustato daigus auginančių maisto tvarkymo subjektų patvirtinimo, atsisakymo suteikti patvirtinimą, patvirtinimo panaikinimo ir maisto tvarkymo subjektų registravimo, atsisakymo registruoti, registracijos galiojimo sustabdymo, registracijos galiojimo sustabdymo panaikinimo ir registravimo galiojimo panaikinimo ir maisto tvarkymo subjektų ūkinės komercinės veiklos sąlygų laikymosi tvarką.

Daigus auginantys maisto tvarkymo subjektai turi būti patvirtinti, o kiti maisto tvarkymo subjektai, vykdantys maisto tvarkymo veiklą (-as), – registruoti ir įtraukti į VMVT tvarkomą Maisto tvarkymo subjektų sąrašą, suteikiant atpažinimo numerį.

Maisto tvarkymo subjektą patvirtina ir įtraukia į VMVT tvarkomą Maisto tvarkymo subjektų sąrašą VMVT Paslaugų departamento CLIS vadovo įsakymu. Maisto tvarkymo subjektą registruoja ir įtraukia į VMVT tvarkomą Maisto tvarkymo subjektų sąrašą VMVT Paslaugų departamento skyriaus vadovo įsakymu. Maisto tvarkymo subjektas patvirtinamas ir registruojamas neterminuotam laikui.

Informacija apie VMVT patvirtintus ir registruotus negyvūninio maisto tvarkymo subjektus skelbiama viešai VMVT interneto svetainėje: <https://vmvt.lt/opendata/mtsr/>

Gyvūninio maisto tvarkymo subjektų patvirtinimas ir registravimas

VMVT, vadovaudamasi VMVT direktoriaus įsakymu patvirtinta procedūra, vykdo gyvūninio maisto tvarkymo subjektų, tvarkančių ir (ar) tiekiančių rinkai gyvūninį maistą, patvirtinimą ir registravimą. Procedūra nustato gyvūninio maisto tvarkymo subjektų patvirtinimo, atsisakymo suteikti patvirtinimą, laikinojo patvirtinimo, patvirtinimo ir laikinojo patvirtinimo panaikinimo, registravimo, atsisakymo registruoti, registravimo galiojimo sustabdymo, registravimo galiojimo sustabdymo panaikinimo ir registravimo panaikinimo tvarką.

Gyvūninio maisto tvarkymo subjektui patvirtinimas ar laikinasis patvirtinimas yra suteikiamas ir panaikinamas, subjekto duomenų keitimas ar papildymas įforminamas VMVT Paslaugų departamento CLIS vadovo įsakymu. Gyvūninio maisto tvarkymo subjektas registruojamas, jo registravimas sustabdomas ar panaikinamas, subjekto duomenų keitimas ar papildymas įforminamas VMVT Paslaugų departamento skyriaus vadovo įsakymu.

Gyvūninio maisto tvarkymo subjektas patvirtinamas ir registruojamas neterminuotam laikui. Informacija apie VMVT patvirtintus ir registruotus gyvūninio maisto tvarkymo subjektus skelbiama viešai VMVT interneto svetainėje: <http://vetlt1.vet.lt/vepras/>

Maisto tvarkymo subjektų rizikos vertinimas

Maisto tvarkymo subjektų suskirstymas į rizikos grupes vykdomas pagal VMVT direktoriaus įsakymu patvirtintą procedūrą. Maisto tvarkymo subjektai yra vertinami ir suskirstomi į rizikos grupes, atsižvelgiant į vykdomo maisto tvarkymo procesą, tvarkomus produktus, veiklos apimtį, vartotojo tipą, savikontrolės sistemą, valstybinės kontrolės rezultatus ir kitus veiksnius.

Taikymo sritis: maisto (gyvūninio ir negyvūninio maisto, geriamojo vandens) gamyba, įskaitant pirminę gamybą, prekyba (didmeninė ir mažmeninė) ir viešasis maitinimas.	
Rizikos grupė	Patikrinimų dažnumas
Padidinta	1 kartą per metus
Vidutinė	1 kartą per 2 metus
Maža	1 kartą per 3 metus
Labai maža	1 kartą per 6 metus

Žemės ūkio veiklą vykdančių ūkio subjektų (t. y. laikančių ūkinius gyvūnus, vykdančių pirminę pašarų, gyvūninio (pieno, medaus, kiaušinių) ir negyvūninio maisto gamybą), kurie turi būti patikrinti planuojamu laikotarpiu, atranką vykdo VĮ ŽŪDC ir NMA pagal institucijų (VMVT, NMA, VĮ ŽŪDC) suderintus ūkio subjektų atrankos rizikos vertinimo kriterijus.

Maisto tvarkymo subjektų valstybinė kontrolė

Cenrinis lygmeniu. Už maisto tvarkymo subjektų valstybinės kontrolės koordinavimą atsakingi VMVT PD ir VMVT PKD. NMVRVI atlieka maisto produktų laboratorinius tyrimus.

VMVT PD yra atsakingas už gyvūninio maisto (mėsos ir jos produktų, žuvies ir jos produktų, pieno ir pieno produktų, kiaušinių ir kiaušinių produktų, medaus, SKVN, SGN, GN ir GTG gyvūninių produktų, pirminės gyvūninio maisto gamybos ir kt.) ir už negyvūninio maisto gamybos (įskaitant pirminę gamybą), viešojo maitinimo, didmeninės ir mažmeninės maisto produktų prekybos (įskaitant internetinę), viešai tiekiamo geriamojo vandens, rinkoje esančių produktų su SKVN, SGN, GN ir GTG valstybinės kontrolės vykdymo koordinavimą.

VMVT Paslaugų departamentas yra atsakingas už nuolatinės valstybinės veterinarinės priežiūros skerdyklose valstybinės kontrolės vykdymo koordinavimą. VMVT Paslaugų departamento CLIS įgyvendina maisto papildų ir pradinio maitinimo kūdikių mišinių, specialios medicininės paskirties maisto produktų notifikavimo funkciją.

Maisto tvarkymo subjektų valstybinė kontrolė apima:

- ūkio subjektų rizikos vertinimą (ūkio subjektų priskyrimą atitinkamai rizikos grupei);
- valstybinės kontrolės planavimą, atsižvelgiant į rizikos vertinimo duomenis;
- ūkio subjektų konsultavimą;
- patikrinimų atlikimą;
- savikontrolės sistemų (GGP, GHP ir RVASVT principais grindžiamų procedūrų)

vertinimą;

- mėginių ėmimą, analizę ir vertinimą;
- trūkumų šalinimo kontrolę;
- poveikio priemonių taikymą.

Regioniniu lygmeniu. Maisto tvarkymo subjektų kontrolę vykdo VMVT PD skyriai. VMVT PD skyrių darbuotojai, vykdo valstybinę kontrolę maisto tvarkymo subjektuose, vadovaudamiesi VMVT direktoriaus įsakymais patvirtintais vidaus kokybės vadybos sistemos dokumentais (programomis, darbo instrukcijomis), VMVT nurodymais dėl valstybinės kontrolės atlikimo, mėginių atrinkimo ir kitais vidaus norminiais dokumentais.

VMVT Paslaugų departamento skyriai yra atsakingi už nuolatinės valstybinės veterinarinės priežiūros skerdyklose valstybinės kontrolės vykdymo kontrolę, už gyvūninio ir negyvūninio maisto siuntų eksporto valstybinę kontrolę ir sertifikatų išdavimą.

Pagrindinės VMVT skyrių veiklos kryptys, patikrinimų ir planuojamų atrinkti mėginių apimtys maisto tvarkymo subjektuose yra išdėstomi specialiuose metiniuose valstybinės maisto kontrolės planuose ir VMVT PD skyrių metiniuose kontrolės planuose.

Visi maisto tvarkymo subjektų valstybinės kontrolės duomenys yra suvedami į informacines duomenų bazines: negyvūninio maisto tvarkymo subjektų valstybinės kontrolės duomenys kaupiami Maisto kontrolės informacinėje sistemoje FIS (angl. *Food Information System*), gyvūninio maisto tvarkymo subjektų valstybinės kontrolės duomenys – Gyvūninio maisto kontrolės informacinę sistemoje GMKIS (angl. *Animal Food Control Information System*).

SPECIALIEJI VALSTYBINĖS MAISTO KONTROLĖS PLANAI

Nacionalinis rizika grindžiamos farmakologiškai aktyvių medžiagų liekanų kontrolės planas

VMVT kasmet rengiamas Nacionalinis rizika grindžiamos farmakologiškai aktyvių medžiagų liekanų kontrolės planas, kurio tikslas - vykdyti farmakologiškai aktyvių medžiagų, kurias leidžiama naudoti kaip veterinarinius vaistus arba kaip pašarų priedus, ir draudžiamų arba neleidžiamų naudoti farmakologiškai aktyvių medžiagų naudojimo ir jų liekanų gyvuose maistiniuose gyvūnuose ir gyvūniniuose produktuose valstybinę kontrolę Lietuvos Respublikos teritorijoje.

Planas yra tvirtinamas VMVT direktoriaus įsakymu.

Nacionalinis rizika grindžiamo farmakologiškai aktyvių medžiagų liekanų kontrolės planas nustato kompetentingas institucijas, dalyvaujančias rengiant ir vykdant šį planą, valstybinių mėginių atrinkimo ir ėmimo tvarką, mėginių atrinkimo kriterijus, veiksmus, nustačius neatitikimų teisės aktų reikalavimus, ataskaitų teikimo tvarką.

Nacionalinis rizika grindžiamas farmakologiškai aktyvių medžiagų liekanų kontrolės planas rengiamas įgyvendinant Reglamento (ES) Nr. 2022/1646 ir Reglamento (ES) Nr. 2022/1644 reikalavimus, atsižvelgiant į reikalavimų neatitinkančiais farmakologiškai aktyvių medžiagų liekanų stebėsenos tyrimo rezultatais Lietuvoje ir visoje ES, RASFF pranešimais ir Lietuvoje parduotų veterinarinių antibiotikų kiekių duomenimis, planui įgyvendinti skirtas lėšas.

Nacionalinis atsitiktinės atrankos būdu vykdomos farmakologiškai aktyvių medžiagų liekanų priežiūros planas

VMVT kasmet rengiamas Nacionalinis atsitiktinės atrankos būdu vykdomos farmakologiškai aktyvių medžiagų liekanų priežiūros planas, kurio tikslas – užtikrinti, kad atsitiktinės atrankos būdu būtų vykdoma farmakologiškai aktyvių medžiagų, kurias leidžiama naudoti kaip veterinarinius vaistus arba kaip pašarų priedus, ir draudžiamų arba neleidžiamų naudoti farmakologiškai aktyvių medžiagų stebėsenos ir kontrolė Lietuvos Respublikos teritorijoje.

Planas yra tvirtinamas VMVT direktoriaus įsakymu.

Nacionalinis atsitiktinės atrankos būdu vykdomos farmakologiškai aktyvių medžiagų liekanų priežiūros planas nustato kompetentingas institucijas, dalyvaujančias rengiant ir įgyvendinant šį planą, mėginių atrinkimo strategiją.

Nacionalinis atsitiktinės atrankos būdu vykdomos farmakologiškai aktyvių medžiagų liekanų priežiūros planas rengiamas įgyvendinant Reglamento (ES) Nr. 2022/1646 ir Reglamento (ES) Nr. 2022/1644 reikalavimus, planui įgyvendinti skirtas lėšas.

Maisto, geriamojo vandens ir su maistu besiliečiančių gaminių ir medžiagų valstybinių mėginių atrinkimo laboratoriniams tyrimams planas

Maisto, geriamojo vandens ir su maistu besiliečiančių gaminių ir medžiagų valstybinių mėginių atrinkimo laboratoriniams tyrimų planas rengiamas kasmet ir tvirtinamas VMVT direktoriaus įsakymu.

Maisto, geriamojo vandens ir su maistu besiliečiančių gaminių ir medžiagų valstybinių mėginių atrinkimo laboratoriniams tyrimams plano tikslas:

- nustatyti, ar maisto produktų ir geriamojo vandens biologinė ir (arba) cheminė tarša neviršija teisės aktuose nustatytų tiriamųjų rodiklių ribų;
- nustatyti maisto produktų sudėties, kokybės ir ženklinimo atitiktį privalomiesiems teisės aktų reikalavimams;
- nustatyti galimus maisto produktų klastojimo atvejus;
- nustatyti, ar su maistu besiliečiantys gaminiai ir medžiagos atitinka jiems keliamus reikalavimus, ar į maisto produktus neišsiskiria tokių jų sudedamųjų medžiagų kiekių, kurie keltų pavojų žmonių sveikatai ar nepriimtinais pakeistų maisto sudėtį arba pablogintų jo juslines savybes;
- nustatyti į Lietuvos Respubliką iš kitų Europos Sąjungos valstybių narių ir ne Europos Sąjungos šalių įvežamų maisto produktų ir su maistu besiliečiančių gaminių ir medžiagų atitiktį teisės aktuose nustatytiems privalomiesiems saugos, kokybės ir ženklinimo reikalavimams;
- nustatyti, ar maisto produktai, įtraukti į Europos Komisijos tvarkomus Sąjungos geografinių nuorodų registrą ir Sąjungos garantuotų tradicinių gaminių registrą, atitinka maisto produkto specifikacijoje nustatytas juslines ir fizikines – chemines savybes;
- vykdyti tam tikrų maisto priedų ir kvapiųjų medžiagų stebėseną maisto produktuose, siekiant surinkti jų suvartojimo su maisto produktais duomenis;
- nustatyti, ar Lietuvos Respublikoje pagaminti ir į ne Europos Sąjungos šalis eksportuojami gyvūninės kilmės maisto produktai atitinka Europos Sąjungos ir (arba) šalies importuotojos keliamus maisto saugos ir kokybės reikalavimus;
- ištirti vartotojų skundus ir per maistą plintančių infekcijų protrūkius, galimai kilusius dėl nesaugaus maisto (siejamus su netinkama maisto tvarkymo subjektų veikla);
- nustatyti, ar maisto tvarkymo subjektuose įdiegta savikontrolės sistema, paremta rizikos veiksnių analizės ir svarbiųjų valdymo taškų principais arba gera higienos praktika, yra tinkamai taikoma siekiant užtikrinti maisto produktų atitiktį teisės aktuose nustatytiems privalomiesiems maisto saugos, kokybės ir ženklinimo reikalavimams.

Maisto, geriamojo vandens ir su maistu besiliečiančių gaminių ir medžiagų valstybinių mėginių atrinkimo laboratoriniams tyrimams planas nustato VMVT atliekamų maisto produktų (taip pat maisto tvarkymo aplinkos paviršių), geriamojo vandens ir su maistu besiliečiančių gaminių ir medžiagų valstybinių mėginių atrinkimo, pristatymo tyrimams ir tyrimų atlikimo NMVRVI, UAB „Pieno tyrimai“ ir NVSPL tvarką ir keitimąsi tyrimų duomenimis.

Gyvūninio maisto produktų taršos kontrolės planas

VMVT Gyvūninių maisto produktų taršos kontrolės planas rengiamas kasmet ir tvirtinamas VMVT direktoriaus įsakymu.

Gyvūninio maisto produktų taršos kontrolės planas nustato kompetentingas institucijas, dalyvaujančias rengiant ir vykdant šį planą, tikrintinų teršalų arba teršalų grupių, pesticidų liekanų ir produktų grupių derinius, gyvūninio maisto produktų mėginių skaičių ir rūšį, jų atrinkimo ir paėmimo, tyrimų ir ataskaitų teikimo tvarką.

Gyvūninių maisto produktų taršos kontrolės planas rengiamas įgyvendinant Reglamento (ES) Nr. 2022/931, Reglamento (ES) Nr. 2022/932, Reglamento (ES) Nr. 2021/2244, Reglamento (ES) Nr. 2021/1355 reikalavimus, vadovaujantis ES reglamentų ir rekomendacijų ir kitų teisės aktų nuostatomis ir atsižvelgiant į teisės aktais nustatytas didžiausias leidžiamas koncentracijas arba kitas reglamentuojamas koncentracijas, teisės aktų neatitinkančių mėginių nustatymo atvejus Lietuvoje, kitose Europos Sąjungos šalyse ir trečiojoje šalyse praneštus per skubių pranešimų apie nesaugų maistą ir pašarus (RASFF) sistemą, akredituotų ir validuotų laboratorinių metodų ir analizės standartų prieinamumą Lietuvoje, galimą riziką vartotojams arba tam tikroms gyventojų grupėms, kylantią dėl maiste esančių teršalų ar pesticidų liekanų suvartojimo, atsižvelgiant į atitinkamą iš Europos maisto saugos tarnybos gautą informaciją, arba, jei tokios informacijos nėra, į kitus informacijos šaltinius, pvz., mokslinius leidinius ar nacionalinius rizikos vertinimus, maisto produktų suvartojimo duomenis, Valstybės duomenų agentūros pateiktus produktų gamybos (praėjusių metų arba ne senesnius kaip priešpaskutinių metų) duomenis, ankstesnių gyvūninių maisto produktų taršos kontrolės planų rezultatus.

Augalinio maisto produktų taršos kontrolės planas

VMVT Augalinio maisto produktų taršos kontrolės planas rengiamas kasmet ir tvirtinamas VMVT direktoriaus įsakymu.

Augalinio maisto produktų taršos kontrolės planas nustato VMVT valstybinės kontrolės metu atrinktų augalinio maisto produktų mėginių ėmimo tvarką, nustatinėjamas medžiagas, tyrimų atlikimo tvarką ir mėginių, kuriuos turi paaimti VMVT atsakingi pareigūnai, skaičių.

Augalinio maisto produktų taršos kontrolės planas rengiamas įgyvendinant Reglamento (ES) Nr. 2022/931, Reglamento (ES) Nr. 2022/932, Reglamento (ES) Nr. 2021/2244, Reglamento (ES) Nr. 2021/1355 reikalavimus, vadovaujantis ES reglamentų ir rekomendacijų ir kitų teisės aktų nuostatomis, atsižvelgiant į RASFF sistemos pranešimų ir vartotojų skundų analizės duomenis, turimais maisto produktų suvartojimo statistiniais duomenimis, vaisių ir daržovių importo duomenis, kitų institucijų pateiktą informaciją ar rekomendacijas, praėjusių metų valstybinių mėginių tyrimų analizės duomenis, VMVT padalinių pateiktais pasiūlymais, gautą informaciją iš VATŽŪM apie augintojus, naudojančius neregistruotus LR augalų apsaugos produktus, produktų, kuriuose augalų apsaugos produktų naudojimas yra griežtai apribotas (ekologiškų produktų) kontrolės duomenis, NMVRVI augalinio maisto mėginių laboratorinių tyrimų poveikio sveikatai vertinimo rezultatus, planui įgyvendinti skirtas lėšas.

SU MAISTU BESILIEČIANČIŲ GAMINIŲ IR MEDŽIAGŲ SAUGA

Ūkio subjektų, Lietuvos Respublikoje gaminančių ir (ar) rinkai tiekiančių su maistu besiliečiančius gaminius ir medžiagas, notifikavimas

VMVT, pagal kompetenciją vykdo MBM gamintojų ir (ar) tiekėjų, Lietuvos Respublikoje gaminančių ir Lietuvos Respublikos rinkai tiekiančių MBM (pvz., žaliavas, tarpinius ir gatavus gaminius ir medžiagas (pvz., maisto gamybos įrangą, virtuvės ir stalo įrankius ir indus, maisto pakuotes ir kt.) notifikavimo procedūras ir tvarko su maistu besiliečiančių gaminių ir medžiagų gamintojų ir tiekėjų duomenų bazę, kuri skelbiama viešai VMVT interneto svetainėje: <http://www.vet.lt/fcm/index.php>

Notifikavimas vykdomas vadovaujantis VMVT direktoriaus įsakymais patvirtintomis procedūromis. Notifikavimo procedūrą atlieka VMVT Paslaugų departamento CLIS.

Ūkio subjektų, Lietuvos Respublikoje gaminančių ir (ar) rinkai tiekiančių su maistu besiliečiančius gaminius ir medžiagas, rizikos vertinimas

MBM gamybos subjektai skirstomi į rizikos grupes, atsižvelgiant į MBM grupes, veiklos pobūdį, MBM paskirtis, GGP įgyvendinimo būklę.

MBM tiekėjai skirstomi į rizikos grupes, atsižvelgiant į MBM grupes, veiklos pobūdį, MBM paskirtis, MBM kilmės šalis.

Planuojamų patikrinimų dažnumas numatomas, atsižvelgiant į ūkio subjekto rizikos vertinimo rezultatus.

Taikymo sritis: Ūkio subjektai, Lietuvos Respublikoje gaminantys ir rinkai tiekiantys su maistu besiliečiančius gaminius ir medžiagas	
Rizikos grupė	Patikrinimų dažnumas
Padidinta	1 kartą per metus
Vidutinė	1 kartą per 2 metus
Maža	1 kartą per 3 metus

Ūkio subjektų, Lietuvos Respublikoje gaminančių ir (ar) rinkai tiekiančių su maistu besiliečiančius gaminius ir medžiagas, valstybinė kontrolė

Valstybinės MBM kontrolės tikslas – užtikrinti, kad medžiagos ir gaminiai, įskaitant veikliąsias ir protingąsias žaliavas ir gaminius, būtų gaminami laikantis GGP, kad juos naudojant įprastomis ar numanomomis sąlygomis į maisto produktus neišsiskirtų tokie sudedamųjų medžiagų kiekiai, kurie galėtų kelti pavojų žmonių sveikatai arba nepriimtinais pakeisti maisto sudėtį, arba pabloginti jo juslines savybes.

MBM gamintojų ir tiekėjų ir MBM kontrolę gyvūninio ir negyvūninio maisto tvarkymo subjektuose vykdo VMVT PD skyrių darbuotojai.

4.5.2. TYČINIS GENETIŠKAI MODIFIKUOTŲ ORGANIZMŲ IŠLEIDIMAS Į APLINKĄ MAISTO IR PAŠARŲ GAMYBOS TIKSLU

Valstybinių institucijų kompetencija

AM

- priima pranešimus iš fizinių ir juridinių asmenų apie GMO ir genetiškai modifikuotus produktus;
- kartu su SAM ir VMVT nustato GMO klasifikavimo kriterijus;
- kaupia ir tvarko genetiškai modifikuotų organizmų ir genetiškai modifikuotų produktų duomenų bazę;
- sudaro ir koordinuoja GMO valdymo priežiūros komiteto ir GMO ekspertų komiteto darbą;
- nustato modifikacijos metodus, kuriuos taikant įvyksta arba neįvyksta genetinių modifikacijų;
- atlieka GMO išleidimo į aplinką kontrolę;
- atlieka GMO arba organizmų riboto naudojimo kontrolę.

ŽŪM

- dalyvauja atliekant GMO ir genetiškai modifikuotų produktų rizikos žemės ūkiui įvertinimą.

SAM

- kartu su VMVT nustato maisto, kuriame yra GMO arba kuris iš jų susideda ar yra iš jų pagamintas, privalomuosius saugos reikalavimus;
- nustatyta tvarka atlieka GMM saugos ekspertizę;
- nustato maisto, kuriame yra GMO arba kuris iš jų susideda ar yra iš jų pagamintas, saugos ekspertizės tvarką;
- kartu su VMVT nustato produktų saugos ekspertizės atlikimo tvarką;
- nustato medicininių gaminių, vaistų, kurių sudėtyje yra GMO ar kurie yra iš jų pagaminti, priėmimo naudoti, registravimo ir naudojimo tvarką, išskyrus veterinarinius gaminius ir veterinarijos vaistus;
- pagal kompetenciją atlieka GMO ir genetiškai modifikuotų produktų tiekimo rinkai saugos kontrolę ir rinkos priežiūrą.

VMVT

- nustatyta tvarka atlieka genetiškai modifikuotų produktų saugos ekspertizę;
- nustato veterinarinių gaminių, veterinarinės įrangos, veterinarijos vaistų, kurių sudėtyje yra GMO ar kurie yra iš jų pagaminti, priėmimo, registravimo ir naudojimo tvarką;
- pagal kompetenciją atlieka GMO ir genetiškai modifikuotų produktų tiekimo rinkai saugos kontrolę ir rinkos priežiūrą;
- atlieka veterinarinės paskirties gaminių ir preparatų, prekinių pašarų, kurių sudėtyje yra GMO ar kurie yra iš jų pagaminti, saugos kontrolę;
- vykdo tyčinio GMO išleidimo į aplinką pašarų gamybos tikslu valstybinę priežiūrą pagal Reglamento (ES) Nr. 2017/625 1 straipsnio 2 dalies b punktą.

VATŽŪM

- vykdo žmonių maistui ir gyvūnų pašarams neskirtų genetiškai modifikuotų augalų, augalinių produktų ir dauginamosios medžiagos kontrolę bei tokių augalų, augalinių produktų ir dauginamosios medžiagos siuntų bei pasėlių, kuriuose galėtų būti GMO, stebėseną.

Prioritetas

Mažinti našta ūkio subjektams, orientuotis į ūkio subjektų konsultavimą, žinių sklaidimą visuomenei, periodiškai organizuoti ūkio subjektams konsultacijas, rengti susitikimų (konsultacijų) dienas.

Uždavinys

Siekti užtikrinti aukštą žmonių sveikatos, gyvūnų sveikatos ir gerovės, aplinkos ir vartotojų interesų apsaugos lygį genetiškai modifikuoto maisto ir pašarų atžvilgiu.

Priemonė

Užtikrinti tinkamą augalų dauginamosios medžiagos siuntų tiekimo rinkai kontrolę ir atsekamumą

Kriterijus	Kriterijų reikšmės (proc.)		
	2025 m.	2026 m.	2027 m.
Planinių patikrinimų įgyvendinimas, siekiant užkirsti kelią neteisėtam GMO patekimui į aplinką su augalų dauginamąja medžiaga (proc.)	100,0	100,0	100,0

Ūkio subjektų valstybinė kontrolė

VMVT GMM ūkio subjektų rizikos vertinimas atliekamas, valstybinė kontrolė planuojama ir vykdoma vadovaujantis principais ir procedūromis aprašytais 4.5.1 skyriuje.

Vadovaujantis Įvežamų į Lietuvos Respubliką, vežamų per ją į kitas Europos Sąjungos šalis, taip pat vežamų tranzitu žmonių maistui ir gyvūnų pašarams neskirtų genetiškai modifikuotų augalų, augalinių produktų ir dauginamosios medžiagos bei tokių augalų, augalinių produktų ir dauginamosios medžiagos krovinių, kuriuose galėtų būti genetiškai modifikuotų organizmų, kontrolės ir stebėsenos taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2015 m. kovo 24 d. įsakymu Nr. 3D-210 „Dėl Įvežamų į Lietuvos Respubliką, vežamų per ją į kitas Europos Sąjungos šalis, taip pat vežamų tranzitu žmonių maistui ir gyvūnų pašarams neskirtų genetiškai modifikuotų augalų, augalinių produktų ir dauginamosios medžiagos bei tokių augalų, augalinių produktų ir dauginamosios medžiagos krovinių, kuriuose galėtų būti genetiškai modifikuotų organizmų, kontrolės ir stebėsenos taisyklių patvirtinimo ir kai kurių žemės ūkio ministro įsakymų pripažinimo netekusiais galios“, VATŽŪM specialistai vykdo įvežamų į Lietuvos Respubliką, vežamų per ją į kitas Europos Sąjungos šalis, taip pat vežamų tranzitu žmonių maistui ir gyvūnų pašarams neskirtų genetiškai modifikuotų augalų, augalinių produktų ir dauginamosios medžiagos krovinių bei tokių augalų, augalinių produktų ir dauginamosios medžiagos krovinių, kuriuose galėtų būti GMO, kontrolę ir stebėseną. Siekiant išsiaiškinti, ar šių kultūrų kroviniuose nėra GMO priemaišų, imami krovinių mėginiai genetinės modifikacijos tyrimams.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2014 m. gruodžio 2 d. įsakymu Nr. 3D-919 „Dėl Genetiškai modifikuotų augalų pasėlių, žmonių maistui ir gyvūnų pašarams neskirtų genetiškai modifikuotų augalų, augalinių produktų ir dauginamosios medžiagos siuntų kontrolės bei pasėlių, augalų, augalinių produktų ir dauginamosios medžiagos siuntų, kuriose galėtų būti genetiškai modifikuotų organizmų, stebėsenos ir žemės ūkio ministro 2004 m. rugsėjo 14 d. įsakymo Nr. 3D-515 pripažinimo netekusiu galios“, VATŽŪM:

1. vykdo genetiškai modifikuotų augalų pasėlių, medelynų bei augynų kontrolę ir pasėlių, medelynų bei augynų, kuriuose galėtų būti GMO, stebėseną;
2. Lietuvos Respublikoje pradėjus auginti genetiškai modifikuotus augalų pasėlius, vykdys duomenų rinkimą taikomų genetiškai modifikuotų augalų pasėlių sambūvio su tradicinių ir ekologiškų augalų pasėliais priemonių efektyvumui vertinti;
3. vykdo genetiškai modifikuotų žemės ūkio, daržo augalų sėklinių pasėlių, sodo augalų dauginamosios medžiagos medelynų bei dekoratyvinių augalų dauginamosios medžiagos augynų naudojimo atsekamumo kontrolę;
4. remiantis apklausos ar kitais būdais iš ūkio subjektų, kompetentingų institucijų ar piliečių gauta informacija, o tokios informacijos neturint – atsitiktinės atrankos būdu pasirenkant tikrintinus objektus, vykdo vidaus rinkoje esančių žmonių maistui ir gyvūnų pašarams neskirtų genetiškai modifikuotų, augalinių produktų ir dauginamosios medžiagos siuntų kontrolę bei tokių augalų, augalinių produktų ir dauginamosios medžiagos siuntų, kuriose galėtų būti GMO, stebėseną;
5. vykdo pasienyje įvežamų iš trečiųjų šalių ar tranzitu vežamų žmonių maistui ir gyvūnų pašarams neskirtų genetiškai modifikuotų augalų, augalinių produktų ir dauginamosios medžiagos kontrolę bei tokių augalų, augalinių produktų ir dauginamosios medžiagos krovinių, kuriuose galėtų būti GMO, stebėseną;

4.5.3. PAŠARAI IR PAŠARŲ SAUGA BET KURIUO PAŠARŲ GAMYBOS, PERDIRBIMO IR PLATINIMO ETAPU IR PAŠARŲ NAUDOJIMAS, ĮSKAITANT TAISYKLES, KURIOMIS SIEKIAMA UŽTIKRINTI SAŽININGĄ PREKYBOS PRAKTIKĄ IR APSAUGOTI VARTOTOJŲ SVEIKATĄ, INTERESUS IR INFORMACIJĄ JIEMS

Valstybinių institucijų kompetencija

ŽŪM

- formuoja valstybės politiką pašarų srityje, paveda ją įgyvendinti įgaliotoms institucijoms, organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja, kaip ji įgyvendinama, ir nustato:

- specialiųjų pašarų ženklavimo reikalavimus;
- valstybinės pašarų priežiūros taisykles;
- nepageidaujamų medžiagų, augalinių priemaišų ir pašarų priedų leistinus kiekius pašaruose ir leistinas nuokrypio normas (paklaidas);
- ūkio subjektų, kurie verčiasi su pašarais susijusia veikla, patvirtinimo taisykles;
- ūkio subjektų, kurie verčiasi su pašarais susijusia veikla, registravimo taisykles;
- pašarų gamybos, tiekimo rinkai ir atsargų statistinės atskaitomybės tvarką ir duomenų pateikimo periodiškumą, suderinusi su Lietuvos statistikos departamentu.

VATŽŪM

- vykdo pirminės pašarų gamybos, kuri apima AAP ir TP tvarkingą saugojimą, naudojimą ir jų apskaitą, kontrolę.

VMVT

- vykdo pašarų tvarkymo, įskaitant pirminę pašarų gamybą, įvežamų į Lietuvos Respubliką ir eksportuojamų pašarų, taip pat pašarų saugos ir kokybės reikalavimų valstybinę priežiūrą;
  - žemės ūkio ministro įsakymu nustatyta tvarka patvirtina ir (arba) registruoja pašarų ūkio subjektus;
  - direktoriaus įsakymu nustatyta tvarka patvirtina ir (arba) registruoja pašarų ūkio subjektus, kurie naudoja pašarų gamybai šalutinius gyvūninius produktus;
  - atrenka valstybinius pašarų mėginius, kuriuos tiria arba teisės aktų nustatyta tvarka perduoda tirti akredituotoms laboratorijoms, atliekančioms pašarų kokybės ir saugos rodiklių tyrimus, kaip nustatyta Reglamente (ES) Nr. 2017/625;
  - tikrina pašarų ūkio subjektų savikontrolės sistemas, kaip nustatyta Reglamente (ES) Nr. 2017/625;
  - laikinai sustabdo arba uždraudžia gaminti, tiekti rinkai ir naudoti nesaugius pašarus ir imasi visų būtinų veiksmų, kad būtų užkirstas kelias nesaugių pašarų platinimui ateityje ir būtų apsaugota gyvūnų ir (ar) žmonių sveikata ir interesai;
  - ypatingomis aplinkybėmis, kai, įvertinus turimą informaciją, nustatoma kenksmingo poveikio gyvūnų ir (ar) žmonių sveikatai galimybė, imasi proporcingų ir neapribojančių prekybos daugiau negu reikia priemonių, ribojančių pašaro pateikimą rinkai, arba reikalauja pašalinti jį iš rinkos, siekiant apsaugoti gyvūnų ir žmonių sveikatą ir interesus;

- vykdo tyčinio GMO išleidimo į aplinką pašarų gamybos tikslu valstybinę priežiūrą pagal Reglamento (ES) Nr. 2017/625 1 straipsnio 2 dalies b punktą.

Prioritetai

1. Skaitmeninės veterinarinių vaistų platinimo, naudojimo kontrolės sistemos sukūrimas (E. receptas).
2. Oficialios valstybinės kontrolės informacinės sistemos sukūrimas, ūkio subjektų rizikos vertinimo, kontrolės ir mėginių atrinkimo planavimo procesų automatizavimas, siekiant didžiausią dėmesį nukreipti ten, kur ūkio subjektų veikla kelia didžiausią žalos riziką.
3. Tarnybos teikiamų paslaugų (pvz. eksporto sertifikatų, licencijų ir kt.) skaitmenizavimas (E. portalas).

Uždavinys

Veiksmingai valdyti ir mažinti rizikas visuomenės sveikatai, kylančias dėl maisto, vandens, su maistu besiliečiančių medžiagų, pašarų ir veterinarinių produktų tvarkymo saugos.

Priemonė

Vykdyti efektyvią maisto, geriamojo vandens, su maistu besiliečiančių medžiagų, pašarų tvarkymo ir veterinarinę veiklą vykdančių ūkio subjektų priežiūrą.

Kriterijus	Kriterijų reikšmės (proc.)		
	2025 m.	2026 m.	2027 m.
Rizikingiausių ūkio subjektų patikrinimo dalis nuo visų patikrinimų pagal veiklos sritis (<i>ne mažiau nei x procentų ataskaitiniais metais</i>) (proc.)	50,0	50,0	50,0
Maisto, su maistu besiliečiančių medžiagų ir pašarų saugos incidentų, tenkančių 100 tūkst. gyventojų, skaičius (vnt.)	6,0	5,5	5
Užtikrinti valstybinės pašarų stebėsenos ir kontrolės plano įgyvendinimą (proc.)	100,0	100,0	100,0
Užtikrinti valstybinės kontrolės planų pašarų srityje įgyvendinimą (proc.)	100,0	100,0	100,0

Pašarų ūkio subjektų registravimas ir patvirtinimas

Ūkio subjektus, kurie verčiasi pirmine pašarų gamyba, pašarų priedų, premiksų, kombinuotųjų pašarų gamyba, laikymu, fasavimu, pakavimu, vežimu ir tiekimu rinkai, pašarinių žaliavų gamyba ir tiekimu

rinkai pagal ŽŪM patvirtintas taisyklės tvirtina VMVT Paslaugų departamento CLIS, registruoja VMVT Paslaugų departamento skyriai.

Ūkio subjektų veiklos sąlygų tikrinimą prieš suteikiant jiems registraciją atlieka VMVT Paslaugų departamento skyriai.

Ūkio subjektų veiklos sąlygų tikrinimą prieš suteikiant jiems patvirtinimą atlieka VMVT Paslaugų departamento CLIS.

Registruotų ir patvirtintų pašarų ūkio subjektų sąrašas skelbiamas viešai VMVT interneto svetainėje: <https://ise.vic.lt/lpusr/#/paieska>

Pašarų ūkio subjektų rizikos vertinimas

Pašarų ūkio subjektai skirstomi į 3 rizikos grupes, atsižvelgiant į pašarų tvarkymo subjektų veiklą, valstybinės veterinarinės kontrolės duomenis, gautus skundus dėl pašarų ūkio subjekto vykdomos veiklos ir RASFF pranešimus, RVASVT principais pagrįstos savikontrolės patikimumą. Pašarų ūkio subjektų vertinimą atlieka VMVT PD skyrių darbuotojai.

Pagal pašarų ūkio subjektų rizikos grupę nustatomas planinių patikrinimų dažnumas.

Rizikos grupė	Patikrinimų dažnumas
Padidinta	1 kartą per metus
Vidutinė	1 kartą per 2 metus
Maža	1 kartą per 5 metus

Taip pat žemės ūkio veiklą vykdančių ūkio subjektų (t. y. laikančių ūkinius gyvūnus, vykdančių pirminę pašarų gamybą), kurie turi būti patikrinti planuojamu laikotarpiu, atranką vykdo VĮ ŽŪDC ir NMA pagal institucijų (VMVT, NMA, ŽŪDC) suderintus ūkio subjektų atrankos rizikos vertinimo kriterijus.

Pašarų ūkio subjektų valstybinė kontrolė

Centrinis lygis. VMVT PD atsakingas už pašarų ūkio subjektų valstybinės kontrolės organizavimą ir koordinavimą. Atsižvelgiant į ūkio subjektų suskirstymo į atitinkamas rizikos grupes rezultatus, VMVT PRVPS parengia ir VMVT direktoriaus įsakymu patvirtina metinį kontrolės planą, kuriame nustatomas ūkio subjektų tikrinimo dažnumas.

Valstybinė pašarų kontrolė atliekama visais pašarų gamybos, perdirbimo, laikymo, tiekimo rinkai ir naudojimo etapais, įskaitant pašarų importą, tranzitą ir eksportą.

Regioniniu lygmeniu. Pašarų ūkio subjektų valstybinę kontrolę atliekantys VMVT PD skyriaus darbuotojai, vadovaudamiesi ES ir nacionaliniais pašarų sritį reglamentuojančiais teisės aktais, VMVT direktoriaus įsakymu patvirtintomis procedūromis, tikrina į pašarų ūkio subjektus patenkančias

žaliavas, kombinuotuosius pašarus, pašarų priedus, premiksus, gamybos procesą, pašarų saugos ir kokybės rodiklius, pašarų ženklimą, sandėliavimą, pašarų ūkio subjektų savikontrolės sistemos funkcionavimą, teritoriją ir patalpas.

Pašarų ūkio subjektų tikrinimo metu atsižvelgiama į:

- savikontrolės programos, pagrįstos RVASVT principais, įdiegimą ir jos vykdymą;
- pašarų gamybos technologinį procesą, gaminamos produkcijos įvairovę, kieki;
- gyvūninių žaliavų naudojimą pašarų gamybai ir pašarų gamybą atrajotojams, žuvims, gyvūnams augintiniams, kitoms gyvūnų rūšims;
- gyvūninių žaliavų ir pašarų, kurių sudėtyje yra gyvūninių žaliavų, laikymą, naudojimą;
- importuojamų baltyminių žaliavų (žuvų miltų, sojų produktų, javų glitimo) ir baltyminių papildų naudojimą pašarų gamybai;
- importuojamų negyvūninės kilmės pašarų (pašarinių žaliavų, pašarų priedų, premiksų, kombinuotųjų pašarų) ženklimą, atitiktį ES reikalavimams;
- kryžminio užterštumo riziką (atskirų linijų efektyvumo, pašarų priedų ar premiksų terpimą, gamybos eiliškumą, linijos valymą);
- pašarų išsimaišymo kontrolę;
- pašarų ūkio subjekto savikontrolės programoje numatytas mėginių ėmimo procedūras, mėginių saugojimą, atliekamus laboratorinius tyrimus ir jų rezultatus;
- pašarų priedų naudojimą;
- vaistinių premiksų naudojimą;
- apskaitos dokumentų tvarkymą, atsekamumo užtikrinimą;
- pašarų pakavimą ir laikymą;
- pašarų ženklimą, įskaitant pašarų, siūlomų įsigyti el. erdvėje, ženklimo informaciją (įvertinant 5 pašarų ženklimo etiketes ir 2 ženklimo informacijas elektroninėje erdvėje (el. svetainėje));
- transporto priemonių naudojimą;
- ankstesnių patikrinimų rezultatus;
- gautus skundus dėl tikrinamo pašarų ūkio subjekto.

Mėginių ėmimo, pakavimo, pristatymo laboratoriniams tyrimams atlikti tvarka ir veiksmai, nustačius nepatenkinamus tyrimų rezultatus, aprašyti VMVT direktoriaus įsakymu patvirtintose kokybės sistemos dokumentuose.

SPECIALIEJI VALSTYBINĖS PAŠARŲ KONTROLĖS PLANAI

Pašarų valstybinės kontrolės ir stebėsenos planas

Kiekvienais metais VMVT tvirtina direktoriaus įsakymu pašarų valstybinės kontrolės ir stebėsenos planą, kurio tikslas įvertinti Lietuvos Respublikos ir ES rinkai tiekiamų pašarų saugą ir kokybę.

Planas rengiamas atsižvelgiant į praėjusių metų valstybinės pašarų stebėsenos ir kontrolės rezultatus, pašarų rūšį ir jų tvarkymo pobūdį, Europos Sąjungos ir nacionalinių teisės aktų nuostatas ir rekomendacijas.

Pašarų valstybinės kontrolės ir stebėsenos plane yra nustatoma mėginių tyrimo vieta, metodai ir trukmė, rodikliai, pašarų rūšys, mėginių ėmimo vieta ir skaičius atskiriems VMVT PD skyriams, reikalingas finansavimas, mėginių tyrimų rezultatų pateikimas.

4.5.4. GYVŪNŲ SVEIKATOS REIKALAVIMAI

Valstybinių institucijų kompetencija

VMVT vykdo gyvūnų užkrečiamųjų ligų prevencijos priemones ir valstybinę kontrolę. Įgyvendindama šią Lietuvos Respublikos veterinarijos įstatymu pavestą funkciją, VMVT:

- atlieka Lietuvai aktualių ir keliančių pavojų gyvūnų užkrečiamųjų ligų stebėseną ir kontrolę;
- ima mėginius ir atlieka gyvūnų užkrečiamųjų ligų laboratorinius tyrimus, gyvūnų susirgimų įvairiomis ligomis diagnostinius tyrimus, mokslinį rizikos, susijusios su gyvūnų sveikata, vertinimą;
- organizuoja gyvūnų apsaugą nuo gyvūnų užkrečiamųjų ligų, o jų atsiradus – tokių ligų židinių likvidavimą, kontroliuoja, kad eksportuojami gyvūnai, gyvūniniai produktai atitiktų ES, Lietuvos ir importuojančios trečiosios šalies reikalavimus;
- nustato atskirų rūšių gyvūnų sveikatos, Lietuvos Respublikos teritorijos apsaugos nuo gyvūnų užkrečiamųjų ligų, šių ligų prevencijos, kontrolės ir likvidavimo reikalavimus;
- koordinuoja ūkinių gyvūnų laikymo vietų registravimą ir jose laikomų ūkinių gyvūnų ženklimą ir apskaitą, tikrina ženklavimo ir registravimo reikalavimų laikymąsi.

Prioritetai

1. Gyvulių pervežimo ir atsekamumo skaitmenizavimas (E. važtaraštis).
2. Skaitmeninės veterinarinių vaistų platinimo, naudojimo kontrolės sistemos sukūrimas (E.

receptas).

3. Oficialios valstybinės kontrolės informacinės sistemos sukūrimas, ūkio subjektų rizikos vertinimo, kontrolės ir mėginių atrinkimo planavimo procesų automatizavimas, siekiant didžiausią dėmesį nukreipti ten, kur ūkio subjektų veikla kelia didžiausią žalos riziką.

Uždavinys

Stiprinti ūkinių gyvūnų ir gyvūnų augintinių gerovę ir užtikrinti gyvūnų užkrečiamųjų ligų prevenciją ir kontrolę

Priemonės

1. Užtikrinti veiksmingą gyvūnų užkrečiamųjų ligų stebėseną, prevencijos ir kontrolės veiksmų įgyvendinimą;

2. Įgyvendinti bakterijų atsparumo antimikrobinėms medžiagoms stebėsenos ir mažinimo programą;

3. Koordinuoti ir vykdyti efektyvią ūkinių gyvūnų ženklinimo, apskaitos ir laikymo sąlygų kontrolę.

Kriterijus	Kriterijų reikšmės (proc.)		
	2025 m.	2026 m.	2027 m.
Gyvūnų užkrečiamų ligų stebėsenos ir kontrolės programų įgyvendinimas (proc.)	100,0	100,0	100,0
Įgyvendinti VMVT sklaidos planą užkrečiamųjų ligų temomis, parengiant informaciją ir pranešimus (proc.)	100,0	100,0	100,0
Suplanuotų valstybinės kontrolės veiksmų (patikrinimų), įskaitant ir biosaugos reikalavimų patikrinimus kiaulių ir paukščių laikymo vietose įgyvendinimas (proc.)	100,0	100,0	100,0
Zoonotinių ir simbiotinių bakterijų atsparumo antimikrobinėms medžiagoms stebėsenos maistiniuose gyvūnuose ir gyvūniniuose maisto produktuose plano įgyvendinimas (proc.)	100,0	100,0	100,0
Įdiegta skaitmenizuota gyvulių judėjimo ir atsekamumo kontrolės sistema susieta su e. važtaraščiu (proc.)	80,0	90,0	100,0

VMVT siekdama įvertinti epizootinę situaciją, užkirsti kelią gyvūnų užkrečiamųjų ligų atsiradimui ir paplitimui Lietuvos Respublikoje bei kontroliuoti ir likviduoti gyvūnų užkrečiamąsias ligas įgyvendina Gyvūnų užkrečiamųjų ligų kontrolės, stebėsenos ir likvidavimo tvarką.

Lietuvoje vykdoma šių gyvūnų užkrečiamųjų ligų stebėseną:

- pasiutligės,
- klasikinio kiaulių maro,
- afrikinio kiaulių maro,
- paukščių gripo,
- salmoneliozės
- užkrečiamųjų spongiforminių encefalopatijų,
- enzootinės galvijų leukozės,
- galvijų bruceliozės,
- mėlynojo liežuvio ligos,
- Amerikinio puvinio,
- Europinio puvinio,
- kitų gyvūnų užkrečiamųjų ligų, kurios nurodytos Reglamento (ES) 2016/429 II priede.

Lietuvos teritoriniuose vienetuose, kuriuose vykdoma oralinė laukinių gyvūnų vakcinacija nuo pasiutligės, atliekama šios vakcinacijos efektyvumo stebėseną.

VMVT dalyvauja įgyvendinant **Pieninių karvių mastito sukėlėjų ir jų jautrumo antimikrobinėms medžiagoms stebėsenos programą 2025 metams**. Programos tikslas – nustatyti pieninių karvių mastito sukėlėjus ir jų jautrumą antimikrobinėms medžiagoms, skatinti pieno gamintojus pieninių karvių mastitui gydyti tikslingai naudoti antimikrobines medžiagas.

Programoje nustatyta pieno mėginių ėmimo, pristatymo į akredituotąją pieno tyrimų laboratoriją ir tyrimo tvarka, reikalavimai akredituotajai pieno tyrimų laboratorijai ir jos funkcijos, programoje dalyvaujančių pieno gamintojų pareigos, programos vykdymo išlaidų atlyginimo tvarka.

VMVT įgyvendina **Zoonotinių ir simbiotinių bakterijų atsparumo antimikrobinėms medžiagoms stebėsenos programą**, kurios tikslas – nustatyti zoonotinių ir simbiotinių bakterijų paplitimą maistiniuose gyvūnuose, gyvūniniuose maisto produktuose ir jų atsparumą antimikrobinėms medžiagoms. VMVT kasmet rengiamas Zoonotinių ir simbiotinių bakterijų atsparumo antimikrobinėms medžiagoms stebėsenos maistiniuose gyvūnuose ir gyvūniniuose maisto produktuose planas, kuriame numatoma mėginių atrinkimo paėmimo, pristatymo į oficialiąją laboratoriją, mėginių tyrimų ir ataskaitų teikimo tvarka. Šis planas tvirtinamas VMVT direktoriaus įsakymu.

Veterinarinės kontrolės subjektų patvirtinimas ir registravimas

Visi veterinarinės kontrolės subjektai turi būti patvirtinti ir turėti veterinarinio patvirtinimo numerį arba turi būti įregistruoti ir turėti registracijos numerį. Veterinarinio patvirtinimo numeris arba

registracijos numeris ūkio subjektams suteikiamas vadovaujantis VMVT direktoriaus nustatyta tvarka. Ūkio subjektus registruoja pagal veikimo teritoriją VMVT Paslaugų departamento skyriai, o tvirtina VMVT Paslaugų departamento CLIS. Veterinarinis patvirtinimas ir įregistravimas suteikia teisę VMVT kontroliuojamam ūkio subjektui vykdyti nustatytą veiklą. Veterinarinės kontrolės subjektams veterinarinis patvirtinimas suteikiamas, sustabdomas ar sustabdymas panaikinamas, veterinarinis patvirtinimas panaikinamas, laikinasis veterinarinis patvirtinimas suteikiamas, pratęsimas ar panaikinamas, kontrolės subjektų veiklos ar duomenų pakeitimai įforminami VMVT direktoriaus įsakymu, kontrolės subjektai įregistruojami, sustabdomi, sustabdymas panaikinamas, panaikinamas įregistravimas VMVT Paslaugų departamento skyriaus vedėjo įsakymu. Veterinarinės kontrolės subjektai tvirtinami ar įregistruojami neterminuotam laikui, o jiems laikinasis veterinarinis patvirtinimas suteikiamas terminuotam laikui.

Veterinarinis patvirtinimas ar įregistravimas gali būti stabdomas ar naikinamas pagal nustatytus kriterijus numatytus VMVT direktoriaus įsakymu patvirtintoje nustatytoje tvarkoje:

<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.251886/asr>

Veiklos, kurioms vykdyti ūkio subjektai turi turėti veterinarinį patvirtinimą ir (ar) turi būti registruoti, nurodytos VMVT direktoriaus įsakymu patvirtintoje nustatytoje tvarkos priede:

<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.251886/asr>

Informacija apie veterinarinės kontrolės subjektus, turinčius veterinarinį patvirtinimą ir (ar) registraciją, skelbiama viešai VMVT interneto svetainėje:

<https://vmvt.lt/opendata/vko/index.php>

Veterinarinės kontrolės subjektų rizikos vertinimas

Veterinarinės kontrolės ūkio subjektų suskirstymas į rizikos grupes vykdomas pagal VMVT direktoriaus įsakymu patvirtintas procedūras, taip pat užtikrinant Reglamento (ES) Nr. 2022/160 nuostatų vykdymą.

Akvakultūros subjektų valstybinė veterinarinė kontrolė planuojama, atsižvelgiant į rizikos vertinimo duomenis. Akvakultūros subjektų vykdomos veiklos rizikos vertinimo tikslais yra suskirstytos į:

I. Veterinarinio patvirtinimo reikalaujančias

1. akvakultūros ūkis, kuriame akvakultūros gyvūnai auginami maistui arba paleisti į laisvę;
2. akvakultūros gyvūnų karantino punktai;
3. uždaras akvakultūros ūkis, kuriame akvakultūros gyvūnai laikomi dekoratyviniais tikslais ir kuris kelia didelę užkrečiamųjų ligų riziką;
4. žuvivaisos įmonės;

5. akvakultūros ūkis, kuriame nustatytą laiką atskirai laikomi galimai užsikrėtę akvakultūros gyvūnai.

II. Registruojamas

1. ekstensyvios akvakultūros tvenkiniai, kuriuose akvakultūros gyvūnai auginami maistui arba paleisti į laisvę;

2. prekytojai akvakultūros gyvūnais;

3. tvenkinys ar kitas vandens telkinys, skirtas mėgėjų žvejybai, kuriame vandens gyvūnų išteklių periodiškai papildomi;

4. smulkusis akvakultūros ūkis, mažais kiekiais gaminantis ir tiekiantis akvakultūros gyvūnus tiesiogiai galutiniams vartotojams ar mažmeninės prekybos subjektams.

Veterinarinio patvirtinimo reikalaujančią veiklą vykdančio akvakultūros subjekto rizikingumas nustatomas vadovaujantis šiais rizikos vertinimo kriterijais:

- 1.1. Akvakultūros subjekto valstybinės veterinarinės kontrolės duomenimis;
- 1.2. Akvakultūros subjekto veikla;
- 1.3. Akvakultūros subjekto sveikatingumo informacija;
- 1.4. Gauto skundo/informacinio pranešimo patikrinimo rezultatai.

Registravimo reikalaujančią veiklą vykdančio akvakultūros subjekto rizikingumas nustatomas vadovaujantis šiais rizikos vertinimo kriterijais:

- 1.1. Akvakultūros subjekto valstybinės veterinarinės kontrolės duomenimis;
- 1.2. Akvakultūros subjekto veikla;
- 1.3. Akvakultūros subjekto sveikatingumo informacija;
- 1.4. Gauto skundo/informacinio pranešimo patikrinimo rezultatai.

Akvakultūros subjektai skirstomi į 3 rizikos grupes:

Rizikos grupė	Patikrinimų dažnumas
Padidinta	1 kartą per metus
Vidutinė	1 kartą per 2 metus
Maža	1 kartą per 3 metus

Paukštininkystės ūkių (naminių paukščių perinimo ūkis, paukščių dedeklių auginimo ūkis, mėsinių naminių paukščių auginimo ūkis, naminių paukščių veisimo ūkis, ūkis, užsiimantis tik naminių paukščių prekyba, naminių paukščių auginimo ūkis) valstybinė veterinarinė kontrolė planuojama,

atsižvelgiant į rizikos vertinimo duomenis, bet ne rečiau kaip kartą per metus, užtikrinant Reglamento (ES) Nr. 2022/160 nuostatų įgyvendinimą.

Spermos (galvijų, kiaulių, avių, ožkų, arklių) surinkimo, saugojimo centrų kontrolė planuojama ir vykdoma užtikrinant Reglamento (ES) Nr. 2022/160 nuostatų vykdymą.

Kanopinių gyvūnų surinkimą (surinkimo centrai) vykdančių ūkio subjektų valstybinė veterinarinė kontrolė vykdoma vadovaujantis metiniu valstybinės kontrolės planu. Kanopinių gyvūnų surinkimą (surinkimo centrai) vykdančių ūkio subjektų valstybinė veterinarinė kontrolė vykdoma kartą per metus, užtikrinant Reglamento (ES) Nr. 2022/160 nuostatus.

Karantino punktų valstybinės veterinarinės kontrolės dažnis nustatomas pagal karantino punkto priskyrimą rizikos grupei.

Karantino punktai skirstomi į 4 rizikos grupes:

Rizikos grupė	Patikrinimų dažnumas
Padidinta	1 kartą per metus
Vidutinė	1 kartą per 2 metus
Maža	1 kartą per 3 metus
Labai maža	1 kartą per 6 metus

Veterinarinės kontrolės subjektų valstybinė kontrolė

Centrinio lygmeniu. VMVT PD yra atsakingas už veterinarinės kontrolės subjektų valstybinės kontrolės organizavimą ir koordinavimą. Atsižvelgiant į veterinarinės kontrolės subjektų suskirstymą į rizikas grupes ir užtikrinant Reglamento (ES) Nr. 2022/160 nuostatų vykdymą, VMVT PRVPS parengia ir VMVT direktoriaus įsakymu patvirtina metinį kontrolės planą, kuriame nustatomas ūkio subjektų tikrinimo dažnumas. Ūkinių gyvūnų karantinų punktų, surinkimo centrų, valstybinė kontrolė vykdoma pagal VMVT direktoriaus įsakymu patvirtintus valstybinės veterinarinės kontrolės planavimo nurodymus, žemės ūkio veiklą vykdančių ūkio subjektų valstybinė kontrolė vykdoma pagal NMA sudarytus ir VMVT pateiktus ūkio subjektų (pareiškėjų) sąrašus.

Regioniniu lygmeniu. Ūkio subjektų valstybinę kontrolę atlieka VMVT PD skyrių darbuotojai.

Veterinarinės kontrolės subjektuose atliekami planiniai ir neplaniniai (gavus vartotojo skundą, ūkio subjekto prašymą, siekiant užtikrinti, kad būtų pašalinti ankstesnio ūkio subjekto veiklos patikrinimo metu nustatyti teisės aktų pažeidimai, kt.) patikrinimai. Kiekvieno patikrinimo metu yra pildomi VMVT direktoriaus įsakymu patvirtinti klausimynai. Valstybinės gyvūnų užkrečiamųjų ligų stebėsenos ir kontrolės metu atrinktų mėginių ištyrimą atlieka NMVRVI.

Ūkinių gyvūnų registravimo ir ženklavimo valstybinė veterinarinė kontrolė

VMVT PD skyrių atsakingieji darbuotojai vykdo ūkinių gyvūnų registravimo ir ženklavimo valstybinę veterinarinę kontrolę ūkinių gyvūnų laikymo vietose, vadovaudamiesi VMVT direktoriaus įsakymu patvirtintomis procedūromis. Ūkinių gyvūnų registravimo ir ženklavimo valstybinė veterinarinė kontrolė apima ŪGR esančių duomenų analizę, ūkinių gyvūnų ženklavimo ir registravimo paslaugų teikėjų, dokumentų, laikymo vietų ir ūkinių gyvūnų ženklavimo ir registravimo patikrinimus. Laikymo vietų patikrinimai vykdomi, vadovaujantis VMVT direktoriaus įsakymu patvirtintu metiniu kontrolės planu, į kurį pagal ūkinių gyvūnų (galvijų, avių, ožkų) laikytojų ir laikymo vietų atrankos kriterijus įtraukiamos VĮ ŽŪDC atrinktos ir VMVT pateiktame sąraše nurodytos galvijų, avių, ožkų ir kiaulių laikymo vietos.

VĮ ŽŪDC, rengdamas sąrašą, laikymo vietas patikrinimams atrenka iš ŪGR.

Galvijų, avių, ožkų laikymo vietų sąrašas parengiamas taip, kad einamaisiais metais būtų patikrinta ne mažiau kaip 3 % galvijų, ožkų, avių laikymo vietų, kaip nustatyta reglamento (ES) Nr. 2022/160 6 straipsnyje. Patikrinimai atliekami, pildant nustatytos formos klausimyną. Valstybinės kontrolės rezultatai per nustatytą terminą suvedami į ŪGR. Veiksmai, kurių privalo imtis VMVT PD skyrių atsakingi darbuotojai, nustatę ūkinių gyvūnų registravimo ir ženklavimo pažeidimų, aprašyti kokybės sistemos programoje, patvirtintoje VMVT direktoriaus įsakymu.

SPECIALIEJI VALSTYBINĖS KONTROLĖS PLANAI

Gyvūnų užkrečiamųjų ligų stebėsenos ir kontrolės planas

VMVT kasmet rengia ir tvirtina einamųjų metų valstybinės gyvūnų užkrečiamųjų ligų stebėsenos ir kontrolės planą (toliau – stebėsenos ir kontrolės planas), į kurį, atsižvelgdama į ankstesnių metų valstybinės gyvūnų užkrečiamųjų ligų stebėsenos rezultatus, įtraukia iš valstybės biudžeto finansuojamas gyvūnų užkrečiamųjų ligų stebėsenos ir kontrolės priemones.

Stebėsenos ir kontrolės plane nustatomas valstybės biudžeto lėšų poreikis einamiesiems metams, kokių gyvūnų užkrečiamųjų ligų stebėseną bus vykdoma einamaisiais metais, kiek mėginių reikės paimti atskiruose Lietuvos Respublikos teritoriniuose vienetuose gyvūnų užkrečiamųjų ligų paplitimui nustatyti, lėšų poreikį mėginiams imti, pristatyti į laboratoriją ir iširti.

Gyvūnų užkrečiamųjų ligų stebėsenos ir kontrolės tikslais paimti mėginiai tiriami NMVRVI.

4.5.5. RIZIKOS ŽMONIŲ IR GYVŪNŲ SVEIKATAI, KYLANČIOS DĖL ŠALUTINIŲ GYVŪNINŲ PRODUKTŲ IR JŲ GAMINIŲ, PREVENCIJA IR MAŽINIMAS

Valstybinių institucijų kompetencija

ŽŪM

- Koordinuoja žemės ūkio ir maisto pramonės įmonių veiksmus, diegiant jų gamyboje susidarančių atliekų tvarkymo pajėgumus.

AM

- Reglamentuoja ir administruoja visų atliekų tvarkymą, kontroliuoja nustatytų reikalavimų ir užduočių įgyvendinimą.
- Koordinuoja kitų valstybės ir savivaldybių institucijų veiklą atliekų tvarkymo srityje, ieško papildomų finansavimo šaltinių valstybės ir savivaldybių institucijų parengtiems atliekų tvarkymo projektams finansuoti.

VMVT

- Nustato gyvūnų sveikatos priežiūros ir su ja susijusių mokslinių tyrimų atliekų rūšiavimo jų susidarymo vietoje, surinkimo, pakavimo, ženklinimo, pradinio apdorojimo, laikino laikymo ir apskaitos reikalavimus šių atliekų darytojams.
- Prižiūri maisto tvarkymo subjektuose susidarančių biologinių atliekų (išskyrus biologiškai skaidžias sodų ir parkų atliekas) tvarkymą šių atliekų susidarymo vietose.

Prioritetas

Oficialios valstybinės kontrolės informacinės sistemos sukūrimas, ūkio subjektų rizikos vertinimo, kontrolės ir mėginių atrinkimo planavimo procesų automatizavimas, siekiant didžiausią dėmesį nukreipti ten, kur ūkio subjektų veikla kelia didžiausią žalos riziką.

Uždavinys

Stiprinti ūkinių gyvūnų ir gyvūnų augintinių gerovę ir užtikrinti gyvūnų užkrečiamųjų ligų prevenciją ir kontrolę.

Priemonė

Vykdyti efektyvią veterinarinę veiklą (ŠGP) vykdančių ūkio subjektų priežiūrą.

Kriterijus	Kriterijų reikšmės (proc.)		
	2025 m.	2026 m.	2027 m.
Užtikrinti valstybinės kontrolės planų ŠGP srityje įgyvendinimą (proc.)	100,0	100,0	100,0

VMVT yra kompetentinga institucija, vykdanči reikalavimų dėl ŠGP, neskirtų vartoti žmonėms, ir iš jų pagamintų produktų laikymosi priežiūrą, vykdanči šių produktų rinkimo, vežimo, saugojimo, tvarkymo, perdirbimo ir naudojimo arba pašalinimo, tiekimo rinkai, eksportavimo ir vežimo tranzitu priežiūrą ir kontrolę, kad jie nekeltų pavojaus gyvūnų arba žmonių sveikatai.

Bendrieji atliekų prevencijos ir tvarkymo reikalavimai, siekiant išvengti atliekų neigiamo poveikio visuomenės sveikatai ir aplinkai, nustatyti Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatyme. Pažymėtina, kad Atliekų tvarkymo įstatymo nuostatos netaikomos ŠGP ir jų gaminiams, kuriems taikomas 2009 m. spalio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1069/2009, kuriuo nustatomos žmonėms vartoti neskirtų šalutinių gyvūninių produktų ir jų gaminių sveikumo taisyklės ir panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 1774/2002, išskyrus tuos ŠGP ir jų gaminius, kurie skirti sudeginti, pašalinti sąvartyne arba panaudoti biologinių dujų ar komposto gamybos įmonėje.

ŠGP tvarkymo įmonių patvirtinimas ir registravimas

ŠGP tvarkymo įmonės turi būti patvirtintos ir turėti veterinarinio patvirtinimo numerį arba turi būti įregistruotos ir turėti registracijos numerį. Veterinarinio patvirtinimo numeris arba registracijos numeris ŠGP tvarkymo įmonėms suteikiamas, vadovaujantis VMVT direktoriaus nustatyta tvarka. Ūkio subjektus registruoja pagal veikimo teritoriją VMVT Paslaugų departamento skyriai, o tvirtina VMVT Paslaugų departamento CLIS. Veterinarinis patvirtinimas ir įregistravimas suteikia leidimą VMVT kontroliuojamam ūkio subjektui vykdyti nustatytą veiklą. ŠGP tvarkymo įmonėms veterinarinis patvirtinimas suteikiamas, sustabdomas ar sustabdymas panaikinamas, veterinarinis patvirtinimas panaikinamas, laikinasis veterinarinis patvirtinimas suteikiamas, pratęsiamas ar panaikinamas, kontrolės subjektų veiklos ar duomenų pakeitimai įforminami VMVT direktoriaus įsakymu. Kontrolės subjektai įregistruojami, sustabdomi, sustabdymas panaikinamas, panaikinamas įregistravimas VMVT Paslaugų departamento skyriaus vedėjo įsakymu. Kontrolės subjektai tvirtinami ar įregistruojami neterminuotam laikui, o jiems laikinasis veterinarinis patvirtinimas suteikiamas terminuotam laikui.

Informacija apie ūkio subjektus, turinčius teisę vykdyti ŠGP tvarkymą, skelbiama viešai VMVT interneto svetainėje: <http://www.vet.lt/objektai2/sgp.php>

Veterinarinis patvirtinimas ar įregistravimas gali būti stabdomas ar naikinimas pagal nustatytus kriterijus numatytus VMVT direktoriaus nustatytoje tvarkoje:

<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.251886/asr>

ŠGP tvarkymo įmonių rizikos vertinimas

ŠGP tvarkymo įmonių subjektų suskirstymas į rizikos grupes vykdomas pagal VMVT direktoriaus įsakymu patvirtintą procedūrą. Visi ŠGP tvarkymo įmonių subjektai skirstomi į rizikos grupes, atsižvelgiant į tvarkymo subjektų veiklą, valstybinės veterinarinės kontrolės duomenis, gautus skundus dėl ūkio subjekto vykdomos veiklos ir skubiuosius pranešimus apie nesaugių ŠGP ir jų gaminių tiekimą rinkai, RVASVT principais pagrįstos savikontrolės patikimumą.

Visos ŠGP tvarkymo įmonės skirstomos į 4 rizikos grupes:

Rizikos grupė	Patikrinimų dažnumas
Padidinta	2 kartus per metus
Vidutinė	1 kartą per metus
Maža	1 kartą per 2 metus
Labai maža	1 kartą per 3 metus

ŠGP tvarkymo įmonių valstybinė kontrolė

Centrinio lygiu. VMVT PD atsakingas už ŠGP tvarkymo reikalavimų valstybinės kontrolės organizavimą ir koordinavimą. Atsižvelgiant į ūkio subjektų suskirstymo į atitinkamas rizikos grupes rezultatus, VMVT PRVPS parengia ir VMVT direktoriaus įsakymu patvirtina metinį kontrolės planą, kuriame nustatomas ūkio subjektų tikrinimo dažnumas.

Regioniniu lygiu. Ūkio subjektų valstybinę ŠGP tvarkymo kontrolę atlieka VMVT PD skyrių darbuotojai. ŠGP tvarkymo įmonių valstybinės kontrolės procedūros (ŠGP tvarkymo įmonių patvirtinimo, valstybinės kontrolės planavimo, rizikos vertinimo, patikrinimų atlikimo, mėginio ėmimo ir pristatymo į laboratoriją, ataskaitų teikimo ir kt.) apibrėžtos VMVT direktoriaus įsakymu patvirtintose kokybės sistemos dokumentuose.

ŠGP tvarkymo įmonėse atliekami planiniai ir neplaniniai (nagrinėjant skundus, siekiant įvertinti, ar pašalinti ankstesnių patikrinimų metu nustatyti trūkumai ir kitais nustatytais atvejais)

patikrinimai. Valstybinės kontrolės rezultatai fiksuojami nustatytos formos patikrinimo aktuose (klausimynuose), patikrinimų duomenys kaupiami informacinėje duomenų bazėje.

ŠGP mėginių ėmimo, pakavimo, pristatymo laboratoriniams tyrimams atlikti tvarka ir veiksmai, kurių reikia imtis, nustačius nepatenkinamus tyrimų rezultatus (įskaitant keitimąsi informacija), aprašyti VMVT direktoriaus įsakymu patvirtintose procedūrose. Už ŠGP mėginių ištyrimą atsakingas NMVRVI.

ŠGP tvarkymo įmonių patikrinimo metu nustačius teisės aktų reikalavimų pažeidimų, vadovaujantis nustatytais procedūromis, VMVT PD skyriai teikia nurodymus dėl trūkumų šalinimo ir (ar) taiko poveikio priemones. Atsižvelgiant į teisės aktų reikalavimų pažeidimų pobūdį ir mastą, VMVT PPTS gali priimti sprendimą dėl ŠGP tvarkymo įmonių veterinarinio patvirtinimo ir įregistravimo sustabdymo, veterinarinio patvirtinimo ir įregistravimo sustabdymo panaikinimo ar veterinarinio patvirtinimo ir įregistravimo panaikinimo.

4.5.6. GYVŪNŲ GEROVĖS REIKALAVIMAI

Valstybinių institucijų kompetencija

Lietuvos Respublikos vyriausybė

- koordinuoja gyvūnų gerovės ir apsaugos valstybinių strategijų ir programų rengimą ir jas tvirtina;
- įstatymų nustatyta tvarka sudaro tarptautines sutartis dėl gyvūnų gerovės ir apsaugos ir užtikrina jų vykdymą;
- nustato ūkinių gyvūnų laikymo vietų registravimo ir jose laikomų ūkinių gyvūnų apskaitos ir ženklinimo tvarką;
- atlieka kitas įstatymuose nustatytas funkcijas.

AM

- pagal kompetenciją formuoja valstybės politiką laukinių gyvūnų ir gyvūnų augintinių gerovės ir apsaugos srityje, organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja, kaip ji įgyvendinama;
- tvirtina Medžioklės Lietuvos Respublikos teritorijoje taisykles, kuriose nustatoma: medžiojamųjų gyvūnų rūšių sąrašas ir šių gyvūnų medžioklės terminai; draudžiami ir leidžiami

medžioklės būdai ir jų taikymo terminai, leidžiamų naudoti įrankių ir priemonių naudojimo medžioklėje tvarka bei kiti medžioklės reikalavimai;

- nustato kačių, šunų, šeškų ir kitų gyvūnų augintinių ženklavimo ir registravimo tvarką;

ŽŪM

• pagal kompetenciją formuoja valstybės politiką ūkinių gyvūnų gerovės ir apsaugos srityje, organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja, kaip ji įgyvendinama;

SAM

• renka ir apibendrina duomenis apie asmenis, kuriems buvo suteikta medicinos pagalba dėl gyvūno apkandžiojimo ar dėl kitokio sąlyčio su gyvūnais;

Savivaldybių merai:

• pagal kompetenciją dalyvauja įgyvendinant gyvūnų gerovės ir apsaugos programas, informuoja ir skatina visuomenę globoti gyvūnus, išskyrus laukinius;

• vadovaudamosi Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos patvirtintu gyvūnų laikymo savivaldybių teritorijų gyvenamosiose vietovėse tvarkos aprašu, tvirtina gyvūnų laikymo savivaldybių teritorijų gyvenamosiose vietovėse taisykles ir kontroliuoja, kaip jos įgyvendinamos;

• organizuoja bešeimininkių gyvūnų augintinių skaičiaus mažinimo savivaldybės teritorijoje veiklą, bėpriežiūrių ir bešeimininkių gyvūnų laikinąją globą, bėpriežiūrių gyvūnų grąžinimą savininkams;

- gali steigti gyvūnų augintinių kapines ir organizuoti tokių kapinių priežiūrą;

• išduoda leidimus įvežti, įsigyti, laikyti, veisti pavojingus šunis ir jais prekiauti, vykdo kovinių šunų, kovinių šunų mišrūnų, pavojingų šunų ir pavojingų šunų mišrūnų laikymo kontrolę savivaldybės teritorijoje;

• organizuoja kovinių šunų, kovinių šunų mišrūnų, pavojingų šunų ir pavojingų šunų mišrūnų paėmimą ir perdavimą gyvūnų globėjams laikinai juos laikyti,

• kontroliuoja, ar šunų, kačių ir šeškų laikytojai ar savininkai nustatyta tvarka yra paženklinę ir registravę laikomus gyvūnus augintinius;

VMVT:

- pagal kompetenciją įgyvendina valstybės politiką gyvūnų gerovės ir apsaugos srityje;

- tvirtina bendruosius ir atskirų rūšių (specialiuosius) ūkinių gyvūnų gerovės reikalavimus;

• tvirtina bandomųjų gyvūnų laikymo ir naudojimo reikalavimus ir kontroliuoja, kaip jie įgyvendinami, išduoda leidimus atlikti bandymus su gyvūnais;

- tvirtina kovinių ir pavojingų veislių šunų sąrašus;
- tvirtina pavojingų šunų įvežimo, įsigijimo, veisimo, dresavimo, prekybos ir laikymo reikalavimus, taip pat kovinių šunų, kovinių šunų mišrūnų ir pavojingų šunų mišrūnų laikymo reikalavimus;
  - tvirtina reikalavimus gyvūnų globėjams, gyvūnų augintinių viešbučiams, gyvūnų globos namams, gyvūnų augintinių veisėjams;
  - tvirtina prekybos ūkiniais gyvūnais ir gyvūnais augintiniais reikalavimus;
  - tvirtina gyvūnų vežėjų leidimų, vežamų gyvūnų prižiūrėtojų kompetencijos pažymėjimų išdavimo tvarką;
  - tvirtina veterinarinių procedūrų, kurias leidžiama atlikti specialiai apmokytiems asmenims, sąrašą ir nustato jų atlikimo tvarką;
  - rengia gyvūnų laikymo savivaldybių teritorijų gyvenamosiose vietovėse tvarkos aprašą;
  - vykdo gyvūnų globėjų, gyvūnų augintinių veisėjų, gyvūnų globos namuose ir gyvūnų augintinių viešbučiuose laikomų kačių, šunų ir šeškų ženklavimo ir registravimo reikalavimų laikymosi priežiūrą;
  - tvirtina gyvūnų galimybes stimuliuojančių medžiagų, didinančių gyvūnų produktyvumą, darbingumą, sportinius rezultatus, naudojimo reikalavimus;
  - organizuoja ir vykdo šios dalies 2, 34, 6-9, 12 punktuose nustatytų reikalavimų laikymosi priežiūrą, įskaitant Reglamento (ES) 2017/625 21 straipsnio 1 dalyje nustatytą oficialią kontrolę;

Prioritetai

1. Gyvulių pervežimo ir atsekamumo skaitmenizavimas (E. važtaraštis).
2. Vartotojų pranešimų rizikos įvertinimo automatizavimas

Uždavinys

Stiprinti ūkinių gyvūnų ir gyvūnų augintinių gerovę ir užtikrinti gyvūnų užkrečiamųjų ligų prevenciją ir kontrolę.

Priemonė

Koordinuoti ir vykdyti efektyvią ūkinių gyvūnų laikymo sąlygų kontrolę, įskaitant gyvūnų gerovės užtikrinimą jų vežimo ir skerdimo metu;

Kriterijus	Kriterijų reikšmės (proc.)		
	2025 m.	2026 m.	2027 m.
Gyventojų, teigiančių, kad gyvūnų gerovė turėtų būti saugoma geriau negu dabar, dalis (proc.)	62	60	55

Ūkinių gyvūnų laikytojų ir vežėjų, savo veikloje taikančių gerosios ūkininkavimo praktikos metodikoje pateiktas rekomendacijas, dalies didėjimas (proc.)	-	2,0	5,0
Įgyvendinti VMVT prevencinių priemonių ir informacijos sklaidos planus gyvūnų gerovės temomis (proc.)	100,0	100,0	100,0

Veterinarinės kontrolės subjektų rizikos vertinimas

Gyvūnų vežėjų valstybinė veterinarinė kontrolė planuojama, atsižvelgiant į rizikos vertinimo duomenis. Rizikos vertinimas atliekamas, atsižvelgiant į vežėjo leidimo tipą, vežamų gyvūnų rūšies, valstybinės veterinarinės kontrolės duomenų.

Gyvūnų vežėjai priskiriami vienai iš 4 rizikos grupių:

Rizikos grupė	Patikrinimų dažnumas
Padidinta	1 kartą per metus
Vidutinė	1 kartą per 2 metus
Maža	1 kartą per 3 metus
Labai maža	1 kartą per 5 metus

Prekybos gyvūnais augintiniais subjektų valstybinė veterinarinė kontrolė planuojama, atsižvelgiant į rizikos vertinimo duomenis. Rizikos vertinimas atliekamas, atsižvelgiant į prekiautojo veiklą, valstybinės veterinarinės kontrolės duomenimis, gautų pranešimų / skundų dėl prekiautojo vykdomos veiklos.

Prekybos gyvūnais augintiniais subjektai skirstomi į 3 rizikos grupes:

Rizikos grupė	Patikrinimų dažnumas
Padidinta	1 kartą per metus
Vidutinė	1 kartą per 2 metus
Maža	1 kartą per 3 metus

Gyvūnų augintinių veisėjų valstybinė veterinarinė kontrolė planuojama, atsižvelgiant į rizikos vertinimo duomenis. Rizikos vertinimas atliekamas, atsižvelgiant į veisėjo veiklą, valstybinės veterinarinės kontrolės duomenimis, gautus pranešimus / skundus dėl veisėjo, veisimo vietoje vykdomos veiklos.

Visi gyvūnų augintinių veisėjai priskiriami vienai iš 4 rizikos grupių:

Rizikos grupė	Patikrinimų dažnumas
Padidinta	1 kartą per metus
Vidutinė	1 kartą per 2 metus

Maža	1 kartą per 3metus
Labai maža	Tikrinama pagal pranešimus/ skundus/ prigimtinę riziką

Gyvūnų globėjų ir gyvūnų globos vietų valstybinė veterinarinė kontrolė vykdoma vadovaujantis VMVT direktoriaus įsakymu patvirtintu metiniu valstybinės kontrolės planu. Gyvūnų globėjai, kurie vykdo veiklą gyvūnų globos vietoje, kuriems taikomas reikalavimas turėti veterinarinio patvirtinimo numerį, tikrinami ne mažiau kaip kartą per metus (užtikrinant Reglamento (ES) Nr. 2022/160 nuostatus).

Gyvūnų globėjai, kurie vykdo veiklą savo gyvenamosiose patalpose, kuriems netaikomas reikalavimas turėti veterinarinio patvirtinimo numerį, priskiriami labai mažos rizikos grupei neatliekant skaičiavimų (automatiškai).

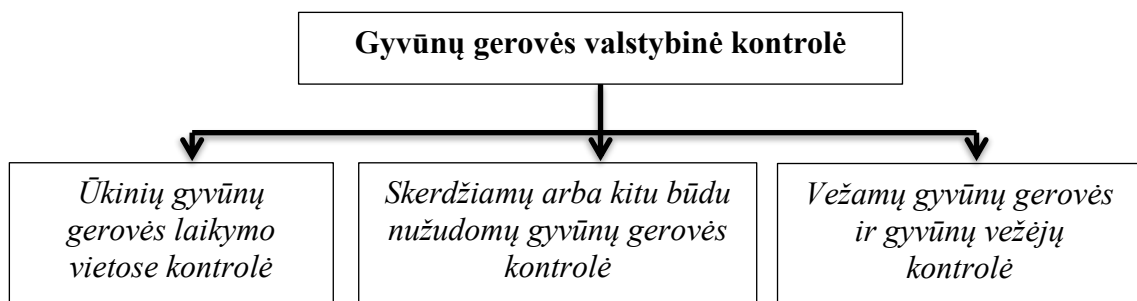
Gyvūnų augintinių viešbučių valstybinė veterinarinė kontrolė planuojama, atsižvelgiant į rizikos vertinimo duomenis. Rizikos vertinimas atliekamas, atsižvelgiant į gyvūnų augintinių viešbučio veiklą, valstybinės veterinarinės kontrolės duomenimis, gautus pranešimus / skundus dėl apgyvendinimo paslaugos teikėjo vykdomos veiklos.

Visi gyvūnų augintinių veisėjai priskiriami vienai iš 4 rizikos grupių:

Rizikos grupė	Patikrinimų dažnumas
Padidinta	1 kartą per metus
Vidutinė	1 kartą per 2 metus
Maža	1 kartą per 3 metus

Veterinarinės kontrolės subjektų valstybinė kontrolė

Centrinio lygiu. Gyvūnų gerovės ir apsaugos reikalavimų įgyvendinimo valstybinę kontrolę koordinuoja VMVT PD.

Ūkinių gyvūnų laikymo vietas; skerdžiamų ar kitu būdu nužudomų gyvūnų gerovės ir apsaugos reikalavimai skerdyklose, kailinių gyvūnų laikymo vietose ir paukštynuose tikrinamos,

vadovaujantis VMVT PRVPS parengtu ir VMVT direktoriaus įsakymu patvirtintu metiniu kontrolės planu.

Regioniniu lygiu. Ūkinių gyvūnų gerovės laikymo vietose, skerdžiamų ir vežamų gyvūnų valstybinę kontrolę atlieka VMVT PD skyrių darbuotojai. Ūkio subjektų valstybinės kontrolės procedūros (valstybinės kontrolės planavimo, rizikos vertinimo, patikrinimų atlikimo ir kt.) apibrėžtos VMVT direktoriaus įsakymu patvirtintose kokybės sistemos dokumentuose. Patikrinimai atliekami pagal metinius planus, remiantis patikrinimų pagal NMA prašymą sąrašų, tiriant pranešimus apie gyvūnų gerovės ir sveikatingumo pažeidimus, tiriant kitų valstybės institucijų, savivaldybių, fizinių ir juridinių asmenų pateiktą informaciją, kitais nustatytais atvejais. Žemės ūkio veiklą vykdančių ūkio subjektų (t. y. laikančių ūkinius gyvūnus), pateikusių paraišką valstybinei paramai gauti, kurie turi būti patikrinti planuojamu laikotarpiu, atranką vykdo NMA, pagal tarp institucijų (VMVT, NMA,) suderintus ūkio subjektų atrankos rizikos vertinimo kriterijus.

VMVT Paslaugų departamentų skyrių darbuotojai vykdo išvežamų į kitas ES valstybes nares ir eksportuojamų į trečiąsias šalis ūkinių gyvūnų gerovės reikalavimų įgyvendinimą gyvūnų laikymo vietose ir, kai taikoma, karantinavimo sąlygų įgyvendinimo kontrolę. Vežamų gyvūnų gerovės reikalavimų įgyvendinimo valstybinė veterinarinė kontrolė laikymo ir paskirties vietose atliekama, tikrinant laikomų ar įvežamų gyvūnų sveikatą. Vežamų gyvūnų gerovės kontrolė keliuose vykdoma, bendradarbiaujant su Policijos departamento ir Lietuvos transporto saugos administracijos pareigūnais.

Karantino punktų valstybinę veterinarinę kontrolę atliekantys VMVT PD skyrių atsakingieji darbuotojai vertina karantino punktų atitiktį nustatytiems reikalavimams. VMVT Paslaugų departamento skyrių atsakingi darbuotojai vertina karantinuojamų ūkinių gyvūnų sveikatos atitiktį importuojančios trečiosios šalies reikalavimams.

Ūkinių gyvūnų laikymo vietos tikrinimas atliekamas, užpildant nustatytos formos patikrinimo aktą (klausymą). Jeigu ūkinių gyvūnų (veršelių, kiaulių, vištų dedeklių, viščiukų broilerių ir kailinių gyvūnų) laikymui taikomi specialieji laikymo reikalavimai, atitinkamai įvertinama vykdomos veiklos atitiktis teisės aktuose nustatytiems reikalavimams. Valstybinės kontrolės metu vertinama patalpų, įrangos (gardų, narvų, aptvarų, šėrimo, girdymo, patalpų ventiliavimo, apie ventiliavimo sistemos gedimus įspėjančios signalizacijos sistemos, kt. įrangos), sąlygų, naudojimo, priežiūros, elgesio su gyvūnais, duomenų registravimo, saugojimo ir kitų teisės aktuose nustatytų reikalavimų atitiktis. Patikrinimų metu nustatčius teisės aktų reikalavimų pažeidimų, vadovaujantis nustatytais procedūromis, teikiami nurodymai dėl trūkumų šalinimo ir (ar) taikomos poveikio priemonės. Ūkinių gyvūnų laikymo vietų valstybinės kontrolės rezultatai kaupiami ŪGRIS.

4.5.7. APSAUGOS PRIEMONĖS NUO AUGALŲ KENKĖJŲ

Valstybinių institucijų kompetencija

VATŽŪM yra kompetentinga institucija, atsakinga už apsaugos priemonių nuo kenkėjų įgyvendinimo valstybinę kontrolę

Prioritetas

Mažinti našta ūkio subjektams, orientuotis į ūkio subjektų konsultavimą, žinių sklaidimą visuomenei, periodiškai organizuoti ūkio subjektams konsultacijas, rengti susitikimų (konsultacijų) dienas.

Uždavinys

Vykdyti fitosanitarijos, augalų apsaugos, trešiamųjų produktų, augalų dauginamosios medžiagos, augalų veislių registravimo ir teisinės apsaugos plėtrą ir kontrolę.

Priemonė

Siekti išlaikyti aukštą augalų sveikatos lygį ir išvengti augalų kenkėjų plitimo.

Kriterijus	Kriterijų reikšmės (proc.)		
	2025 m.	2026 m.	2027 m.
Planuotų fitosanitarinių tikrinimų įgyvendinimas, siekiant išvengti karantininių kenkėjų plitimo (proc.)	95,0	95,0	95,0

Ūkio subjektų registravimas

Lietuvos Respublikos piliečiai ir juridiniai asmenys, auginantys, dauginantys, įvežantys, sandėliuojantys, gabenantys, realizuojantys, superkantys augalus, taip pat gaminantys, įvežantys, sandėliuojantys, gabenantys, realizuojantys, superkantys augalinius produktus ir kitus objektus, kurių fitosanitarinė kontrolė būtina, atlikus šių asmenų nustatytą registravimo procedūrą pagal jų pateiktą prašymą ir jiems sumokėjus nustatyto dydžio valstybės rinkliavą, registruojami Lietuvos Respublikos fitosanitariniame registre. Tik įregistruotas Lietuvos Respublikos fitosanitariniame registre ūkio subjektas turi teisę vykdyti profesionaliai aukščiau nurodytas veiklas.

Ūkio subjekto registracijos fitosanitariniame registre tvarka, duomenų tvarkymo ir išregistravimo procedūros nustatytos Lietuvos Respublikos fitosanitarinio registro nuostatuose, patvirtintuose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. lapkričio 27 d. nutarimu Nr. 1111 „Dėl Lietuvos Respublikos fitosanitarinio registro reorganizavimo ir Lietuvos Respublikos fitosanitarinio registro nuostatų patvirtinimo“.

Lietuvos Respublikos fitosanitarinio registro duomenys naudojami VATIS.

Ūkio subjektų rizikos vertinimas

Ūkio subjektų veiklos ir objektų, kuriuose palankios sąlygos kenkėjams plisti, rizika vertinama, siekiant nustatyti šių organizmų pasireiškimo grėsmes ūkio subjektų valdose ir objektų teritorijose ir, atsižvelgiant į nustatytą rizikos lygį, planuoti ūkio subjektų ir objektų priežiūros priemonės. Ūkio subjekto veiklos ir objekto, kuriame palankios sąlygos kenkėjams plisti, patikrinimų poreikis ir dažnumas grindžiamas rizikos vertinimo rezultatais.

Rizikos vertinimas atliekamas, vadovaujantis Bendrųjų rizikų valdymo principų tvarkos aprašu ir Ūkio subjektų veiklos ir objektų, kuriuose palankios sąlygos kenksmingiesiems organizmams plisti, rizikos vertinimo tvarkos aprašu, patvirtintu Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos direktoriaus 2012 m. liepos 27 d. įsakymu Nr. A1-239 „Dėl Ūkio subjektų veiklos ir objektų, kuriuose palankios sąlygos kenksmingiesiems organizmams plisti, rizikos vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

Rizikai įvertinti taikomi kriterijai:

- ūkio subjektų veiklai: vykdomų veiklų pobūdis; prižiūrimų augalų auginimo pobūdis; rinkai tiekiamų augalų, augalinių produktų kiekis (vnt., kg, m³) per kalendorinius metus;
- objektų, kuriuose palankios sąlygos kenkėjams plisti: prižiūrimų augalų auginimo pobūdis.

Fitosanitarijos srities ūkio subjektų rizikos vertinimas

Rizikos grupė	Patikrinimų dažnumas
Didelė	ne daugiau kaip 2 patikrinimai per kalendorinius metus
Vidutinė	ne daugiau kaip 1 patikrinimas per kalendorinius metus
Maža	ne daugiau kaip 1 patikrinimas per kalendorinius metus iki 10 proc. ūkio subjektų veiklų ir objektų, kuriuose palankios sąlygos organizmams plisti, jei kiti teisės aktai, reguliuojantys fitosanitarinę kontrolę, nenustato kitaip

Ūkio subjektų valstybinė kontrolė

VATŽŪM yra oficiali institucija, atsakinga už Tarptautinės augalų apsaugos konvencijos ir 2016 m. spalio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/2031 dėl apsaugos priemonių nuo augalų kenkėjų, kuriuo iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (ES) Nr. 228/2013, (ES) Nr. 652/2014 ir (ES) Nr. 1143/2014 ir panaikinamos Tarybos direktyvos 69/464/EEB, 74/647/EEB, 93/85/EEB, 98/57/EB, 2000/29/EB, 2006/91/EB ir 2007/33/EB (įsigaliojusį nuo 2019 m. gruodžio 14 d.), taikymą, ir savo veikloje vadovaujasi minėta konvencija, tarptautiniais fitosanitarijos priemonių standartais ir į nacionalinę teisę perkeltais ar tiesiogiai įsigaliojančiais ES teisės aktais.

VATŽŪM Fitosanitarijos skyrius užtikrina augalininkystės, kaip itin svarbios Lietuvai žemės ūkio šakos, plėtrą, įgyvendina valstybinę augalų sveikatingumo gerinimo politiką Lietuvoje. Kad būtų užtikrintas augalų sveikatingumas, reguliariai stebimi Lietuvoje derlių brandinantys pasėliai, sodai, medelynai, parkai ir miškai. Specialistai vertina, ar nesivysto kenkėjų židiniai, o nustatyti nauji židiniai nedelsiant naikinami. Vienas svarbiausių fitosanitarijos uždavinių – užtikrinti nacionalinę, importuojamų, eksportuojamų, vežamų tranzitu augalų, augalinių produktų ir kitų objektų fitosanitarinę kontrolę.

Specialistams, vykdančioms fitosanitarinę kontrolę, yra suteiktos priegigos prie valstybės informacinių sistemų.

VATŽŪM regioninių skyrių specialistai atlieka fitosanitarinius patikrinimus. Fitosanitarinių patikrinimų metu patikrina ūkio subjekto veiklos dokumentus, vizualiai įvertina ūkio subjektų veiklos ir objektų, kuriuose palankios sąlygos kenkėjams plisti, vietą ar teritoriją ir atlieka kitus su fitosanitariniais patikrinimais nustatytus veiksmus, o esant įtarimų dėl kenkėjų, ima mėginius laboratoriniams tyrimams.

Fitosanitarijos skyriaus vedėjas užtikrina, kad specialistai, kurie atliko ūkio subjektų veiklos ir objektų, kuriuose palankios sąlygos kenkėjams plisti, rizikos vertinimą ir jų priskyrimą rizikos grupei, nebūtų skiriami atlikti ūkio subjektų veiklų ir objektų, kuriuose palankios sąlygos kenkėjams plisti, fitosanitarinių patikrinimų.

Ūkio subjektų veiklos ir objektų, kuriuose palankios sąlygos kenkėjams plisti, planiniai patikrinimai vykdomi vadovaujantis patvirtintu fitosanitarinių patikrinimų planu.

Atsižvelgiant į fitosanitarinės rizikos vertinimo kriterijus, kiekvienais metais parengiamas fitosanitarinių patikrinimų planas, kuriame numatoma, kiek bus tikrinama ūkio subjektų, tiekiančių rinkai augalus, augalinius produktus ir kitus objektus.

Vadovaujantis Reglamento (ES) Nr. 2017/625 9 straipsnio 4 dalimi ir 1 straipsnio 2 dalies g punkte numatytais atvejais kontrolė atliekama iš anksto nepranešus.

VATŽŪM specialistas turi teisę įeiti į fizinio ar juridinio asmens valdas, kad patikrintų augalų sveikatingumo būklę, dokumentaciją ir prireikus paimtų mėginius laboratoriniams tyrimams atlikti.

Vykdam fitosanitarinius patikrinimus, surašomi patikrinimo dokumentai (patikrinimo aktas, kontrolinis klausimynas), jeigu imamas mėginys, tokiu atveju surašomas mėginio kenksmingiesiems organizmams nustatyti paėmimo aktas. Paimti mėginiai analizuojami FTL pagal metodikas, aprašytas ES direktyvose, tarptautiniuose teisės aktuose ar kituose norminiuose dokumentuose, moksliniuose šaltiniuose.

Nustatęs, kad pažeidžiami nacionaliniai teisės aktai, specialistas turi teisę duoti nurodymus, kaip asmenys turi pašalinti neatitikimus. Fizinis ar juridinis asmuo turi laikytis nurodymų, priešingu atveju pažeidėjai teisės aktų nustatyta tvarka gali būti traukiami administracinė atsakomybėn.

Ūkio subjektų veiklos ir objektų, kuriuose palankios sąlygos kenkėjams plisti, neplaniniai patikrinimai atliekami Ūkio subjektų veiklos priežiūros taisyklių nustatyta tvarka.

Vadovaujantis teisės aktais ir tarptautiniais fitosanitarijos priemonių standartais, VATŽŪM Fitosanitarijos skyriaus specialistai rengia notifikacijas dėl šalyje nustatytų kenkėjų židinių ir jų sunaikinimo ir siunčia šią informaciją EK ir ES valstybėms narėms, naudodamiesi EUROPHYT (*European Network of Plant Health Information Systems* – Europos augalų sveikatingumo informacinės sistemos tinklas) notifikavimo sistemos *Europhyt outbreaks* moduliu. Ši notifikavimo sistema užtikrina, kad ES valstybės narės gautų aktualiausią informaciją apie nustatytus neatitikimus teisės aktų reikalavimams.

VATŽŪM regioniniai skyriai ir pasienio kontrolės punktų fitosanitarijos postai (skyriai) išduoda Atitikties Europos Sąjungos prekybos šviežiais vaisiais ir daržovėmis standartams sertifikatus (jeigu produkcija neturėjo šių dokumentų), prireikus augalo pasus. Pasienio kontrolės punktų fitosanitarijos postų (skyrių) specialistai paima mėginius laboratoriniams tyrimams, atlieka skubius preliminarius tyrimus vietoje.

Įvežamų augalų, augalinių produktų ir kitų objektų oficiali kontrolė vykdoma pasienio kontrolės punktų fitosanitarijos postuose iki jų išleidimo į laisvą apyvartą, pateikiant tikrinimo rezultatus EK administruojamoje TRACES NT sistemoje vadovaujantis Reglamento (ES) Nr. 2017/625 nustatyta tvarka. Nuo 2019 m. gruodžio 14 d. visi įrašai ir išvados apie atliktą įvežamų ar gabenamų tranzitu krovinių kontrolę turi būti pateikiami TRACES. Pasienio kontrolės punktų fitosanitarijos postai (skyriai) teikia pusmečių ir metines ataskaitas apie visus patikrintus krovinius, kiek iš jų per ataskaitinį laikotarpį buvo sulaikyta, sunaikinta (MPM dažniausiai) ir grąžinta, nurodomos grąžinimo, neatitikimų priežastys, atlikti tyrimai, pateikiamas ir išrašytų dokumentų skaičius. Regionų koordinavimo ir pasienio kontrolės skyrius metodiškai vadovauja, derina kontrolės veiksmus ir procedūras, koordinuoja bei kontroliuoja pasienio kontrolės punktų fitosanitarijos postuose atliekamą oficialią kontrolę.

SPECIALIEJI VALSTYBINĖS KONTROLĖS PLANAI

Vadovaujantis 2020 m. rugpjūčio 27 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentu (ES) 2020/1231 dėl stebėsenos rezultatų metinių ataskaitų formos ir jos pildymo nurodymų bei dėl daugiamečių stebėsenos programų formos ir praktinių taisyklių, nustatytų atitinkamai Europos Parlamento ir

Tarybos reglamento (ES) 2016/2031 22 ir 23 straipsniuose, ir Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2010 m. gegužės 24 d. įsakymu Nr. 3D-490 „Dėl Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos nuostatų patvirtinimo“, parengta ir patvirtinta Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos 2021–2025 m. daugiamečių fitosanitarinės stebėsenos programa ir jos įgyvendinimas. Programa viešinama VATŽŪM interneto svetainėje:

https://vatzum.lrv.lt/uploads/documents/a1783_daugiamete_stebesena_20211229.pdf

VATŽŪM regioninių skyrių specialistai vykdo kenkėjų stebėseną gamybos vietose, natūraliose augavietėse, žemės ūkio augalų pasėliuose, miškuose ir kitose augavietėse, atlieka eksportuojamų augalų, augalinių produktų ir su jais susijusių objektų fitosanitarinę kontrolę ir išduoda fitosanitarinius sertifikatus, augalo pasus, kontroliuoja įmones, kurioms yra suteikta teisė ženklinti apdorotą MPM ir (arba) medieną, skirtą jai gaminti.

Kaip ir iki šiol, oficialiai kontrolei atlikti VATŽŪM sudaro oficialių tikrinimų planus ir koordinuoja jų vykdymą numatytam laikotarpiui (2025–2027 m.).

4.5.8. AUGALŲ APSAUGOS PRODUKTŲ TIEKIMO RINKAI IR NAUDOJIMO IR TAUSIOJO PESTICIDŲ NAUDOJIMO REIKALAVIMAI, IŠSKYRUS PESTICIDŲ PURŠKIMUI NAUDOJAMĄ ĮRANGĄ

Valstybinių institucijų kompetencija

VATŽŪM yra kompetentinga institucija, atsakinga už AAP valstybinės kontrolės įgyvendinimą.

Prioritetas

Mažinti naštą ūkio subjektams, orientuotis į ūkio subjektų konsultavimą, žinių sklaidimą visuomenei, periodiškai organizuoti ūkio subjektams konsultacijas, rengti susitikimų (konsultacijų) dienas.

Uždavinys

Vykdyti fitosanitarijos, augalų apsaugos, trešiamųjų produktų, augalų dauginamosios medžiagos, augalų veislių registravimo ir teisinės apsaugos plėtrą ir kontrolę.

Priemonė

Skatinti tikslingą AAP naudojimą, apsaugant žmonių sveikatą ir aplinką nuo AAP naudojimo keliamos rizikos.

Kriterijus	Kriterijų reikšmės (proc.)		
	2025 m.	2026 m.	2027 m.
Planinių AAP naudotojų patikrinimų atlikimas ir ūkio subjektų konsultavimas patikrinimų metu, siekiant tausesnio AAP naudojimo ir mažesnės su tuo susijusios rizikos žmonių sveikatai ir aplinkai (proc.)	89,0	92,0	93,0

Ūkio subjektų licencijavimas

AAP platinimo leidimus išduoda VATŽŪM, vadovaudamasi Augalų apsaugos produktų platinimo leidimų išdavimo, jų galiojimo sustabdymo, galiojimo sustabdymo panaikinimo, galiojimo panaikinimo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2018 m. vasario 1 d. įsakymu Nr. 3D-53 „Dėl Augalų apsaugos produktų platinimo leidimų išdavimo, jų galiojimo sustabdymo, galiojimo sustabdymo panaikinimo, galiojimo panaikinimo taisyklių patvirtinimo“. Augalų apsaugos produktų platinimo leidimas laikomas išduotu kitą dieną nuo deklaracijos apie ketinimą vykdyti veiklą pateikimo VATŽŪM dienos arba nuo deklaracijoje apie ketinimą vykdyti veiklą nurodytos dienos, jeigu ši diena yra vėlesnė negu deklaracijos apie ketinimą vykdyti veiklą pateikimo VATŽŪM diena.

Informacija apie išduotus platinimo leidimus viešinama interneto svetainėje www.licencijavimas.lt.

Ūkio subjektų rizikos vertinimas

Ūkio subjektų ūkinės veiklos saugant, tiekiant rinkai, naudojant AAP rizika vertinama, siekiant nustatyti keliamas grėsmes žmonių, gyvūnų sveikatai ir aplinkai ir, atsižvelgiant į nustatytą ūkio subjekto rizikos lygį, planuoti ūkio subjekto priežiūros priemones. Ūkio subjekto veiklos rizikos vertinimo rezultatais grindžiamas tikrinimų poreikis ir dažnumas.

Rizikos vertinimas atliekamas vadovaujantis Bendrųjų rizikų valdymo principų tvarkos aprašu ir Ūkio subjektų veiklos saugant, tiekiant rinkai, naudojant augalų apsaugos produktus rizikos vertinimo ir valdymo tvarkos aprašu, patvirtintu Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos direktoriaus 2013 m. lapkričio 20 d. įsakymu Nr. A1-379 „Dėl Ūkio subjektų veiklos saugant, tiekiant rinkai, naudojant augalų apsaugos produktus rizikos vertinimo ir valdymo tvarkos aprašo patvirtinimo“. Rizikos veiksnių pasireiškimo tikimybei nustatyti skaičiuojama rizikos vertinimo rodiklių balų suma pagal vykdomos veiklos sritį (AAP saugojimas, AAP tiekimas rinkai,

AAP naudojimas). Atskiras rizikos vertinimo rodiklis parodo ūkio subjekto veiklos rizikos lygį vertinant atskiru aspektu (pagal veiklos pobūdį ir vietą, parduotų AAP kiekį, ūkio dydį, auginamas kultūras, naudojamus AAP, gautą papildomą informaciją apie ūkio subjektą ir kt.). Jei vertinimo metu turima informacijos, kad ūkio subjektas nebevykdo veiklos tokia veikla į einamųjų metų planavimo procesą netraukiama.

AAP saugojimo, tiekimo rinkai, naudojimo srities ūkio subjektų vertinimas

Rizikos grupė	Patikrinimų dažnumas
Didelė	patikrinimai planuojami artimiausiais patikrinimo metais, į patikrinimų planą įtraukiant ne mažiau kaip 50 proc. didelės rizikos ūkio subjektų, kurių rizikos vertinimo balas yra santykinai didžiausias
Vidutinė	artimiausiais patikrinimų metais planuojama patikrinti ne mažiau kaip 10 proc. vidutinės rizikos ūkio subjektų, kurių rizikos vertinimo balas yra santykinai didžiausias pagal rizikos lygį
Maža	artimiausiais patikrinimų metais planuojama patikrinti iki 10 proc. mažos rizikos ūkio subjektų, kurių rizikos vertinimo balas yra santykinai didžiausias pagal rizikos lygį, ir jie būtų patikrinti 1 kartą per 10 kalendorinių metų

Kiekvienais metais patikrinama iki 15 proc. pagal pastarųjų 10 metų duomenis netikrintų atsitiktine tvarka atrinktų nepriklausomai nuo jų rizikos lygio ūkio subjektų.

Ūkio subjektų valstybinė kontrolė

VATŽŪM, vykdydama ūkio subjektų AAP veiklos priežiūrą vadovaujasi 2009 m. spalio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1107/2009 dėl augalų apsaugos produktų pateikimo į rinką ir panaikinančiu Tarybos direktyvas 79/117/EEB ir 91/414/EEB, Lietuvos Respublikos augalų apsaugos įstatymu (toliau – AAP įstatymas) ir kitais teisės aktais. VATŽŪM, vykdydama ūkio subjektų TP veiklos priežiūrą vadovaujasi 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 2019/1009, kuriuo nustatomos ES tręšiamųjų produktų tiekimo rinkai taisyklės ir iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 1069/2009 ir (EB) Nr. 1107/2009 bei panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 2003/2003, 2018 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2018/848 dėl ekologinės gamybos ir ekologiškų produktų ženklavimo, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 834/2007 (toliau – Reglamentas (ES) 2018/848), taip pat Lietuvos Respublikos tręšiamųjų produktų įstatymu (toliau – TP įstatymas) ir kitais teisės aktais.

Ūkio subjektų veiklos patikrinimų tikslas – teisės aktų nustatyta tvarka veiklos vertinimas ir metodinės pagalbos ūkio subjektui teikimas.

Metinį patikrinimų planą sudaro VATŽŪM Agrochemijos skyriaus specialistai, vadovaudamiesi Bendrųjų rizikų valdymo principų tvarkos aprašu ir Ūkio subjektų veiklos saugant,

tiekiant rinkai, naudojant augalų apsaugos produktus rizikos vertinimo ir valdymo tvarkos aprašu, patvirtintu Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos direktoriaus 2013 m. lapkričio 20 d. įsakymu Nr. A1-379 „Dėl Ūkio subjektų veiklos saugant, tiekiant rinkai, naudojant augalų apsaugos produktus rizikos vertinimo ir valdymo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

VATŽŪM Agrochemijos skyrius pagal kompetenciją siekia užtikrinti įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su AAP įvežimu, vežimu, saugojimu, tiekimu rinkai ir naudojimu, nuostatų vykdymą, profesionaliajam naudojimui skirtos apdorojimo AAP įrangos priežiūrą, kad įranga būtų naudojama įregistruota ir techniškai tvarkinga, metodiškai vadovauja VATŽŪM regioninių skyrių specialistams.

Vadovaujantis Reglamento (ES) Nr. 2017/625 9 straipsnio 4 dalimi ir 1 straipsnio 2 dalies h punkte numatytais atvejais, kontrolė atliekama iš anksto nepranešus.

Regioninių skyrių specialistai, neviršydami teisės aktais jiems suteiktų įgaliojimų, priima sprendimus savarankiškai ir asmeniškai už juos atsako ir ūkio subjektams pateikia savo sprendimų priėmimo motyvus. Atsižvelgiant į planuojamų patikrinimo veiksmų sudėtingumą, sudėtingų skundų nagrinėjimo atveju, kuomet gali prireikti ypač išsamių agrochemijos srities žinių, VATŽŪM Agrochemijos skyriaus specialistai koordinuoja regioninių skyrių specialistų darbą, prireikus dalyvauja patikrinimuose kartu su regioninių skyrių specialistais. Regionų koordinavimo ir pasienio kontrolės skyriaus specialistai organizuoja regioninių skyrių veiklą, vykdant jiems priskirtas funkcijas specialiosiose srityse, funkcijų vykdymo kontrolę (veiklos kontrolę).

Specialistams, vykdantiems AAP naudojimo, saugojimo ir tiekimo rinkai kontrolę, yra suteiktos priegios prie valstybės informacinių sistemų.

Atliekant ūkio subjektų veiklos saugant, tiekiant rinkai, naudojant AAP veiklos priežiūrą, patikrinami ūkio subjekto veiklos dokumentai, turimi pažymėjimai, vizualiai įvertinamos AAP saugojimo patalpos ir kitos veiklos teritorijos (laukai ar kt.) ir atliekami kiti su AAP patikrinimais nustatyti veiksmai. Esant įtarimų dėl AAP neatitikties ar naudojimo pažeidimų gali būti imami ėminiai laboratoriniams tyrimams.

Vykdant AAP srities patikrinimus, surašomi patikrinimo dokumentai (patikrinimo aktas ir kiti su patikrinimu susiję dokumentai). Jeigu imamas ėminys, tokiu atveju surašomas ėminio paėmimo aktas. Augalų apsaugos produktų ėminių paėmimas, jų pristatymas į akredituotą laboratoriją atliekamas, vadovaujantis Augalų apsaugos produktų ėminių ėmimo metodikos, patvirtintos Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos direktoriaus 2018 m. gegužės 23 d. įsakymu Nr. A1-294 „Dėl Augalų apsaugos produktų ėminių ėmimo metodikos patvirtinimo“, nuostatomis. Augalų ir (ar) jų dalių ir (ar) dirvožemio ėminių paėmimas AAP liekanoms nustatyti ir jų pristatymas į akredituotą laboratoriją atliekamas vadovaujantis Augalų ir (ar) jų dalių, ir (ar) dirvožemio ėminių paėmimo augalų apsaugos produktų liekanoms nustatyti tvarkos aprašo, patvirtinto

Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos direktoriaus 2018 m. balandžio 27 d. įsakymu Nr. A1-208 „Dėl Augalų ir (ar) jų dalių, ir (ar) dirvožemio ėminių paėmimo augalų apsaugos produktų liekanoms nustatyti tvarkos aprašo patvirtinimo“, nuostatomis.

AAP ir TP įstatymai suteikia specialistams, vykdantiems AAP ir TP kontrolę, teisę:

- nekliudomiems patekti į fizinių asmenų ir juridinių asmenų pastatus ir patalpas, žemės sklypus ir kitas teritorijas, kuriuose auginami augalai, saugomi, naudojami AAP, gaminami, tiekiami rinkai arba laikomi (sandėliuojami) TP ir tikrinti, ar juose laikomasi AAP įvežimo, vežimo, saugojimo, tiekimo rinkai, naudojimo ir TP pateikimo ir tiekimo rinkai, naudojimo kontrolės reikalavimų;

- tikrinti dokumentus, kuriais patvirtinamas AAP ir TP įsigijimo teisėtumas, jų kiekis, kiekybinė ir kokybinė sudėtis;

- neatlygintinai paimti AAP ėminių;

- imti pateikiamų, tiekiamų rinkai ir naudojamų TP gaminių bandinius įgaliosios institucijos nustatyta tvarka ir tikrinti jų atitiktį nustatytiems reikalavimams;

- uždrausti AAP įvežimą, vežimą, saugojimą, tiekimą rinkai, naudojimą, jeigu VATŽŪM nustato, kad AAP yra Lietuvoje neregistruotas; netapatus Lietuvos Respublikoje registruotam; ar AAP etiketėje nurodyta informacija neatitinka Lietuvos Respublikoje registruoto ar tapataus AAP etiketėje nurodytos informacijos; AAP kilmė ir (ar) jo veikliosios medžiagos kilmė neatitinka Lietuvos Respublikoje registruoto AAP ir (ar) jo veikliosios medžiagos kilmės; ar laboratorinio tyrimo išvada patvirtina, kad AAP kiekybinė ir (ar) kokybinė sudėtis neatitinka Lietuvos Respublikoje registruoto AAP sudėties; nustato, kad saugomi platinimo tikslais, platinami pasibaigusio galiojimo AAP, kuriems neatlikti kiekybiniai ar kokybiniai tyrimai arba kurių sudėtis neatitinka Lietuvos Respublikoje registruoto AAP sudėties; nustato, kad platinama nei vienoje Europos Sąjungos valstybėje narėje neregistruoto AAP beicuota sėkla;

- įpareigoti ūkio subjektus išimti iš rinkos ir perduoti atliekų tvarkytojui, turinčiam teisę tvarkyti atitinkamas atliekas, uždraustus įvežti, vežti, saugoti, tiekti rinkai ar naudoti AAP;

- įpareigoti ūkio subjektą nedelsiant pašalinti patikrinimo metu nustatytus pažeidimus ir aiškiai informuoti naudotojus apie netinkamo AAP naudojimo kylančią riziką;

- ANK, AAP ir TP įstatymų nustatyta tvarka pradėti administracinių nusižengimų teiseną, atlikti administracinių nusižengimų tyrimą ir surašyti administracinių nusižengimų protokolus, skirti baudas įstatymų nustatyta tvarka.

Siekiant užtikrinti augalinės kilmės, maisto ir pašarų saugą pirminėje gamyboje, augalų auginimo laikotarpiu vykdomas pasėlių stebėjimas prieš derliaus nuėmimą (javų, ankštinių augalų, grikių) dėl neleistino AAP, turinčių veikliosios medžiagos *glifosato* panaudojimo, kilus įtarimų imami

augalų, jų dalių ir dirvožemio ėminiai galimiems pažeidimams nustatyti. Vidutiniškai kasmet planuojama paimti 10 AAP ėminių jų kokybei ir tapatumui nustatyti ir 20 augalų, jų dalių ar dirvožemio ėminių AAP liekanoms nustatyti.

SPECIALIEJI VALSTYBINĖS KONTROLĖS PLANAI

Siekiant užtikrinti tausų, racionalų, saugų ir atsakingą AAP naudojimą, Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro įsakymu patvirtintas Augalų apsaugos planas. Bendrieji Augalų apsaugos plano rengimo principai nustatyti AAP įstatyme. Už Augalų apsaugos plano įgyvendinimo koordinavimą ir priežiūrą atsakinga ŽŪM. SAM, AM (ar jų įgaliotos institucijos), VMVT, VATŽŪM, ŽŪA, VšĮ Lietuvos žemės ūkio konsultavimo tarnyba, Valstybės duomenų agentūra ir Ekoagros bendradarbiauja ir užtikrina Augalų apsaugos plane numatytų priemonių įgyvendinimą. Augalų apsaugos planas skelbiamas internete:

<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.429276/asr>

VATŽŪM atlieka ūkio subjektų vykdomos AAP įvežimo, vežimo, saugojimo, tiekimo rinkai, naudojimo priežiūrą. Siekiant užtikrinti Reglamento (ES) Nr. 2017/625 1 straipsnio 2 dalies h punkte nurodytų AAP tiekimo rinkai ir naudojimo ir tausiojo AAP naudojimo reikalavimų laikymąsi, vadovaujantis šio reglamento 24 straipsnio 2 dalies b punktu, pagal VATŽŪM direktoriaus patvirtintą AAP ėminių ėmimo planą imami AAP ėminiai ir siunčiami tyrimams į akredituotas laboratorijas.

ŽŪA atlieka įstaigų, vykdančių AAP profesionaliųjų naudotojų, platintojų ir konsultantų mokymus, atitikties reikalavimams vertinimą. Augalų apsaugos mokymo įstaigų ir konsultantų akreditavimą vykdo ŽŪA direktoriaus įsakymu sudaryta Mokymo įstaigų ir konsultantų, siekiančių vykdyti mokymo kursus pagal augalų apsaugos mokymo programas AAP profesionaliems naudotojams ir (ar) platintojams, vertinimo komisija, į kurios sudėtį įtraukiami VATŽŪM ir ŽŪA atstovai.

VšĮ Lietuvos žemės ūkio konsultavimo tarnyba vykdo AAP profesionaliųjų naudotojų ir platintojų mokymus, atlieka augalininkystės technologijų analizę, ima ir iširia dirvožemio ėminius, rengia tręšimo planus, užpildo žemdirbiams privalomus žurnalus, augalų vegetacijos metu vertina pasėlių būklę, teikia konsultacijas ir rekomendacijas visais augalininkystės klausimais.

4.5.9. EKOLOGINĖ GAMYBA IR EKOLOGIŠKŲ PRODUKTŲ ŽENKLINIMAS

Valstybinių institucijų kompetencija

Centrinė kompetentinga institucija ekologinės gamybos srityje – ŽŪM. ŽŪM organizuoja ekologinės gamybos ir ženklavimo srityje oficialią kontrolę ir atlieka oficialią kontrolę vykdančių kompetentingų institucijų ir kontrolės institucijos auditus ekologinės gamybos ir ženklavimo srityje.

ŽŪM Augalininkystės ir žaliųjų technologijų skyrius vykdo šias funkcijas:

- formuoja ir įgyvendina valstybės politiką ekologinio žemės ūkio srityje, vykdo sertifikavimo sistemos tobulinimą ir plėtrą, koordinuoja atitinkamų kontrolės institucijų (kontrolės įstaigų) veiklą ir joms pavestų kontrolės užduočių įgyvendinimą;
- rengia ekologinio žemės ūkio plėtotės programas;
- plėtoja ir tobulina ekologinio žemės ūkio ir ekologiškų žemės ūkio ir maisto produktų sertifikavimo ir kontrolės sistemą;
- organizuoja valstybinę kontrolę ekologinės gamybos srityje pagal ES teisės aktų nuostatas;
- rengia ir teikia pasiūlymus dėl kooperacijos plėtros, valstybės lėšų skyrimo programoms įgyvendinti, kontroliuoja ir analizuoja šių lėšų panaudojimo tikslumą.

Prioritetas

Skatinti ekologinę gamybą ir išlaikyti darną su gamta.

Uždaviniai

Didinti žemės ūkio ir maisto konkurencingumą, diegti inovatyvią, kuriančią aukštą pridėtinę vertę, žemės ūkio ekonomiką, sukurti galimybių ekonominei veiklai pajvairinti ir gyvenimo kokybei gerinti kaime.

Priemonės

1. Remti ekologinį ūkininkavimą.
2. Stiprinti visuomenės sveikatą, sugriežtinant laboratorinių tyrimų atlikimo dėl neleistinų ekologinėje gamyboje medžiagų, kontrolę.

Kriterijus	Kriterijų reikšmės (proc.)		
	2025 m.	2026 m.	2027 m.
Imamų ir ištiriamų mėginių skaičius nuo visų ekologinės gamybos vykdytojų, kuriems kontrolės institucija atlieka oficialią kontrolę (proc.)	6,0	6,0	6,0

Ekoagros yra paskirta ekologinės gamybos kontrolės institucija. Ji paskirta ekologinės gamybos kontrolės institucija, kaip apibrėžiama Reglamento (ES) Nr. 2017/625, 4 straipsnio 3 dalyje, vykdyti Ekologinės gamybos taisyklių įgyvendinimo kontrolę, suteikiant kodą LT-EKO-001. ŽŪM pavedė Ekoagros atlikti veiklos vykdytojų registraciją ir leidimų dėl dalies nukrypti leidžiančių nuostatų išdavimą.

Ekoagros yra oficialiai įtraukta į EK sertifikavimo įstaigų ir institucijų, kurioms suteikta teisė vykdyti ekologinės gamybos kontrolę, sąrašą.

Ekologiškų produktų gamybos ir paruošimo etapais Lietuvoje ženklinimą ekologiškų produktų ženklų kontroliuoja Ekoagros.

VATŽŪM yra kompetentinga institucija, kuri atlieka trąšų, maistingųjų / maisto medžiagų ir (arba) dirvožemio gerinimo priemonių tinkamumo naudoti ekologinėje gamyboje vertinimą ir ekologiškų produktų (augalų dauginamosios medžiagos) ženklinimo kontrolę rinkoje ir importo metu. Taip pat VATŽŪM atlieka AAP vertinimą ir AAP įrašo į galimų naudoti ekologinėje gamyboje sąrašą tuos AAP, kurių veikliosios medžiagos yra nurodytos 2021 m. liepos 15 d. Komisijos įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 2021/1165, kuriuo leidžiama ekologinėje gamyboje naudoti tam tikrus produktus ir medžiagas ir sudaromi jų sąrašai, I priede.

VMVT yra ekologiškų produktų kontrolės institucija, vykdanči ekologiškų produktų (išskyrus augalų dauginamosios medžiagos) ženklinimo kontrolę prekyboje ir importo metu. Kontrolę vykdo VMVT PD ir VMVT PKD skyriai.

Tarpinstitucinis bendradarbiavimas. Užtikrinant tinkamą tarpinstitucinį bendradarbiavimą, yra pasirašytos bendradarbiavimo sutartys ir patvirtinti reikalavimai, aiškiai apibrėžiantys kiekvienos institucijos funkcijas, pareigas ir atsakomybės sritis. Bendradarbiaujama, įskaitant nuolatinį keitimąsi informacija apie patikras, neatitikimus ir tyrimus ir kitus susijusius duomenis apie ūkio subjektus, kaip nurodyta Reglamento (ES) Nr. 2018/848 43 straipsnio 6 dalyje. Ekoagros ir VMVT yra pasirašiusios bendradarbiavimo susitarimus ir su VATŽŪM, ir NMA. Pastarasis bendradarbiavimo susitarimas su NMA yra būtinas dėl ES fondų lėšų mokėjimų ekologinės gamybos ūkio subjektams, kadangi šios lėšos išmokamos, tik gavus sertifikatą.

Veiklos vykdytojų registravimas

Ekoagros. Ekologinės gamybos taisyklėse numatyta, kad, remiantis Reglamento (ES) Nr. 2018/848 34 straipsnio 1 punktu, prieš tiekdami rinkai bet kokius produktus kaip „ekologiškus“ arba kaip „perėjimo prie ekologinės gamybos laikotarpio“ produktus, taip pat prieš perėjimo prie ekologinės

gamybos laikotarpį, veiklos vykdytojai, kurie gamina, ruošia, platina ar saugo ekologiškus arba perėjimo prie ekologinės gamybos laikotarpio produktus, kurie importuoja tokius produktus iš trečiosios valstybės arba eksportuoja tokius produktus į trečiąją valstybę, arba kurie tiekia tokius produktus rinkai, turi kreiptis į kontrolės instituciją ir pranešti apie savo veiklą, kuriai taikoma oficiali kontrolė, ir gauti šiai veiklai kontrolės institucijos išduodamą sertifikatą.

Ekoagros pavesta nustatyti pateikiamų dokumentų formas ir jų pateikimo terminus. Ekoagros direktoriaus įsakymu yra nustačiusi dokumentų pateikimo tvarką ir terminus, atsižvelgiant į ekologinės gamybos specifiką ir produktų kategorijas. Sertifikavimo tvarka yra skelbiama Ekoagros interneto svetainėje.

Ekologinės gamybos taisyklėse Lietuva taip pat yra nustačiusi išimtį, kad neprivaloma turėti kontrolės institucijos išduodamo sertifikato veiklai, maisto tvarkymo subjektams, kurie, remiantis Reglamento (ES) 2018/848 34 straipsnio 2 punktu, tiekia rinkai tiesiogiai galutiniam vartotojui ar naudotojui tik fasuotus ekologiškus produktus, jei jie gamina, ruošia, saugo tik tai pardavimo vietai skirtus produktus arba neimportuoja jų iš trečiųjų valstybių arba kai jie tokios veiklos nepaveda pagal subrangos sutartį vykdyti kitam veiklos vykdytojui.

VMVT. Taikomi bendrieji maisto tvarkymo subjektų registravimo reikalavimai aprašyti 4.5.1.papunktyje.

VATŽŪM. Ekologinės gamybos taisyklėse numatyta, kad, veiklos vykdytojai, ketindami pateikti Lietuvos rinkai pašarinių augalų sėklų mišinį, kurio sudėtyje yra tam tikrų skirtingų rūšių augalų ekologiškų, perėjimo prie ekologinės gamybos laikotarpio arba neekologiškų sėklų, gali informaciją paskelbti Ekologiškos ir perėjimo prie ekologinės gamybos laikotarpio augalų dauginamosios medžiagos duomenų bazėje <https://www.organicxseeds.lt> (Lietuvai skirtame modulyje), tik tuo atveju, kai VATŽŪM patikrino ir nustatė, kad veiklos vykdytojas nepažeidžia ekologiškų pašarinių augalų sėklos mišinių kiekvieno komponento kokybės ir ženklinimo reikalavimų.

Veiklos vykdytojas, ketinantis pateikti rinkai ekologiškos įvairiarūšės medžiagos, kuri apibrėžta 2021 m. gegužės 7 d. Komisijos deleguotojo reglamento Nr. 2021/1189, kuriuo Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 2018/848 papildomomis nuostatomis dėl konkrečių genčių ar rūšių ekologiškos įvairiarūšės medžiagos augalų dauginamosios medžiagos gamybos ir pardavimo, 2 str. 1) punkte, kreipiasi į VATŽŪM dėl šios ekologiškos medžiagos pripažinimo ir įtraukimo į Pripažintos ekologiškos heterogeninės medžiagos sąrašą.

Veiklos vykdytojų rizikos vertinimas

Ekoagros. Ekologinę gamybą vykdančių veiklos vykdytojų kontrolės pobūdis ir dažnumas nustatomi, vadovaujantis rizikos įvertinimu. Kontrolės institucija pas rizikingus veiklos vykdytojus atlieka patikrinimus, apie kuriuos paprastai nepranešama. Ekoagros atlieka ne mažiau kaip 10 proc. papildomų patikrinimų, apskaičiuojant nuo atliktų kasmetinių veiklos vykdytojų tikrinimų vietoje.

Ekoagros ekologinės gamybos veiklos vykdytojų rizikingumo nustatymui yra pasitvirtinusi rizikos valdymo ir papildomų patikrų vertinimo atrankos procedūrą, pagal kurią veiklos vykdytojai yra priskiriami rizikos grupei ir atitinkamai atsižvelgiant į jų rizikingumą yra planuojami jų patikrinimai.

VMVT. Taikomas bendrieji maisto tvarkymo subjektų rizikos vertinimo principai aprašytas 4.5.1.papunktyje.

Valstybinė kontrolė

Ekoagros veiklos vykdytojų kontrolę vykdo pagal direktoriaus patvirtintas darbo instrukcijas, kuriose aprašomi kontrolės metodai, taip pat pateikiami detalūs klausimynai su nuorodomis į teisės aktų reikalavimus. Kontrolę vykdo sertifikavimo skyrių ir teritorinių filialų darbuotojai, o už koordinavimą atsakingi skyrių ir filialų vadovai.

Ekoagros taiko neatitikčių atvejų ir priemonių sąrašą pagal priemonių už ekologinės gamybos reikalvimų pažeidimus taikymo tvarkos aprašą patvirtintą 2022 m. gruodžio 29 d. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-879.

VMVT valstybinės maisto tvarkymo subjektų, vykdančių ekologiškų produktų tvarkymą, kontrolės principai ir reikalavimai (tvarka) nustatyti VMVT direktoriaus įsakymu patvirtintose procedūrose. Valstybinę maisto tvarkymo subjektų, vykdančių ekologiškų produktų (gyvūninių ir negyvūninių) tvarkymą, kontrolę koordinuoja VMVT PD, kontrolę vykdo VMVT PD skyriai.

VMVT PD skyrių darbuotojai atlieka ekologiškų produktų ženklavimo kontrolę mažmeninės ir didmeninės prekybos įmonėse, nuotolinės prekybos vietose, siekiant užtikrinti ekologiškų produktų ženklavimo atitikimą specialiesiems ženklavimo reikalavimams. Valstybinės kontrolės metu yra naudojamas nustatytos formos klausimynas.

Kontrolės metu tikrinama, ar maisto tvarkymo subjektas turi sertifikavimo įstaigos išduotą galiojantį sertifikatą, taip pat įvertinama ekologiškų produktų pakavimo ir transportavimo reikalavimų atitiktis ir atsekamumo užtikrinimas, tikrinama, ar teisingai nurodyti su ekologišku gamybos būdu susiję terminai, įvertinama, ar teisingai ekologiškų maisto produktų sudėtyje nurodyta, kurie ingredientai yra ekologiški ir kt. VMVT PD skyrių darbuotojui nustačius ekologiškų produktų ženklavimo pažeidimų ar produktui ir veiklai nepateikus patvirtinamojo dokumento arba nutarimo, ar gavus laboratorinių tyrimų rezultatus, kai nustatoma sintetinių pesticidų liekanų, veterinarinių vaistų

liekanų, GMO, apšvitinimas jonizuojančia spinduliuote ir kitais nustatytais atvejais, yra priimami sprendimai dėl poveikio priemonių taikymo, informacijos teikimo OFIS informacinėje sistemoje. Bendradarbiavimo susitarimuose nustatytais atvejais informacija teikiama Ekoagros ir ŽŪM.

VATŽŪM regioninių skyrių specialistai vykdo veiklos vykdytojų kontrolę pagal VATŽŪM direktoriaus patvirtintą tvarką. VATŽŪM Augalų dauginamosios medžiagos skyrius metodiškai vadovauja VATŽŪM regioniniams skyriams ekologiškų produktų (augalų dauginamosios medžiagos) ženklavimo srityje ir teikia jiems informaciją kompetencijai priskirtais klausimais.

Kadangi įvežamų augalų (įskaitant ir dauginamosios medžiagos) oficiali kontrolė vykdoma pasienio kontrolės punktų fitosanitarijos postuose iki jų išleidimo į laisvą apyvartą, pateikiant tikrinimo rezultatus EK administruojamoje TRACES NT sistemoje, todėl ir ekologiškos augalų dauginamosios medžiagos kontrolė atliekama fitosanitarijos postuose.

Regionų koordinavimo ir pasienio kontrolės skyrius metodiškai vadovauja, derina kontrolės veiksmus ir procedūras bei koordinuoja regioninių skyrių veiklą bei kontroliuoja pasienio kontrolės punktų fitosanitarijos postuose atliekamą oficialią kontrolę.

4.5.10. SAUGOMŲ KILMĖS VIETOS NUORODŲ, SAUGOMŲ GEOGRAFINIŲ NUORODŲ IR GARANTUOTŲ TRADICINIŲ GAMINIŲ NAUDOJIMAS IR ŽENKLINIMAS

Valstybinių institucijų kompetencija

Lietuvoje ŽŪM atlieka atsakingos institucijos funkcijas dėl produktų pavadinimų, kaip saugomų nuorodų, registracijos ir apsaugos, koordinuoja šių produktų kontrolę. VMVT – kompetentinga institucija, kuriai pavesta vykdyti atitikties produktų su saugomomis nuorodomis specifikacijoms valstybinę kontrolę ir produktų su saugomomis nuorodomis pavadinimų naudojimo kontrolę rinkoje.

Maisto tvarkymo subjektų, gaminančių ir (arba) tiekiančių rinkai produktus su saugomomis nuorodomis, oficialios kontrolės reikalavimai, informacijos apie tokius maisto produktus perdavimas ŽŪM nustatyti Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2015 m. sausio 7 d. įsakyme Nr. 3D-10 „Dėl Vyno, spiritinių gėrimų ir žemės ūkio produktų su geografine nuoroda ar garantuoto tradicinio gaminio nuoroda pavadinimų įregistravimo ir tokių pavadinimų naudojimo kontrolės taisyklių patvirtinimo“ ir VMVT direktoriaus įsakymu patvirtintuose kokybės sistemos dokumentuose.

Prioritetas

Tvarių maisto gamybos sistemų plėtojimas, stiprinant visuomenės sveikatą ir siekiant išlaikyti aukštą maisto saugos lygį.

Uždavinys

Stiprinti visuomenės sveikatą, išlaikant aukštą maisto ir su maistu besiliečiančių medžiagų saugos lygį, plečiantis tvarioms maisto gamybos sistemoms.

VMVT vykdo valstybinę kontrolę tiek gamybos, tiek prekybos sektoriuose, vertindama produktų su saugomomis nuorodomis atitiktį nustatytoms specifikacijoms

Prioritetas

Informacijos visuomenei sklaida apie įvairių kokybės sistemų produktus, jų ženklumą ir valstybinės maisto kontrolės rezultatus, skatinant sveikatai palankesnius ir motyvuotus vartotojų pasirinkimus.

Uždavinys

Veiksmingai valdyti ir mažinti rizikas visuomenės sveikatai, kylančias dėl maisto, vandens, su maistu besiliečiančių medžiagų, pašarų ir veterinarinių produktų tvarkymo saugos

Priemonė

Vykdyti produktų, priklausančių įvairioms maisto kokybės sistemoms (pagal Nacionalinę maisto kokybės sistemą pagamintų produktų, produktų su saugoma kilmės vietos nuoroda, saugoma geografinė nuoroda ir garantuoto tradicinio gaminio nuoroda), kontrolę.

Kriterijus	Kriterijų reikšmės (proc.)		
	2025 m.	2026 m.	2027 m.
Įgyvendinti VMVT informacijos sklaidos planą siekiant padidinti vartotojų ir gamintojų žinias apie reikalavimus, taikomus SGN, SKVN, GN, GTG produktams ir jų ženklumui (proc.)	100,0	100,0	100,0

Maisto tvarkymo subjektų, gaminančių ir (arba) tiekiančių rinkai produktus su saugomomis nuorodomis, rizikos vertinimas

VMVT PD skyriai atlieka maisto tvarkymo subjektų, gaminančių ir (arba) tiekiančių rinkai produktus su saugomomis nuorodomis, atitikties specifikacijoms kontrolę. Planuojamų patikrinimų dažnumas nustatomas, vadovaujantis rizikos vertinimu, jeigu produkto specifikacijoje nenumatyta kitaip.

Maisto tvarkymo subjektų, gaminančių ir (arba) tiekiančių rinkai produktus su saugomomis nuorodomis, valstybinė kontrolė

Maisto tvarkymo subjektų, gaminančių ir (arba) tiekiančių rinkai produktus su saugomomis nuorodomis, valstybinė kontrolė vykdoma pagal valstybinės kontrolės planus.

Ūkio subjektas į valstybinės kontrolės planą įtraukiamas po to, kai:

- VMVT Paslaugų departamento CLIS vertina pagal pateiktus dokumentus ūkio subjekto gaminamo produkto atitiktį specifikacijos reikalavimams ir atlieka maisto tvarkymo subjekte patikrinimą dėl gaminamo ar planuojamo gaminti ir atitinkamai ženklinti produkto gamybos atitikties specifikacijos reikalavimams;

- VMVT Paslaugų departamento CLIS įrašo maisto tvarkymo subjektą į įmonių, gaminančių maisto produktus, įregistruotus į Sąjungos geografinių nuorodų registrą ir Sąjungos garantuotų tradicinių gaminių registrą, gamintojų sąrašus.

Maisto produktų su saugomomis nuorodomis pavadinimų naudojimo ir ženklinimo valstybinę kontrolę koordinuoja VMVT PD, o vykdo VMVT PD skyrių darbuotojai. Atliekant gamintojo patikrinimą įvertinamos produkto specifikacijoje nurodytos ypatybės (produkto tipas, pavadinimas, apibūdinimas, gamybos būdas, geografinės vietovės ypatumai, specifinės savybės, ženklinimas), taip pat peržiūrimi ir įvertinami subjekto atlikti savikontrolės tyrimai ir, juos įvertinus, sprendžiama dėl būtinybės subjekto patikrinimo metu atrinkti produkto mėginius specifikacijoje nurodytiems rodikliams iširti. VMVT PD skyriaus darbuotojas, siekdamas įsitikinti, kad maisto tvarkymo subjektas gamina produktą pagal specifikacijos reikalavimus, vertina:

- žaliavų atitikimą nustatytiems reikalavimams;
- technologinio proceso žingsnių eiliškumą;
- technologinio proceso nustatytų parametrų išlaikymą;
- gatavo produkto juslines savybes (išvaizdą, skonį, kvapą, spalvą, konsistenciją);
- gatavo produkto fizikinius ir cheminius rodiklius (pvz., drėgmę, baltymų be kolageno kiekį, valgomosios druskos kiekį, pH, riebalų kiekį, sausųjų medžiagų kiekį, grietinės riebumą, sviesto riebumą, rūgpienio riebumą (žiūrėti gaminamo produkto specifikacijoje nurodytus atitinkamus rodiklius));
- galutinio produkto saugojimo sąlygas. Saugojimo metu kontroliuojama aplinkos temperatūra ir drėgmė.

Kiekvieno maisto tvarkymo subjekto patikrinimo metu yra pildomi VMVT direktoriaus įsakymu patvirtinti nustatytos formos klausimynai. Maisto tvarkymo subjektų, gaminančių ir (arba) tiekiančių rinkai produktus su saugomomis nuorodomis, patikrinimo metu nustačius teisės aktų reikalavimų pažeidimų, vadovaujantis nustatytais procedūromis, teikiami nurodymai dėl trūkumų šalinimo ir (ar) taikomos poveikio priemonės.

Maisto tvarkymo subjekto patikrinimo duomenys saugomi GMKIS arba FIS. Informacija apie vykdytą kontrolę kasmet teikiama Europos Komisijai, o jos kopija - ŽŪM.

VMVT, nustačiusi neatitikimus kitų šalių produktų su saugomomis nuorodomis specifikacijų reikalavimams, vykdo informacijos mainus, naudodama informacines platformas: RASFF ir Administracinės pagalbos ir bendradarbiavimo (iRASFF) sistemą.

4.5.11. PASIENIO MAISTO IR VETERINARINĖ KONTROLĖ

Valstybinių institucijų kompetencija

VMVT, Muitinės departamentas, VATŽŪM ir Valstybės sienos apsaugos tarnyba prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos bendradarbiauja, siekiant užtikrinti ES teisės aktų reikalavimus, atliekant tikrinimus pasienio kontrolės punktuose.

VMVT yra kompetentinga institucija, atsakinga už gyvūninių produktų įvežamų asmeniniame bagaže, įvežimo į Bendriją ir gyvūnų sveikatos reikalavimų, taikomų nekomerciniais tikslais vežamiems gyvūnams augintiniams, kontrolę.

Muitinės departamentas ir Valstybės sienos apsaugos tarnyba prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos paskirti atsakingomis institucijomis vykdyti gyvūninių produktų, įvežamų iš trečiųjų šalių asmeniniam vartojimui, valstybinę kontrolę. Muitinės departamento pareigūnai vykdo kontrolę pasienio kontrolės punktuose, o Valstybės sienos apsaugos tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos pareigūnai – tuose pasienio kontrolės punktuose, kuriuose Muitinės departamentas nevykdo veiklos.

Muitinės departamentas yra paskirtas su už oficialią kontrolę atsakingomis institucijomis vykdyti nekomerciniais tikslais vežamų gyvūnų augintinių kontrolę.

Lietuvoje yra nustatytas nekomerciniais tikslais vežamų gyvūnų augintinių įvežimo iš trečiųjų šalių vietų sąrašas ir Nekomerciniais tikslais vežamų gyvūnų augintinių tikrinimo tvarka.

Valstybinė pasienio maisto ir veterinarinė kontrolė

Valstybinė pasienio maisto ir veterinarinė kontrolė atliekama 3 VMVT PKD skyriai, kurie yra pavaldūs VMVT PKD. VMVT PKD skyriai dirba visus metus (įskaitant poilsio ir šventines dienas) visą parą, išskyrus Vilniaus oro uosto PVP, kuris dirba visus metus nuo 8 val. iki 17 val. Laikinais sustabdyti, Vaidotų geležinkelio, Rambyno ir Lavoriškių PVP. Minimi trys VMVT PKD skyriai turi šiuo metu 10 veikiančių pasienio veterinarijos postų (toliau – PVP). Patvirtintų PVP sąrašą galima rasti Europos komisijos puslapyje:

<https://food.ec.europa.eu/animals/veterinary-border-control/contact-details-bcps>

VMVT PKD yra atsakingas už teisės aktų projektų, darbo instrukcijų ir gairių veterinarinės kontrolės klausimais rengimą, analizuoja statistinius duomenis apie įvežamas iš trečiųjų šalių gyvūnų - prekių siuntas.

Prekių, įvežamų iš trečiųjų šalių ir vežamų tranzitu iš vienos trečiosios šalies į kitą arba į tą pačią trečiąją šalį, veterinarinio tikrinimo procedūra. Už įvežamų prekių valstybinės veterinarinės kontrolės organizavimą ir koordinavimą VMVT PKD skyriuose atsakingas VMVT PKD. Įvežamų prekių veterinarinį tikrinimą VMVT PKD skyriuose PVP atlieka gydytojai. Atlikti veterinarinį tikrinimą PVP veterinarijos gydytojams gali padėti technikai, tačiau už veterinarinį tikrinimą ir priimamus sprendimus atsako veterinarinį tikrinimą atliekantis PVP veterinarijos gydytojas.

Siuntos į Europos Bendrijos teritoriją įvežamos tik per gyvūnų ir prekių veterinarinei kontrolei patvirtintus PVP. Vežama tranzitu prekių siunta yra įvežama į ES per įvežimo PVP, o išvežama per išvežimo PVP, nurodytą veterinariniuose dokumentuose. Prekių pasienio veterinarinė kontrolė PVP atliekama pagal teisės aktuose nustatytas procedūras. Asmuo, atsakingas už įvežamą prekių siuntą, PVP, per kurį bus įvežama siunta, privalo pateikti nustatytą išankstinę informaciją.

PVP atliekami prekių dokumentų, atitikties ir fizinis tikrinimai, vadovaujantis ES teisės aktais. Už siuntos veterinarinę kontrolę yra mokama valstybės nustatyta rinkliava. Teisės aktu nustatyta tvarka prekių siuntai gali būti imami mėginiai laboratoriniams tyrimams, kurie atliekami akredituotose veterinarijos laboratorijose..

Atlikus veterinarinį tikrinimą, informacija apie siuntą suvedama į TRACES NT sistemą. Jei, atlikus veterinarinį tikrinimą, nustatoma, kad siunta neatitinka įvežimui į ES keliamų reikalavimų, veterinarijos gydytojas, raštu suderinęs su asmeniu, atsakingu už siuntą, priima sprendimą siuntą

grąžinti siuntėjui ar nukreipia ją sunaikinti, vadovaudamasis patvirtinta tvarka. Taip pat informacija apie neatitikimą perduodama VMVT PKD.

Negyvūninio maisto, įvežamo iš trečiųjų šalių, valstybinė kontrolė. VMVT nustatytos instrukcijos, kuriomis vadovaujantis vykdomos iš trečiųjų šalių į Lietuvos Respubliką įvežamo negyvūninio maisto siuntų ir iš trečiųjų šalių į kitas ES valstybes nares įvežamo negyvūninio maisto, kuriam taikomos specialiuosiuose ES teisės aktuose nustatytos importo sąlygos ar reikalavimai, siuntų valstybinės pasienio maisto kontrolės procedūros. Už procedūrų koordinavimą PVP atsakingas VMVT PKD. Negyvūninio maisto siuntų tikrinimą PVP atlieka veterinarijos gydytojai. Už pasienio veterinarinių procedūrų organizavimą ir koordinavimą maisto kontrolės vietoje atsakingas VMVT PD skyrius, į kurio kontroliuojamojoje teritorijoje esančią maisto kontrolės vietą atvyksta (nukreipiama) negyvūninio maisto siunta. Maisto kontrolės vietoje įvežamo negyvūninio maisto tikrinimą atlieka VMVT PD skyrius paskirti darbuotojai.

Negyvūninis maistas į Lietuvą įvežamas per PVP, patvirtintus importuojamo negyvūninio maisto kontrolei. PVP veterinarijos gydytojai tikrina kiekvieną į Lietuvą įvežamo negyvūninio maisto siuntą ir į kitas ES valstybes nares įvežamo negyvūninio maisto, kuriam taikomi specialieji ES reikalavimai, siuntas. Jeigu į Lietuvą įvežamo negyvūninio maisto siuntos įvežamos į ES teritoriją per kitų ES valstybių narių pasienio kontrolės punktus ir joms nėra atlikta maisto kontrolė kitoje ES valstybėje narėje ir nėra priimtas sprendimas leisti tiekti šį negyvūninį maistą rinkai, importo procedūras atlieka VMVT PD skyrių darbuotojai, vadovaudamiesi nustatytais reikalavimais. VMVT PD skyrių darbuotojai taip pat tikrina įvežamo negyvūninio maisto siuntas, kurių pasienio veterinarinio patikrinimo procedūros buvo pradėtos PVP ir kurios tolesnei kontrolei buvo nukreiptos į maisto kontrolės vietą. Už negyvūninio maisto siuntos kontrolę įvežimo ar pakartotinio įvežimo atveju mokama valstybės rinkliava. Visas išlaidas, susijusias su įvežamo negyvūninio maisto valstybine kontrole, negyvūninio maisto sunaikinimu, specialiu apdorojimu ar grąžinimu, ir kitas išlaidas apmoka importuotojas teisės aktų nustatyta tvarka.

Informacija apie nustatytą nesaugų ir nekokybišką negyvūninį maistą perduodama per RASFF, ES Komisijos maisto klastočių sistemą.

PVP teikia ataskaitas apie atliktą įvežamo negyvūninio maisto siuntų kontrolę VMVT PKD. VMVT PKD apibendrina valstybinės pasienio maisto ir veterinarinės kontrolės rezultatus ir nustatyta tvarka (kas ketvirtį) teikia juos EK.

Ekologiško negyvūninio maisto, įvežamo iš trečiųjų šalių, kuriam netaikomi specialieji ES teisės aktai, valstybinė kontrolė. Už įvežamo ekologiško negyvūninio maisto valstybinės veterinarinės kontrolės organizavimą ir koordinavimą PVP atsakingas VMVT PKD. Įvežamo ekologiško negyvūninio maisto siuntų veterinarinį tikrinimą PVP atlieka valstybiniai veterinarijos

gydytojai. Atlikti veterinarinį tikrinimą veterinarijos gydytojui gali padėti PVP technikas, tačiau už veterinarinį tikrinimą ir priimamus sprendimus atsako veterinarinį tikrinimą atliekantis PVP veterinarijos gydytojas. Už pasienio veterinarinių procedūrų organizavimą ir koordinavimą maisto kontrolės vietoje atsakingas VMVT PD skyriaus, į kurio kontroliuojamojoje teritorijoje esančią maisto kontrolės vietą atvyksta (nukreipiama) negyvūninio maisto siunta. Maisto kontrolės vietoje įvežamo negyvūninio maisto tikrinimą atlieka VMVT PD skyriaus vedėjo paskirti darbuotojai. Ekologiškas negyvūninis maistas į Lietuvą įvežamas per PVP, patvirtintus importuojamo negyvūninio maisto kontrolei. PVP veterinarinio tikrinimo metu veterinarijos gydytojai atlieka dokumentų, atitikties ir fizinį tikrinimą pagal nustatytas procedūras. Veterinarinis tikrinimas vykdomas, naudojantis TRACES sistema.

Gyvūnų, įvežamų iš trečiųjų šalių, ir tranzitu vežamų gyvūnų veterinarinio tikrinimo procedūra. Už gyvūnų valstybinės veterinarinės kontrolės organizavimą ir koordinavimą kontroliuojamoje paskirties vietoje atsakingas VMVT PD skyriaus, kuris kontroliuoja gyvūnų paskirties įmonę. Siuntų veterinarinį tikrinimą PVP atlieka veterinarijos gydytojas. Atlikti veterinarinį tikrinimą veterinarijos gydytojui gali padėti PVP technikas. Gyvūnų siuntos į ES teritoriją gali būti įvežamos ir tranzitu vežamos tik per Medininkų PVP, Kybartų kelio PVP ir Vilniaus oro uosto PVP, kurie yra patvirtinti atitinkamų gyvūnų kontrolei.

PVP veterinarinio tikrinimo metu veterinarijos gydytojai atlieka dokumentų, atitikties ir fizinį tikrinimą pagal nustatytas teisės aktus ir procedūras. Veterinarinis tikrinimas vykdomas, naudojantis TRACES NT sistema. Jeigu, atlikus veterinarinį tikrinimą, nustatoma, kad siunta neatitinka įvežimui keliamų reikalavimų, veterinarijos gydytojas, suderinęs su asmeniu, atsakingu už siuntą, turi teisę:

- nuspręsti laikinai iškrauti gyvūnus ir suteikti jiems tinkamas laikymo sąlygas, šerti, girdyti ir prireikus gydyti;
- prireikus gyvūnus karantinuoti ar izoliuoti;
- siuntą grąžinti per VMVT nustatytą laikotarpį į šalį siuntėją;
- leisti paskersti gyvūnus, gavus VMVT sutikimą, jei siuntos grąžinti neįmanoma, ypač dėl gyvūnų gerovės reikalavimų.

Siuntai išvykus iš PVP į kontroliuojamą paskirties vietą Lietuvoje, PVP turi gauti patvirtinimą per TRACES NT iš VMVT PD skyriaus, kontroliuojančio šią paskirties vietą, kad atitinkama siunta atvyko į kontroliuojamą paskirties vietą.

Negyvūninio pašaro, įvežamo iš trečiųjų šalių, vežamo tranzitu pasienio veterinarinio tikrinimo procedūra. Iš trečiųjų šalių įvežamo, vežamo tranzitu negyvūninio pašaro, išskyrus šieną ir šiaudus, veterinarinių tikrinimų procedūros yra patvirtintos VMVT direktoriaus įsakymu. Už

įvežamų, tranzitu vežamų pašarų valstybinės veterinarinės kontrolės organizavimą ir koordinavimą PVP atsakingas VMVT PKD. Įvežamo pašaro siuntų veterinarinį tikrinimą PVP atlieka valstybiniai veterinarijos gydytojai. Atlikti veterinarinį tikrinimą veterinarijos gydytojui gali padėti PVP technikas, tačiau už veterinarinį tikrinimą ir priimamus sprendimus atsako veterinarinį tikrinimą atliekantis PVP veterinarijos gydytojas. Vežama tranzitu pašaro siunta (įvežama į Lietuvą ir išvežama iš Lietuvos) ir pašaro siunta, įvežama iš trečiųjų šalių į ES teritoriją, turi būti įvežama tik per PVP, patvirtintus vykdyti negyvūninių produktų veterinarinę kontrolę.

PVP veterinarinio tikrinimo metu veterinarijos gydytojai atlieka dokumentų, atitikties ir fizinį tikrinimą (atlieka pašaro ženklavimo, vežimo ir kitų saugą ir kokybę reglamentuojančių rodiklių tikrinimą, prireikus ima mėginius laboratoriniams tyrimams). Nesant galimybių atlikti atitikties ir fizinį tikrinimą PVP, jį atlieka VMVT PD skyriaus veterinarijos gydytojas pašaro paskirties vietoje. Jei pašaro siunta yra įvežama į kitą ES valstybę narę, veterinarinio tikrinimo metu atliekamas dokumentų tikrinimas, gali būti atlikti ir atitikties, ir fizinis tikrinimai. Veterinarijos gydytojas duomenis apie įvežamų pašarų siuntą suveda į Negyvūninių pašarų importo informacinę sistemą. Jei, atlikus veterinarinį tikrinimą, nustatoma, kad įvežama negyvūninio pašaro siunta neatitinka importo sąlygų, ji turi būti grąžinta siuntėjui ar nukreipta perdirbti, ar sunaikinti.

Įvežimo ir išvežimo PVP veterinarijos gydytojas veterinarinio tikrinimo metu atlieka dokumentų tikrinimą. Kilus įtarimų dėl vežamos tranzitu pašaro siuntos, veterinarijos gydytojas įvežimo ir išvežimo PVP gali atlikti atitikties ir fizinį tikrinimus. Jei, atlikus veterinarinį tikrinimą, nustatoma, kad vežama tranzitu pašaro siunta neatitinka tranzito sąlygų, ji grąžinama siuntėjui ar nukreipiama sunaikinti. Įvežimo ir išvežimo PVP veterinarijos gydytojas duomenis apie vežamą tranzitu pašaro siuntą suveda į Negyvūninio pašaro tranzito informacinę sistemą.

SPECIALIEJI VALSTYBINĖS KONTROLĖS PLANAI

Iš trečiųjų šalių įvežamų Europos Sąjungos rinkai skirtų gyvūninių produktų, genetinės medžiagos produktų, šalutinių gyvūninių produktų ir jų gaminių, šieno ir šiaudų ir sudėtinių produktų stebėsenos planas

VMVT kasmet rengiamas iš trečiųjų šalių įvežamų Europos Sąjungos rinkai skirtų gyvūnų, gyvūninių produktų, genetinės medžiagos produktų, šalutinių gyvūninių produktų ir jų gaminių, šieno ir šiaudų ir sudėtinių produktų stebėsenos planą (toliau - įvežamų gyvūnų ir prekių mėginių paėmimo planas). Planas tvirtinamas VMVT direktoriaus įsakymu.

Įvežamų gyvūnų ir prekių mėginių paėmimo planas nustato VMVT valstybinės kontrolės metu atrinktų mėginių ėmimo tvarką, tiriamas medžiagas, tyrimų atlikimo tvarką ir mėginių, kuriuos turi paimti PVP darbuotojai, procentinę išraišką.

Įvežamų gyvūnų ir prekių mėginių paėmimo planas rengiamas įgyvendinant Reglamentų (ES) 2019/2130, (ES) Nr. 2022/1646, (ES) Nr. 2022/1644, (ES) Nr. 2022/931, (ES) Nr. 2022/932 reikalavimus, atsižvelgiant į pasienio stebėsenos tyrimo rezultatus Lietuvoje ir visoje ES, RASFF pranešimus.

Kadangi mėginių skaičiaus iš anksto nuspėti negalima ir tai priklauso nuo įvežamų siuntų skaičiaus, mėginių paėmimo dažnumas planuojamas procentine išraiška. Mėginiai gali būti tiriami pasirinktinai vienas ar keli nurodyti rodikliai. Jeigu per metus importuojama daugiau nei viena siunta, rodikliai parenkami taip, kad jie nesikartotų, ar, atsižvelgiant į importuojamų per metus siuntų skaičių, parenkami tokiu būdu, kad per metus būtų ištirti visi stulpelyje nurodyti rodikliai, pradedant nuo pavojingiausių, kurie tiriamų rodiklių skiltyje yra nurodyti pirmiausia. Mėginiai atrenkami atsižvelgiant į įvežamos prekės grupę ir kilmės šalį, ir tirtinus rodiklius.

5. NENUMATYTŲ ATVEJŲ GYVŪNŲ UŽKREČIAMŪJŲ LIGŲ, MAISTO IR PAŠARŲ SRITYSE VALDYMAS

Bendruosius pasirengimo nenumatytiems atvejams, ekstremaliosioms situacijoms, veiksniams, gresiant ar susidarius, ekstremaliųjų situacijų likvidavimo, padarinių šalinimo organizavimo, veikimo teisinius ir organizacinius pagrindus, kompetenciją, ekstremaliųjų situacijų skelbimo ir atšaukimo tvarką nustato nacionaliniai teisės aktai.

Siekiant užtikrinti efektyvų nenumatytų atvejų maisto, pašarų saugos, gyvūnų sveikatos ir apsaugos srityse valdymą yra būtina daugelio veiksnių sąveika: prevencijos priemonių taikymas, išteklių, reikalingų reaguoti į nenumatytą atvejį, užtikrinimas, tarpinstitucinio bendradarbiavimo plėtojimas ir kt. VMVT yra parengusi skubių neatidėliotinų priemonių planus tam tikroms gyvūnų užkrečiamųjų ligų valstybinės kontrolės priemonėms koordinuoti ir įgyvendinti.

VMVT, įgyvendindama teisės aktų reikalavimus ir siekdama užtikrinti tinkamą gyvūnų užkrečiamųjų ligų prevenciją, kontrolę ir likvidavimą ir koordinuoti gyvūnų pavojingų užkrečiamųjų ligų likvidavimo priemonių įgyvendinimą, 2002 m. įsteigė VMVT Užkrečiamųjų ligų kontrolės centrą (toliau – VMVT ULKC). VMVT ULKC sudėtis, uždaviniai, funkcijos, teisės ir darbo organizavimo tvarka yra numatyta VMVT ULKC darbo reglamente, kuris patvirtintas VMVT direktoriaus įsakymu: [B1-349 Dėl Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Užkrečiamųjų ligų kontrolės centro darbo reglame...](#)

VMVT ULKC uždaviniai:

1. užtikrinti, kad nustatytos gyvūnų užkrečiamosios ligos, nurodytos Reglamento (ES) 2016/429 II priede neplistų;
2. užtikrinti efektyvų nustatytų gyvūnų užkrečiamųjų ligų likvidavimą;
3. vykdyti gyvūnų užkrečiamųjų ligų prevencijos, kontrolės ir likvidavimo priemonių koordinavimą.

VMVT ULKC yra pavaldus ir atskaitingas VMVT direktoriui. VMVT ULKC nėra atskiras VMVT struktūrinis padalinys. VMVT ULKC sudėtis: vadovas, vadovo pavaduotojas, nariai ir VMVT PD skyrių užkrečiamųjų ligų kontrolės centrai (toliau – VMVT PD skyrių ULKC).

VMVT ULKC vadovas:

- organizuoja ir koordinuoja VMVT ULKC darbą;
- priimamus sprendimus derina su VMVT direktoriumi;
- turi teisę atstovauti VMVT Lietuvos Respublikos Vyriausybės Ekstremaliųjų situacijų komisijoje;
- organizuoja VMVT ULKC posėdžius ir jiems vadovauja;
- koordinuoja bendradarbiavimą su kompetentingomis institucijomis, įstaigomis ar organizacijomis gyvūnų užkrečiamųjų ligų prevencijos, kontrolės ir likvidavimo klausimais;
- organizuoja informacijos apie pasireiškusias gyvūnų užkrečiamąsias ligas, jų kontrolę ir likvidavimo eigą, būtinas prevencijos priemones pateikimą visuomenei arba paskiria VMVT ULKC atstovą, atsakingą už tokios informacijos pateikimą visuomenei;
- informuoja VMVT direktorių apie gyvūnų užkrečiamąsias ligas ar pavojų joms atsirasti ir išplisti ir priemones, kurių numatoma imtis likviduojant gyvūnų užkrečiamąsias ligas ir vykdant jų prevenciją.

VMVT ULKC, vykdydamas jam pavestus uždavinius:

- koordinuoja VMVT PD skyrių ULKC veiklą;
- organizuoja ir koordinuoja gyvūnų užkrečiamųjų ligų likvidavimo priemonių vykdymą gyvūnų užkrečiamųjų ligų židinių vietose;
- nustato gyvūnų užkrečiamųjų ligų kontrolės priemones ir kontroliuoja šių priemonių įgyvendinimą;

- turi teisę kviešti ULKC darbe dalyvauti VMVT ir kitų įstaigų specialistus ir konsultantus (ekspertus), privačius veterinarijos gydytojus, kurie padeda:
  - įvertinti gyvūnų sveikatos būklę,
  - atlikti epizootinį tyrimą,
  - atlikti klinikinius tyrimus, paimti mėginius laboratoriniams tyrimams ir įvertinti jų laboratorinių tyrimų rezultatus,
  - įvertinti, kokias specialiąsias gyvūnų užkrečiamųjų ligų kontrolės ir likvidavimo priemones (gyvūnų užkrečiamosios ligos grėsmės teritorijos ribą, židinių, apsauginę ir priežiūros zonas, prireikus – buferinę zoną, likvidavimo, kontrolės, stebėsenos, prevencijos ir biologinio saugumo priemones, įskaitant draudimą laikyti tam tikrus gyvūnus ar nurodymą juos paskersti, nugaišinti ar sunaikinti) būtina nustatyti;
    - įvertina galimą gyvūnų užkrečiamųjų ligų pavojų žmonių ir gyvūnų sveikatai;
    - koordinuoja finansinių išteklių tvarkymą ir panaudojimą gyvūnų užkrečiamosioms ligoms likviduoti;
    - organizuoja mėginių paėmimą gyvūnų užkrečiamosioms ligoms tirti, bendradarbiauja su VMVT paskirta oficialiaja ir kitomis laboratorijomis mėginių ėmimo ir tyrimo klausimais;
    - bendradarbiauja su kitų valstybių ir tarptautinių organizacijų atitinkamomis institucijomis;
    - informuoja SAM, ŽŪM ir kitas suinteresuotas institucijas, organizacijas ir įstaigas apie nustatytas gyvūnų užkrečiamąsias ligas ir jų prevencijos, kontrolės ir likvidavimo priemones;
    - teisės aktų nustatyta tvarka teikia informaciją apie gyvūnų užkrečiamųjų ligų atvejus ir (ar) protrūkius ir jų kontrolės priemones EK, ES valstybių narių veterinarijos tarnyboms, Pasaulio gyvūnų sveikatos organizacijai, trečiosioms kaimyninėms šalims.

VMVT PD skyrių ULKC pagal kompetenciją:

- VMVT PD skyrių kontroliuojamoje teritorijoje sudaro penkias valstybinių ir privačių veterinarijos gydytojų darbo grupes (Neatidėliotinių priemonių ir informacijos valdymo, Neatidėliotinių priemonių atlikimo, Epizootinio tyrimo, Valymo ir dezinfekavimo ir Personalo aprūpinimo) ir joms paveda atlikti atitinkamus darbus gyvūnų užkrečiamųjų ligų židiniuose, apsaugos ir priežiūros zonose;
  - organizuoja arba koordinuoja gyvūnų užkrečiamųjų ligų židiniuose, apsauginėje ir priežiūros zonose esančiose gyvūnų laikymo vietose laikomų visų gyvūnų apskaitą, klinikinius tyrimus, gaišenu patologinius anatominius tyrimus, gyvūnų laikymo vietose esančio inventoriaus, pašarų, veterinarinių vaistų apskaitą ir gyvūnų perkėlimo kontrolę;
    - atlieka arba dalyvauja atliekant epizootinį tyrimą;
    - organizuoja mėginių paėmimą ir jų pristatymą laboratoriniams tyrimams;

- organizuoja, atlieka arba kontroliuoja gyvūnų žudymą ir gaisrenų tvarkymą;
- organizuoja ir kontroliuoja valymo, dezinfekcijos ir dezinsekcijos darbus;
- organizuoja ir koordinuoja neatidėliotiną gyvūnų vakcinaciją ir teikia pasiūlymus VMVT ULKC dėl rizikos zonų nustatymo;
- bendradarbiauja su kitais VMVT PD skyrių ULKC arba, VMVT ULKC nurodymu, dalyvauja kitų VMVT PD skyrių ULKC darbe;
- bendradarbiauja su įstaigomis, įmonėmis, organizacijomis ir savivaldybėmis likviduojant gyvūnų užkrečiamąsias ligas;
- apie atliktus darbus gyvūnų užkrečiamųjų ligų židiniuose, apsaugos ir priežiūros zonose kiekvieną dieną teikia informaciją VMVT ULKC.

Neatidėliotinių priemonių, susijusių su gyvūnų užkrečiamomis ligomis, planai. VMVT yra sudariusi neatidėliotinių priemonių planus, kuriais siekiama tinkamai pasirengti organizuoti pavojingų gyvūnų užkrečiamųjų ligų likvidavimą, koordinuoti gyvūnų užkrečiamųjų ligų likvidavimo priemonių įgyvendinimą, pavojingų gyvūnų užkrečiamųjų ligų kontrolę ir prevenciją. Pavojingų gyvūnų užkrečiamųjų ligų neatidėliotinių priemonių planų skaičius, struktūra, rengimo, peržiūros ar atnaujinimo ir tvirtinimo procedūra, informacijos sklaidos procesas ir kiti susiję reikalavimai yra patvirtinti VMVT direktoriaus įsakymu.

Neatidėliotinių priemonių planus rengia VMVT MVPD GSS ir VMVT PD skyriai, tvirtinami VMVT direktoriaus įsakymu. Neatidėliotinių priemonių planai peržiūrimi ir atnaujinami pagal poreikį, bet ne rečiau kaip 1 kartą per 5 metus. Kontaktiniai duomenys ir apsaugos priemonių ir įrangos priemonių sąrašai yra atnaujinami kasmet.

VMVT yra sudariusi tokius gyvūnų užkrečiamųjų ligų neatidėliotinių priemonių planus:

1. snukio ir nagų ligos;
2. klasikinio kiaulių maro ir afrikinio kiaulių maro;
3. kiaulių vezikulinės ligos;
4. paukščių gripo;
5. Niukaslo ligos;
6. mėlynojo liežuvio ligos;
7. afrikinės arklių ligos.

VMVT vieną kartą per metus organizuoja mokymus ir (ar) pratybas VMVT PD skyrių darbuotojams dėl veiksmų pasireiškusių gyvūnų užkrečiamųjų ligų įtarimams ar protrūkiams, kurių metu aptariama ligų epidemiologija, ligų situacija pasaulyje, neatidėliotinos priemonės ligų įtarimo ir patvirtinimo atvejais.

VMVT ne rečiau kaip 1 kartą per 5 metus kartu su atsakingomis valstybės institucijomis organizuoja stalo pratybas dėl gyvūnų užkrečiamųjų ligų patvirtinimo jų veikimo teritorijoje. Jų metu apžvelgiami visų institucijų, dalyvaujančių gyvūnų užkrečiamųjų ligų likvidavime, veiksmai, bendradarbiavimo schemos, neatidėliotinių priemonių planų veiksmingumas.

Nenumatytų atvejų maisto ir pašarų tvarkymo srityse valdymas. VMVT nenumatytų įvykių maisto ir pašarų srityse valdymo bendrajame plane nustatyti bendrieji nenumatytų įvykių maisto ir pašarų srityse (toliau – įvykiai) koordinavimo, reagavimo į juos, informacijos apie įvykius teikimo ir bendradarbiavimo su kitomis kompetentingomis institucijomis pagal VMVT kompetenciją reikalavimai. VMVT šiuo planu vadovaujasi, kai dėl bet kokio biologinio, cheminio ar fizinio pavojaus maiste ar pašaruose kyla tiesioginė ar netiesioginė rizika visuomenės sveikatai. Nenumatytų įvykių, susijusių su maisto, pašarų biologine, chemine ar fizine tarša, valdymas VMVT vykdomas centriniu ir teritoriniu lygmeniu, atsižvelgiant į nenumatyto įvykio pobūdį, mastą.

Nenumatyti įvykiai pagal sukeltus padarinius, išplitimo mastą, įvykiui valdyti reikalingų išteklių poreikį ir kitus kriterijus yra skirstomi į 3 grupes: didelės, vidutinės ir mažos rizikos įvykius.

VMVT kompetencijai priskirtų valstybės lygio gresiančių ar susidariusių ekstremaliųjų situacijų likvidavimas ir jų padarinių šalinimas, taip pat VMVT kompetencijai priskirtos veiklos srities (sektoriaus) tęstinumo gresiančių ar susidariusių ekstremaliųjų situacijų metu užtikrinimas, vykdomas vadovaujantis Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos ekstremaliųjų situacijų valdymo planu: <https://vmvt.lrv.lt/lt/veikla/civiline-sauga/>

Per maistą plintančių užkrečiamųjų ligų protrūkių valdymas. Žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės valdymo principai ir ypatingų epideminių situacijų nustatymo tvarka reglamentuoti įstatymuose. Užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės valstybinį valdymą Lietuvoje vykdo Lietuvos Respublikos Vyriausybė, SAM ir jai pavaldžios įstaigos. Užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės priemonių įgyvendinimo valstybinę priežiūrą koordinuoja SAM, o pagal kompetenciją vykdo SAM pavaldžios įstaigos, VMVT.

VMVT per maistą plintančių infekcijų protrūkius, siejamus su maisto tvarkymo subjektų vykdoma veikla, tiria pagal nustatytas procedūras, bendradarbiaudama su Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos (toliau – NVSC) teritoriniais departamentais, Karo medicinos tarnyba, NMVRVI, NVSPL. Protrūkių epidemiologinį tyrimą organizuoja NVSC departamentų specialistai. VMVT atsakingi asmenys vykdo maisto tvarkymo subjektų valstybinę kontrolę ir apie kontrolės rezultatus informuoja NVSC. Protrūkio tyrimui pasibaigus NVSC pareigūnai yra atsakingi už galutinių tyrimo išvadų suformulavimą ir pateikimą VMVT.

Siekiant užtikrinti tinkamą pasirengimą reaguoti į nenumatytus atvejus maisto saugos srityse, numatytos šios planuojamos veiklos kryptys:

1. stiprinti tarpinstitucinį bendradarbiavimą protrūkių valdymo srityse;
2. didinti VMVT darbuotojų –kompetenciją protrūkių tyrimo srityje;
3. didinti maisto tvarkymo subjektų informuotumą apie protrūkių prevencijos priemones.

VATŽŪM taip pat dalyvauja svarstant pasirengimą ekstremaliosioms situacijoms. Atsižvelgdama į tai, kad ekstremali situacija gali būti skelbiama ir dėl augalams pavojingų kenkėjų proveržio, VATŽŪM yra parengusi planus:

- nenumatytiems *Xylella fastidiosa* (Wells *et al.*) plitimo atvejams Lietuvoje ir ES suvaldyti (VATŽŪM interneto svetainėje „Teisės aktai“ – „Fitosanitarijos srities teisės aktai“ https://vatzum.lrv.lt/uploads/documents/fitosanitarija/xylella_suvestin_redakcija_20180228.pdf);
- neatidėliotinių veikslių pušinių stiebinių nematodų plitimui Lietuvoje ir ES suvaldyti (VATŽŪM interneto svetainėje „Teisės aktai“ – „Fitosanitarijos srities teisės aktai“ https://vatzum.lrv.lt/uploads/documents/fitosanitarija/2015_08_04_vatzum_a1557.pdf);
- nenumatytų atvejų dėl kenkėjų *Anoplophora chinensis* ir *Anoplophora glabripennis*, *Agrilus anxius*, *Agrilus planipennis*, *Anastrepha ludens*, *Anthonomus eugeni*, *Aromia bungii*, *Bactericera cockerelli*, *Bactrocera dorsalis*, *Bactrocera zonata*, *Candidatus Liberibacter spp.*, *Conotrachelus nenuphar*, *Dendrolimus sibiricus*, *Phyllosticta citricarpa*, *Popillia japonica*, *Rhagoletis pomonella*, *Spodoptera frugiperda*, *Thaumatotibia leucotreta* patekimo ir išplitimo Lietuvos Respublikoje suvaldymo planus (VATŽŪM interneto svetainėje „Teisės aktai“ – „Fitosanitarijos srities teisės aktai“ <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/0514b1c0733411eea5a28c81c82193a8>).

Pasireiškus ekstremaliai situacijai į kovą su kenkėjais būtų įtraukiami VATŽŪM teritoriniai padaliniai ir kitos susijusios institucijos minėtuose planuose nurodytiems veiksams pagal kompetenciją įgyvendinti. Siekiant sklandaus ir operatyvaus tarpinstitucinio bendradarbiavimo, kilus ekstremaliai situacijai, organizuojami bendri šių institucijų specialistų mokymai.

Ekoagros yra pasitvirtinusi nepaprastųjų įvykių ar aplinkybių valdymo procedūrą. Ji taikoma visiems Ekoagros padaliniams nepaprastųjų įvykių ar aplinkybių metu siekiant išlaikyti Ekoagros taikomų sertifikavimo paslaugų tęstinumą ir patikimumą. Procedūra parengta vadovaujantis tarptautinio akreditacijos forumo informaciniu dokumentu nepaprastųjų įvykių ir aplinkybių, turinčių

įtakos akreditavimo tarnyboms, atitikties vertinimo įstaigoms ir sertifikavimo įstaigoms valdymas (IAF ID 3: 2011- 1 leidimas).

6. NACIONALINIŲ KONTROLĖS PLANŲ RENGIMAS, TIKSLINIMAS

Lietuvos Respublikos DNKP rengiamas 3 metų laikotarpiui ir yra tiesiogiai susijęs su kompetentingų institucijų rengiamais strateginiais, metiniais veiklos planais, programomis ir kitais veiklos planavimo dokumentais. VMVT yra atsakinga už DNKP rengimo, peržiūros ir atnaujinimo koordinavimą. Rengiant DNKP, dalyvauja ŽŪM, VMVT, VATŽŪM ir Ekoagros-VMVT nuolat bendradarbiauja, teikia informaciją, konsultuoja DNKP rengėjus DNKP rengimo, keitimo ir įgyvendinimo klausimais. DNKP reguliariai atnaujinamas, siekiant jį pritaikyti prie Reglamento (ES) Nr. 2017/625 1 straipsnio 2 dalyje nurodytų taisyklių pakeitimų ir peržiūrimas, siekiant atsižvelgti į veiksnius, numatytus Reglamento (ES) Nr. 2017/625 111 straipsnio 2 punkte. DNKP ir jo pakeitimai ir papildymai derinami su DNKP rengime dalyvaujančiomis institucijomis. DNKP rengimo koordinatorius – VMVT SFS. DNKP, suderinus su ŽŪM, Ekoagros ir VATŽŪM, tvirtinamas VMVT direktoriaus įsakymu ir teikiamas EK, bei, užtikrinant Reglamento (ES) Nr. 2017/625 111 straipsnio 3 straipsnio nuostatas, skelbiamas VMVT interneto svetainėje. Nuo 2021 m. DNKP įgyvendinimo ataskaita teikiama AROC (*Annual report official control*) platformoje EK duomenų bazėje (*Sante data collection platform*). DNKP įgyvendinimo ataskaitą rengia VMVT, bendradarbiaudamas su ŽŪM, VATŽŪM, Ekoagros ir NMVRVI.